

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Disp. V. De Reprobatione,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

ARTICULUS PRIMUS.

An, & quid sit reprobatio?

§. I.

Utraque difficultas resolvitur.

Dico primò: Dari in Deo reprobationem, seu decretum aliquod efficax, & immutabile, quo ab æterno aliquos homines & Angelos voluit à gloria excludere. Ita definitur in Concilio 3. Valentino can. 3. his verbis: *Fidenter fatemur prædestinationem electorum ad vitam, & prædestinationem impiorum ad mortem.* Item in Scriptura sæpe fit mentio expressa reprobationis, præsertim toto cap. 9. Epistolæ ad Romanos: aliquando verò sub parabolis & figuris, ut Matth. 13. ubi regnum cælorum simile dicitur *sagena misse in mare, & ex omni genere piscium congreganti, quam cum impleta, esset educentes, & secus litus sedentes, elegerunt bonos in vasa, malos autem foras miserunt.* Quæ verba expendens Chrysologus serm. 47. sic ait: *Similitudo hac prodit, cur in Apostolatam piscatores elegerit Christus, & captores piscium fecerit hominum piscatores, ut divini iudicij typus arte piscatoriæ monstraretur. Pisces congregat captura consulos, sed in vasa discretio dat electos: sic vocatio Christiana iustos & iniustos, malos, bonosque congregat, sed bonos malosque electio divina discernit.*

Præterea, in Sacris Paginis id dicitur reprobum, quod cum habeat necessaria ut possit consequi finem, ab illo tamen deficit. Sic Apostolus ad Hebræos 5. vocat reprobam terram illam, quæ habens sufficientem humorem ad fructificandum, producit tamen spinas & tribulos, eò quod deficiat à fine ad quem fuit creata à Deo, scilicet ut daret herbam virentem, & facientem fructum suum, ut dicitur Genesis 1. Item quia cognitio veritatis est finis intellectus, & voluntas ad bonum morale ordinatur: Gentiles à cognitione veritatis fidei deficientes, dicuntur ab eodem Apostolo ad Roman. 1. *raditi in reprobum sensum.* Et ad Titum cap. 1. homines male operantes, vocantur *ad omne opus bonum reprobi*: Sed multi sunt homines qui habent auxilia necessaria ut possint consequi suum finem, qui est vita æterna, qui tamen ab illo deficiunt, ut constat experientiâ: Ergo multi sunt homines reprobi.

Denique eadem veritas triplici ratione D. Thomæ demonstrari potest. Primum sic proponit hic art. 3. *Prædestinatio est pars providentiæ: ad providentiæ autem pertinet permittere aliquem defectum in rebus quæ providentiæ subduntur: unde cum per divinam providentiæ homines in vitam æternam ordinantur, pertinet etiam ad divinam providentiæ, ut permittat aliquos ab isto fine deficere, & hoc dicitur reprobare.*

Secunda habetur super cap. 9. Epistolæ ad Roman. lect. 4. ubi S. Doctor sic discursit: *Considerandum est quòd finis omnium divinatorum operum est manifestatio divine bonitatis. Proverb. 16. Omnia propter semetipsum operatus est Dominus, impium quoque ad diem malum. Tanta est autem divine bonitatis excellentia, quòd non potest uno modo, nec in una creatura sufficienter manifestari, & ideo diversas creaturas condidit in quibus diversimodè manifestatur, præcipuè autem in creaturis rationalibus, in quibus ejus justitia manifestatur, quantum ad eos quos pro*

K

eorum

omnibus gentibus, tribus, populis, linguis, stantes ante Thronum: Ergo ex Scriptura major saltem pars fidelium salvatur.

Sed negatur Consequentia: Nam ut notat Augustinus locis supra allegatis, licet prædestinati absolute loquendo, & nullâ factâ comparatione sint multi; respectu tamen multitudinis reprobatorum paucissimi sunt. Sicut licet multitudo stellarum sit maxima, & ferè innumerabilis, exigua tamen est, si comparetur cum arenis quæ sunt in litore maris. Unde ibidem annotavit S. Thomas, quòd cum dicitur: *Ex omni tribu, lingua, populo, natione, illa dicitio ex delectum quendam & segregationem paucorum ex multis denotat, & paucitatem electorum designat.*

Dices secundo, Non est minor Dei providentiæ circa homines, quam circa res alias naturales. Sed ex aliis rebus naturalibus plures consequuntur finem, quam ab illo deficiant, ut ex se patet: Ergo etiam ex hominibus plures consequuntur finem vitæ æternæ, quam ab illo deficiant, ac proinde plures sunt prædestinati quam reprobi.

Respondeo cum D. Thoma hic art. 7. ad 3. negando Consequentiam, & paritatem: Nam bonum, inquit, proportionatum communi statui nature, accidit ut in pluribus, & deficit ab hoc bono ut in paucioribus: Sed bonum quod excedit communem statum nature, invenitur ut in paucioribus, & deficit in pluribus. Cùm igitur beatitudo æterna, in visione Dei consistens, excedat communem statum nature, & præcipuè secundum quod est gratiæ deservitura, per correptionem originalis peccati, pauciores sunt qui salvantur.

DISPUTATIO V.

De Reprobatione.

Hortatur Propheta Regius fideles inter medios cleros, sive ut habet alia versio, inter medias sortes, recumbere. Quod propterea dictum putat Bernardus: *Quoniam est inter timorem & securitatem, tanquam inter levam & dexteram, media videlicet spes, in qua mens & conscientia, molli nimirum supposito charitatis strato, suavissime requiescit. Quatenus scilicet spes à timore repressa, & Dei protectione eversa, per infernorum, cælestiumque considerationem, in salutari medio constituitur. Hoc enim modo (inquit idem Bernardus) sepe cellarum incolæ in celum ascendunt, & in infernum descendunt. Sicut enim assidue contemplando revivere amant gaudia cælestia, ut ardentius ea appetant; sic & dolores inferni, ut horreant, & refugiunt. Et hoc est quod propter salutem deprecatur Regius Vates, dicens: *Descendant in infernum viventes, videlicet ne huc descendant morientes.* Postquam ergo per considerationem mysterii prædestinationis, in cælestem patriam, spe futura gloriæ, ascendimus, & cælorum excelsa penetravimus; oportet, ut memi & consideratione reprobationis æternæ, in profundum inferni descendamus, & miseram reprobatorum sortem contemplemur. Agemus ergo primo in hac disputatione de existentia & essentia reprobationis. Secundò de ejus causa motiva. Tertiò de illius effectibus. Et ultimo, an Deus omnibus reprobis, tam parvulis, quam adultis, media ad salutem sufficientia conferat, discutiamus.*

Tom. II.

eorum meritis punit, misericordia vero in illis quos ex sua gratia liberat; & ideo ut utrumque in hominibus manifestaretur, quosam misericorditer liberavit, sed non omnes.

Terciam rationem addit idem Doctor Angelicus in 1. ad Annibal. dist. 40. art. 3. quæ sic potest proponi. Necessè est ut ostendatur humani arbitrii defectibilitas, & gratiæ necessitas: Sed hæc non perfecte ostenderentur, si non esset reprobatio: Ergo illa datur. Major patet, Minor probatur. Non enim perfecte ostenderetur libertas arbitrii creati, si non posset homo finaliter peccare, & in impenitentia finali mori. Similiter gratiæ necessitas non perfecte manifestaretur, nisi ostenderetur necessitas doni perseverantiæ finalis, quæ non potest ostendi, nisi permittendo quod aliqui homines peccent, & in peccato moriantur, & consequenter à consecutione vitæ æternæ deficiant.

6 Dico secundò: Reprobatio in Deo non dicit solam negationem prædestinationis, sed actum positivum intellectûs & voluntatis, quo ab æterno decrevit aliquos excludere, vel non admittere ad gloriam, ob manifestationem suæ iustitiæ. Ita communiter docent Theologi.

7 Probatur breviter: Primò quia in Scriptura sacra reprobatio nominibus importantibus actum positivum significatur. Ad Roman. 9. *Cuius vult miseretur, & quem vult indurat.* Et supra: *Iacob dilexi, Esau autem odio habui.*

8 Secundò. Reprobatio est actus providentiæ, ut docet D. Thomas hic art. 3. Sed providentiæ actum positivum intellectûs & voluntatis includit, ut Tractatu præcedenti ostensum est: Ergo & reprobatio.

9 Tertio, Ex reprobatione sequitur infallibiliter æterna reprobatorum pena: Sed hæc ex vi solius negationis actûs non potest sequi: Ergo reprobatio in sola negatione prædestinationis non potest consistere.

10 Quarto, Si reprobatio in sola negatione prædestinationis consisteret, sequeretur quod Angeli & homines merè possibiles, & nunquam futuri, possent dici reprobati: Sed hoc est absurdum: Ergo & illud. Sequela probatur: Angeli & homines merè possibiles, non sunt à Deo prædestinati, ut patet: Ergo si reprobatio in sola negatione prædestinationis consistat, sequitur Angelos & homines merè possibiles posse dici reprobatos.

11 Denique, Deo perfectior modus agendi tribuendus est: Sed perfectior modus agendi est per actum positivum, quàm per solam suspensionem actûs: Ergo reprobatio in actu positivo, & non in sola negatione prædestinationis consistit.

Si autè quæras, an talis actus sit intellectûs, aut voluntatis? Respondeo reprobationem supponere quidem actum voluntatis, essentialiter tamen in actu intellectûs consistere, scilicet in imperio efficaciter ordinante media ad finem reprobationis conducentia. Reprobatio enim est pars objectiva providentiæ, sicut & prædestinationis: Sed providentiæ consistit essentialiter in actu imperii, ordinantis media ad consecutionem finis à provisorio intenti; & solum in obliquo & præsuppositivè actum voluntatis importat, ut constat ex dictis Tractatu præcedenti: Ergo & reprobatio. Itaque sicut prædestinatio, quæ est providentiæ specialis circa electos, supponit dilectionem & electionem eorum, & consistit formaliter in actu imperii, quo Deus imperat gra-

tiam & alia media ad consecutionem gloriæ efficaciter conducentia, ut in prima disputatione ostendimus, sic reprobatio quæ ad providentiæ oppositam spectat, supponit ex parte voluntatis divinæ actus oppositos dilectioni & electioni, scilicet abominationem, seu odium reprobatorum, & eorum electionem, seu exclusionem à gloria, & consistit formaliter in actu imperii, quo Deus imperat promissionem peccati, & denegationem gratiæ, aliaque media ad finem reprobationis, manifestationem scilicet divinæ iustitiæ, efficaciter conducentia, de quibus infra art. 4. differemus.

S. II.

Solvuntur objectiones.

B Obijcies primò contra primam conclusionem: Durum videtur & asperum aliter quòd Deus aliquos homines creaverit, quos decrevit non reddere participes vitæ æternæ, ipsosque à regno cælorum excludere: Sed nulla crudelitatis species Deo tribuenda est, juxta illud Sapientiæ 1. *Sentite de Domino in bonitate.* Et illud Tertulliani: *Tam pater nemo, tam pius nemo:* Ergo in Deo reprobatio admitti non debet, seu decretum absolutum & efficax, quò aliquos homines, vel Angelos, à gloria velit excludere.

Respondeo eandem objectionem fuisse D. Prospero olim propositam, nam inter objectiones Gallorum, hæc habetur cap. 13. *Quòd quidam homines non à Deo creati sunt, ut vitam adipiscerentur æternam, sed ut habitum tantum sæculi præ se ferant ornarent, & ad utilitatem nascerentur aliorum.* Cui objectioni sic D. Prosper ibidem respondet: *Inversos homines non ignoramus creari à Deo significari, & de hac universitate alios damnandos cum Diabolo, alios regnuros esse cum Christo: Quod ergo etiam hi creatur qui æternæ vitæ participes non evant, nulla est culpa Creatoris, qui nature author est, non vitæ quod natura contraxit. Ornari autem etiam reprobatione mundi hujus varietatem, quis non intelligat, qui videat studijs & operibus quorumdam impiorum, tot commoda vitæ præsentis instruis, inventionem arcium, in constructione urbium, in institutione legum, & consideratione populorum? Quibus verbis reprobationem negativam, seu decretum excludendi aliquos à gloria, ad peccatum originale refert. De quo infra art. 3.*

Obijcies secundò contra primam conclusionem. Ad perfectissimam providentiæ periculis efficere quod res quæ illi subjiciuntur, suum finem infallibiliter consequantur: Sed providentiæ in Deo in summo gradu perfectionis existit. Ergo ad illam pertinet efficere, ut homines qui illi subjiciuntur, suum finem consequantur, & non permittere quòd aliqui ab illo deficiant, & consequenter non datur reprobatio.

Confirmatur: Nullus sapiens hoc quòd factum propter finem aliquem, à fine obtinendo excludit, quantum est ex parte sua: Sed Deus omnes homines fecit propter beatitudinem: Ergo neminem debet ab ea excludere, & consequenter neminem reprobare.

Ad objectionem respondeo negando Majori rem: de ratione enim perfectissimæ providentiæ est, ut habeat vim perducendi ad finem omniam quæ illi subjacent, & quod de illis se omnium suam naturam provideat, ita ut si sine natura defectibilis, efficiendo scilicet ut aliqua finem illum consequantur, & permittendo ut alia ab eo deficiant, ut ex una parte manifestetur defectibili-

tas nature sic ordinatae, & ex alia ostendatur A
efficacia divini auxilii.

Adde cum D. Thoma, quæst. præcedenti art.

16. quod quavis ad particularem provisorium

pertinet excludere malum & defectum ab iis

quorum gerit curam, secus tamen ad proviso-

rium universale; cum enim hic respiciat bo-

rum commune quod potest impediri, diminui,

aut retardari per bona particularium, fit inde ut

permittere debeat malum aliquod & defectum

permittere in particularibus, propter bonum totius. Cum

in particularibus, propter bonum totius. Cum

in particularibus, propter bonum totius. Cum

in particularibus, propter bonum totius. Cum

in particularibus, propter bonum totius. Cum

in particularibus, propter bonum totius. Cum

in particularibus, propter bonum totius. Cum

in particularibus, propter bonum totius. Cum

in particularibus, propter bonum totius. Cum

in particularibus, propter bonum totius. Cum

in particularibus, propter bonum totius. Cum

in particularibus, propter bonum totius. Cum

in particularibus, propter bonum totius. Cum

in particularibus, propter bonum totius. Cum

in particularibus, propter bonum totius. Cum

in particularibus, propter bonum totius. Cum

in particularibus, propter bonum totius. Cum

in particularibus, propter bonum totius. Cum

in particularibus, propter bonum totius. Cum

in particularibus, propter bonum totius. Cum

in particularibus, propter bonum totius. Cum

in particularibus, propter bonum totius. Cum

in particularibus, propter bonum totius. Cum

in particularibus, propter bonum totius. Cum

in particularibus, propter bonum totius. Cum

in particularibus, propter bonum totius. Cum

in particularibus, propter bonum totius. Cum

in particularibus, propter bonum totius. Cum

in particularibus, propter bonum totius. Cum

in particularibus, propter bonum totius. Cum

in particularibus, propter bonum totius. Cum

in particularibus, propter bonum totius. Cum

in particularibus, propter bonum totius. Cum

in particularibus, propter bonum totius. Cum

in particularibus, propter bonum totius. Cum

in particularibus, propter bonum totius. Cum

non sancta, id est peccatrice. Similiter quando
D. Thomas hic art. 3. ad 1. ait: *In quantum igitur
Deus quibusdam non vult hoc bonum quod est vita æ-
terna, dicitur eos habere odio, vel reprobare.* *Ly non
vult, non est accipiendum negative, pro negatio-
ne volitionis, sed positive, pro actu volitionis.*

Ex dictis inferes, reprobationem sic rectè à 23
Cajetano definiri hic art. 3. *Reprobatio est præscien-
tia, seu providentia de his qui ab æterna vita exclu-
duntur, cum voluntate permittendi culpam, & infe-
rendi damnationis pœnam.* Quam definitionem eli-
cuit ex verbis S. Thomæ in eodem articulo di-
centis, quod *Reprobatio non nominat præscientiam
tantum, sed etiam voluntatem permittendi aliquem
cadere in culpam, & inferendi damnationis pœnam.*

ARTICULUS II.

*An reprobatio provisionem demeritorum ante-
cedat, vel illam supponat. seu ab ea ut à
causa motiva dependeat?*

§. I.

*Quibusdam præmissis referuntur sententia, & pri-
ma conclusio statuitur.*

Notandum primò ex D. Thoma in 1. ad An- 22
nibal. dist. 41. quæst. unicâ art. 3. in repro-
batione duas includi voluntates, seu volitiones.
Una est voluntas denegandi gloriam ut rem in-
debitam, & ad quam nullum jus habent homi-
nes, etiam ad illam ordinati per voluntatem Dei
antecedentem, & providentiam generalem or-
dinis supernaturalis; maxime quia illud amife-
runt per peccatum primi parentis. Altera verò
est voluntas puniendi, & infligendi pœnam æ-
ternam damni & sensûs, propter peccata com-
missa. Prima vocatur à D. Thoma citato, *volun-
tas de contradictorio, secundum quam vult aliquem
non salvare.* Altera, *voluntas de contrario, secundum
quam vult aliquem damnare.* Aliter eam appellare
solent Recentiores Theologi: primam enim
vocat, *reprobationem negativam*, non quod illa
in sola negatione prædestinationis consistat, ut
existimant aliqui, quos supra impugnavimus;
sed quia ad carentiam gloriæ, ut est pura nega-
tio beneficii impediti, terminatur. Alteram, *re-
probationem positivam* appellant, quia positive
respicit pœnam damni & sensûs, quam reprobis
ob peccata commissa promeretur.

Notandum secundo: Reprobationem negati- 23
vam in hoc à positiva differre, quod hæc habet
non solum terminum à quo, nempe exclusionem
à gloria, sed etiam terminum ad quem, scilicet
pœnam, sive damni, sive sensûs: Illa verò solum
habet terminum à quo, nempe exclusionem à
gloria, ut beneficio indebito, non verò termi-
num ad quem, quia ex vi exclusionis ut sic præ-
cisè, & ut habet rationem puræ negationis, non
intelligitur reprobis esse damnandus, aut ulli
pœnæ, sive damni, sive sensûs deputandus.

Notandum tercio: Hic solum nos agere de 24
præscientia demeritorum personalium, seu pec-
catorum actualium quæ à reprobis committun-
tur: utrum verò pravissimo peccati originalis, sit
causa motiva reprobationis, articulo sequenti
discutiemus.

His præsuppositis, misso errore Calvinæ, alio-
rumque Hæreticorum hujus temporis, asseren-
tium

tium Deum ante omnem prævisionem operum decrevisse aliquos non solum excludere à gloria, sed etiam æternâ penâ punire, ac in eum finem illos impellere ad peccandum, & ad omnia flagitiorum genera perpetranda: qui error damnatur à Tridentino sess. 6. can. 12. ubi definitur nullâ à Deo prædestinari ad malû, sed ad bonû.

25 Prima sententia inter Catholicos asserit, utramque reprobationem, tam positivam, quàm negativam, supponere præscientiam peccatorum, & ab ea tanquam à causâ motiva & meritoria dependere Ita, docent omnes Authores negantes efficacem electionem prædestinatorum ad gloriam ante prævisa merita, quos disp. 2. retulimus: præcipue Catharinus, qui in oppositam sententiam debaccharur, illam duram, impiam, & crudelem appellans; secutus in hoc Faultum Regiussem, Semipelagianorum coriphæum, qui in libris de gratia & libero arbitrio, ac ter etiam in eam invehitur, & *gentilitio superstitiosis impietatem*, appellat. Hanc etiam docuit Magister Soto ad cap. 9. Epist. ad Romanos, quamvis postea in fine libri quarti sententiarum, loquens de opposita sententia, dicat: *Nescio si calamum iterum questioni ad moverem, an mentem mutarem, ut in hanc sententiam irem.*

26 Secunda ergo opinio distinguit inter reprobationem positivam & negativam, & inter voluntatem excludendi à gloria ut beneficio indebitum, & infligendi penam damni & sensûs, & primâ docet supponere præscientiam demeritorû, in illa fundari; non tamen secundâ, sed hanc ex puro divinæ voluntatis beneplacito ortû ducere. Ita communiter docent Thomistæ, quos referunt & sequuntur Salmanticenses tract. 6. disp. 8. dubio 1. & Joannes à S. Thoma disp. 10. art. 1. cum quibus

27 Dico, ante prævisionem omnis demeriti personalis, voluit Deus aliquibus denegare gloriam, seu illâ gloria ut indebito beneficio excludere.

Probari potest, in primis hæc conclusio ex illis verbis Pauli ad Roman. 9. *Cum nondum nati fuissent, aut aliquid boni vel mali fecissent, non ex operibus, sed ex vocante dictum est: Iacob dilexi, Esau autem odio habui.* Sed quia hoc celebre Apostoli testimonium disp. 2. fusè expendimus, omnesque Adversariorum eversiones ibidem confutavimus: hic solum cum D. Thoma ibidem lect. 2. annotandum est, Apostolum in his duobus filiis, ex iisdem parentibus, ex eodem concubitu, & eodem tempore natis, aptissimum apposuisse exemplum: Primò ad excludendum Judæorum errorem, confidentium de meritis patrûm. Secundò ad rejiciendum errorem Astrologorum, qui diversitatem eorum quæ hominibus accidunt, nativitati attribunt, & diversitati constellationum sub qua nati sunt. Tertiò ad retundendum errorem Pelagianorum, dicentium secundum merita præcedentia gratiam dari. Quarto ad explodendum errorem Origenis, qui posuit quod animæ hominû simul cû Angelis creatæ sunt, & quod pro meritis eorû quæ ibi egerunt, diversitate vitæ fortiuntur: secundum quem non potest verificari illud Apostoli, *Cum nondum aliquid boni aut mali egissent.*

28 Addit S. Doctor in fine hujus lætionis: *Sicut autem delectio de qua hic loquitur, pertinet ad æternam Dei prædestinationem, ita odium de quo hic loquitur, pertinet ad reprobationem, quâ Deus reprobat peccatores, nec est dicendum quod ista reprobatio sit temporalis.* Per quod excluditur responsio quo-

andam Recentiorum, asserentium hæc verba Prophetæ: *Iacob dilexi, Esau autem odio habui,* non intelligi de dilectione pertinente ad æternam prædestinationem, nec de odio ad reprobationem æternam spectante: quia probabilissimum putant, Esau non fuisse reprobatum à regno cælorum, sed solum à temporalihæreditate repulsum: juxta illud Malach. 1. *Posui montes eius in solitudinem, & hereditatem ejus in dracones deserti.*

Sed hi authores ad temporalia solum respiciunt, & corticè litteræ solum attendunt, nec advertunt Apostolû hæc verba Prophetæ, ad mysticam & spirituale sensum elevasse, eaque allumpliè ad probandum Deum absque ullius injuria, quoddam secundum propositû elegisse ad gloriam, & aliis tantû beneficium voluisse negare, ante prævisa illorû merita vel demerita: quam sententiâ se prosequitur Augustinus Epist. 105. & quæz. 2. ad Simplician. ac alibi sæpe. Unde an Esau fuerit reprobatus à vita æterna vel solum à temporalihæreditate repulsum, nihil refert ad propositum, cum in hoc non consistat vis apostolici discursûs, sed Apostolus hic Iacob & Esau, in typum & figuram omnium electorû & reproborû assumat.

Addo quòd, idem Apostolus ad Hebræos 12. Esau inter peccatores & impenitentes numerat: quod non leve argumentum est, ipsum non solum à temporali hæreditate, sed etiam à cælesti regno fuisse exclusum ac reprobatum. Ne quis, inquit, fornicator, aut prophanus, ut Esau, qui propter unam escam vendidit primitivam suam: scitote enim quoniam & postea cupiens hereditare benedictionem, reprobatus est; non enim invenit penitentiam locum, quamquam cum lacrymis inquisisset eam. Scio aliquos hoc interpretari cum Theophilacto & Cæterano, de penitentia apud Isaac patrem sumam, & de reprobatione ab ejus benedictione, sed D. Chrysolomus homil. 31. ad Hebr. & D. Thomas super cap. 12. ejusdem Epistolæ alique SS. Patres communiter, Esau non veram penitentiam erga Deum habuisse existimant.

Probatu secundo conclusio cælebrî testimonio D. Thomæ, desumpto ex loco supra citato ad Annibaldum, ubi hæc scribit. *Voluntati divinæ de salute hominis, duplex voluntas opponi videtur: scilicet voluntas de contradictorio, secundum quam vult aliquem non salvari & voluntas de contrario, secundum quam vult aliquem damnare.* Prima quidem voluntas non requirit aliquam rationem ex parte voluntatis, cum salus gloriæ non sit debita natura humane; non enim requiritur ratio, quare non dem alicui dari non debeo. Sed voluntas damnationis respicit rationem voliti ex parte damnati, cum damnatio de debito reprobatur. Quibus verbis nostram conclusionem, & docuit, & probavit. Deus enim est supremus gloria dominus, nullique homini gloria debetur: Ergo absque ullius injuria, vel crudelitate nota, potest efficaciter decernere, illam quibusdam conferre, & aliis negare, absque eo quòd ex parte hominum meritum vel demeritum propriæ voluntatis supponatur. Patet Consequentia: Tum quia in hoc ratio supremi dominij consistit, posse scilicet facere de se sua quidquid voluerit, & absque alterius injuria. Tum etiam, quia in dando uni, & negando alteri, quod nulli eorum debetur, nulli interrogatur injuria aut injuria. Unde inquit S. Thomas hic art. 5. ad 3. *In his quæ ex gratia dantur, potest aliquis pro libito suo dare cui vult plus vel minus (dummodo nulla subtrahat debitum) absque præjudicio iustitiæ.* Et hoc est quòd dicitur

paterfamilias Matth. 20. cap. Tolle quod tuum est, & vade, an non licet tibi quod volo facere? Denique quia prima gratia nulli hominum est debita, potest Deus decernere, eam aliis dare, & aliis negare, absque injuria & crudelitate nota: Ergo idem etiam potest dici de gloria.

Respondent Adversarii, quòd licet Deus, ut supremus gloriae Dominus, absolute potuisset in se gerere, non tamen ex suppositione elevationis naturae humanae ad ordinem supernaturalem, & voluntatis antecedentis quae vult omnes homines salvos fieri. Tum quia ex vi istius elevationis, & voluntatis, manent homines ordinati ad gloriam, eaque fit illis quodammodo debita: velle autem negare alicui debitum, absque praesupposita culpa, injuriosum est. Tum etiam, quia istae duae voluntates: desiderare omnibus gloriam, & ante praeviam culpam velle efficaciter aliquibus eam negare, videntur repugnantes, & impossibiles.

Sed contra hanc doctrinam & responsionem plures fieri possunt instantiae. In primis enim falsum est, quòd supposita tali elevatione, & voluntate antecedenti, gloria sit hominibus debita. Tum quia ex vi illius voluntatis non debentur homini auxilia efficaciter; alias nulli possent, ei voluntate supposita, absque culpa denegari: Ergo ex vi illius, actualis gloriae debitum debita non est; non enim stat finem deberi, absque debito mediorum, efficaciter ad illum conducendum. Tum etiam, quia si gloria esset debita ex vi hujus voluntatis, praedestinatio non esset specialis providentia intra ordinem gratiae, nec donum perseverantiae finalis esset beneficium speciale, quòd repugnat Tridentino sess. 6. cap. 13. & D. Thomae 1. 2. quaest. 114. art. 9.

Secundo, Dato quòd ex vi illius elevationis & voluntatis antecedentis, debita esset gloria aliquibus hominibus vagè & in communi, non esset tamen debita istis aut illis in particulari: Ergo dato quòd illa elevatione & voluntate supposita, Deus non potuerit in sensu còposito velle efficaciter omnes homines a gloria excludere, potuit tamen ante omne demeritum velle efficaciter his aut illis in particulari, gloriam ut beneficium in debitum denegare, etià ante praeviam demerita.

Tertio, Supposita hac elevatione, & voluntate, potest Deus, in sententia Adversariorum, aliquibus gratiam congruam negare, nullis eorum praevius demeritis: Ergo pariter poterit aliquos ante praeviam demerita a gloria excludere. Patet Consequencia: Deus enim non minus est gloriae quam gratiae dominus, nec gloria ex vi hujus voluntatis hominibus magis est debita, quam gratia congrua: Ergo si istam potuit velle efficaciter quibusdam negare, nullis praevius demeritis, illam similiter ante praeviam demerita, absque iniustitia denegare potuit, non obstante naturae humanae elevatione.

Denique id quòd addunt Adversarii in eadem responsione: nempe has duas voluntates, velle scilicet voluntate antecedente salutem omnium hominum, & velle ante praevisionem demeritorum aliquos a gloria excludere, esse repugnantes & impossibiles, falsum est: Tum quia licet haec duae voluntates circa idem objectum versentur, illud tamen (ut infra ostendemus) sub diversis motivis & rationibus attingunt. Tum etiam, quia in omnium sententia, Deus, quantum est de se, voluntate antecedenti sibi còplaet in gratia efficaci, vel congrua, omnibus danda, & tamen

A ante omnem culpam praeviam vult illam quibusdam denegare: Ergo etiam respectu gloriae, ante omnis culpa praevisionem poterit duplicem illam voluntatem.

Quarto principaliter arguitur. Finis prius est intentus quam media, & ex intentione finis agens intellectuale movetur ad electionem mediorum. Ex quo principio supra intulimus, prius Deum eligere praedestinos ad gloriam, quam praedestinet media efficaciter ad illam. Sed finis a Deo intentus in reprobatione, est excludere reprobos a regno caelorum, ad ostensionem suae iustitiae in illis, & suae misericordiae in praedestinatibus: Ergo prius nostro modo concipiendi, est voluntas in Deo excludendi aliquos a regno caelorum, quam permittere & praevidere peccata, & consequenter reprobatio negativa non fit ex praesentia peccatorum, sed ex simplici Dei voluntate procedit.

Confirmatur & magis illustratur haec ratio. Sicut connaturalis modus agentis intellectualis, in preparando media consecutiva finis, est incipere ab ipsa intentione finis, & ex illa procedere ad electionem mediorum ad illum conducendum. Ita & in preparando media defectiva a fine, connaturalis modus operandi est incipere a voluntate defectiva a fine, & ex illa progredi ad electionem mediorum conducendum ad deficiendum a fine. Unde sicut Deus praeparans electis gratiam, cum effectu conducendam ad gloriam, debet prius intendere efficaciter gloriam. Ita & praeparans reprobis permissionem peccati, & gratiae efficaciter denegationem, conjungendam cum ultimo effectu reprobationis, scilicet cum exclusione a gloria, debet prius intendere exclusionem a gloria, quam peccati permissionem, & gratiae denegationem; & sic permissio peccati nunquam remittendi, supponit efficacem voluntatem exclusionis a gloria.

Confirmatur amplius: Omnis effectus supponit suam causam: Sed permissio peccati est effectus reprobationis, ut docet D. Thomas hic art. 3. his verbis: *Sicut praedestinatio includit voluntatem conferendi gratiam & gloriam, ita reprobatio includit voluntatem permittendi cadere in culpam*: Ergo illam supponit.

Denique eandem veritatem demonstrant omnia argumenta quibus disp. 2. ostendimus, electionem praedestinatorum ad gloriam, praesentiam meritorum antevertere. Quam sententiam ita certam existimat Bellarminus, ut dicat lib. 2. de gratia & lib. arb. cap. 11. *Illam non quorumvis doctorum opinionem, sed FIDEM ECCLESIAE CATHOLICAE dici debere*. Unde sic possumus arguere. Electio hominum ad gloriam, facta est ante praevisionem operum, ex solo beneplacito divinae voluntatis: Ergo & reprobatio negativa, seu exclusio aliquorum a gloria, ut beneficio indebito. Consequencia patet: Tum quia eodem modo loquitur Apostolus, loco citato, de reprobatione, ac de praedestinatione, quantum ad independentiam a praesentia operum. Tum etiam, quia hoc ipso quòd intelligimus, Deum aliquos ad gloriam eligere, ceteri qui non eliguntur, ab illa manent exclusi, & consequenter reprobandi, saltem reprobatione negativa.

§. II.

Statuitur secunda conclusio.

Dico secundo: Reprobatio, ut dicit voluntatem puniendi & infligendi poenam, non est

ante prævisa peccata, sed ab illorum præscientia ut à causa motiva dependet. Ita D. Thomas loco superius allegato ex 1. sent. ad Annibaldum, ubi ait: *Voluntas damnationis respicit rationem voliti ex parte damna, cum damnatio ex debito inferatur.*

Colligitur etiam hæc veritas ex Concilio Valentiniano 3. cap. 3 ubi sic dicitur: *Fidenter satemur prædestinationem electorum ad vitam, & prædestinationem impiorum ad mortem: in electione tamen salvandorum misericordiam Dei præcedere meritum bonum; in damnatione autem periturorum, meritum malum præcedere iustum Dei iudicium.* Quibus verbis Concilium inter prædestinationem & reprobationem positivam, quam damnationem appellat, hoc discrimen constituit: quod prima, quia est ex Dei misericordia, & gratuita dilectione, antecedit præscientiam meritorum; secunda verò, quia est actus iustitiæ punitivæ, supponit merita mala seu peccata prævisa, Eandem differentiam tradit S. Thomas ad Rom. 9. lect. 2. versùs finem, his verbis: *Differt quantum ad hoc (scilicet reprobatio à prædestinatione) quod prædestinatio importat preparationem meritorum quibus pervenitur ad gloriam, & idem præscientia meritorum non potest esse aliqua ratio prædestinationis, quia merita prævisa cadunt sub prædestinatione. Sed præscientia peccatorum potest esse aliqua ratio reprobationis ex parte pena que preparatur reprobatis, in quantum scilicet Deus preponit se puniendum malos, propter peccata qua à se ipsis habent, non à Deo.*

42 Dices, Concilium Valentinianum, & D. Thomam ibi non loqui de voluntate intentiva peenæ, sed tantum de voluntate executiva illius, quæ demerita prævisa supponit.

Sed contra: Juxta hanc explicationem non potest subsistere discrimen illud quod Concilium & S. Thomas statuunt inter prædestinationem & reprobationem, gloriæ enim exequenda, & voluntatis executivæ illius, datæ aliqua ratio ex parte nostra, scilicet merita, ut in 2. disp. ostendimus: Ergo ut inter reprobationem & prædestinationem, prædictum discrimen subsistat, hæc testimonia intelligenda sunt de deputazione ad peenam, secundum voluntatem intentivam, & non solum de ipsa executione, aut voluntate executiva illius.

43 Probatur etiam conclusio ratione. Sicut punire aliquem sine culpa, injustum est: ita & velle eum punire, illumque ad peenam deputare ante prævisionem culpæ. Ergo cum Deus sit summè iustus, non potest velle punire aliquem, eumque ad peenam destinare, nisi post prævisionem culpæ.

44 Dices, Corona ut corona, non minùs dependet in executione à meritis, quàm peena ut peena à demeritis: At non obstante illa dependentiâ, corona potest priùs intendi, quàm merita prævideantur, ut constat ex dictis disp. 2. Ergo etiam non obstabit dependentiâ peenæ in executione à demeritis, quin ante illorum prævisionem à Deo eligi vel intendi possit.

Respondet negando paritatem. Ratio disparitatis est primò: quia quòd electio ad gloriam, etiam ut coronam, fiat ante prævisa merita, nulli ex hoc inferitur injuria, bene autem si decretum infligendi peenam antecederet præscientiam peccati. Secundo, quia corona in ordine intentionis non dependet à meritis, sed causat illa, eo quòd, cum sit bonum, per se, & non occa-

tionatum, possit intendi independentè ab aliter prævisione. Peena autem, quia bonum occasionatum est, nec exequi, nec intendi potest, nisi occasione culpæ prævisa.

Ex quo sumi potest secunda ratio pro nostra conclusione. Nam peena, ut peena, est bonum quoddam occasionatum: Sed bonum occasionatum, cum non ametur nisi occasione mali, illius prævisionem necessariò supponit: Ergo voluntas puniendi & infligendi peenam, supponit in Deo prævisionem culpæ, & ab illa dependet. Unde Damascenus lib. 2. de fide cap. 29. docet quòd Deus ex se ipso movetur ad miserendum: ad puniendum verò non nisi ex nostra præsupposita culpâ. Et Tertullianus lib. 2. contra Marcionem sic ait: *Deus ex se ipso bonus est, ex nobis iustus (intellige iustitiâ vindicativâ) Prior est bonitas Dei, secundum naturam, posterior severitas secundum causam; illa propria, hæc accommodata: illa educta, hæc adhibita.*

Denique velle punire aliquem, est illum odio habere, non solum negativè, sed etiam positivè: At odium Dei positivum necessariò supponit culpam, juxta illud Sapient. 14. *Odio sum Deo impius, & impietas ejus:* Ergo voluntas puniendi, & infligendi peenam sensus, culpæ prævisionem supponit. Et idem dicendum est de voluntate infligendi peenam damni, seu carentiam vilionis beatæ, prout habet rationem privationis & peenæ: hæc enim sub hac ratione, non minùs culpæ, saltem originalis, prævisionem supponit, quam voluntas infligendi peenam sensus. Unde Deus vult reprobis denegare gloriam duplici titulo: indebiti scilicet beneficii, ante prævisionem culpæ, & peenæ debitæ, post peccatorum prævisionem. Nam sicut quòd aliquid non debeatur alicui, non tollit quominus possit illud demereri; ita & quòd denegetur per modum indebiti beneficii, non tollit quin simul alio titulo, nempe ob demerita, & per modum peenæ, denegari possit.

§. III.

D Calvinianus huic sententiæ insipienter objectus.

Valentinus Herice tract. 3. disp. 3. in sententiam Thomistarum jam explicatam acriter invehitur, eamque Calviniani erroris fulgine omnibus modis tingere ac denigrare conatur. Nam ibidem cap. 3. dicit, illam defendere nulli Catholicorum debere permitti. Et infra, relatis quatuor conclusionibus, quibus P. Beccanus errorem Calvinistarum, de prædestinatione & reprobatione exponit (& quos idem Herice, Thomistarum sententiam continere dicit) sic tandem concludit. *Ex hoc Lector deprehendet, quam fugienda doctrina Thomistarum (scilicet Alvarus, Bannis, & Zumel, quos cap. 1. citaverat) propriam nimiam consonantiam cum Calvinii erroribus. Sic egregius noster Encomialtes, cui concinit Alacon. Tract. 4. de prædest. disp. 5. cap. 1. num. 1. & 7. & plures alii ejusdem familia: quibus in primis oppono, mirum esse quòd pro hac sententia solos Thomistas referant, illamque non videntur apud Jacobum Granado tract. 6. disp. 2. ubi docet (teste Arriagâ ejusdem Societatis) reprobationem non solum negativam, & sumptam pro voluntate excludendi reprobos à gloria, sed etiam positivam, & prout importat voluntatem infligendi peenam æternam damni & sensus demeriti prævisa antevertere. Quare si opinio Alvarus, solum reprobationem negativam in beneplacitum*

im divine voluntatis referentis, aliquam A
meretur censuram; à fortiori sententia Grana-
do, Calviniani erroris notam vitare non poterit.

Secundo dico, hoc telum in ipsum Adversa-
rium facile posse retorqueri. Nam etiam Fau-
stus Sempelagianorum Antesignanus, in libris
de gratia & libero arbitrio, ab Hormisda, &
universali Ecclesia damnatis ut hæreticis, &
Pelagianam doctrinam continentibus (ut fate-
tur ipse Herice tract. 3. disp. 26. cap. 3.) ex-
presse docet prædestinationem & reprobatio-
nem à præscientia meritorum & demeritorum,
ut à causa motiva procedere; & Augustini sen-
tentiam oppositam docentis, gentilitis supersti-
tiosa impietatem appellat. Ex quo prudens Lector
facile deprehendet, quam sit fugienda doctrina
Herice, propter nimiam ejus consonantiam cum
Faufti, & aliorum Sempelagianorum erroribus, ut
ipsius verbis utar.

Quod si respondeat, Faustum in hoc non esse
hæreticum, nec ullam promereri censuram: si-
militer etiam nos dicimus; Calvinum non eras-
se, nec esse reprehensione dignum, ex eo præci-
se quod docuerit reprobationem negativam,
seu voluntatem excludendi reprobos à gloria,
ex mero Dei beneplacito procedere, & ante-
venire præscientiam demeritorum, sed in aliis
quæ huic doctrinæ Catholica immiscuit, vel ex
illa per malam consequentiam deduxit.

Calvinus ergo duo asseruit. Primum est, præ-
destinationem & reprobationem merita & de-
merita antecedere, esseque secundum beneplaci-
tum Dei prædestinantis ac reprobantis. Se-
cundum quod ex hoc intulit, est tolli nostram
libertatem, & consequenter in executione sal-
vari homines, & reprobari seu damnari, absque
ullis meritis vel demeritis. Primum docuit locis
quæ referuntur Beccanus in summa Theologiæ cap.
16. & in hoc non damnatur Calvinus, nec ulla
promeretur censuram, sed sub lite ac dis-
putatione Theologorum versatur. Imò Bellar-
minus supra relatus asserit, quod sententia que
ponit prædestinationem ante præscientiam me-
ritorum, Non quorumvis doctorum opinio, sed H-
DES ECCLESIAE CATHOLICÆ, dici debet.

Secundum asseruit lib. 3. instit. c. 23. ubi hæc
scribit: Non dubitabo igitur cum Augustino simplici-
ter sateri, voluntatem Dei esse rerum necessitatem,
atque in necessario futurum quod ipse voluerit. Id-
em docuerat lib. 1. cap. 18. & lib. 2. cap. 25.
Ex quo ulterius super cap. 1. Epistolæ ad Roma-
nos, intulit Deum esse causam peccati, non so-
lum permittentem, sed etiam efficientem. Cer-
tamen est (inquit) non sinendo tantum & connivendo,
dum permittit homines prolabi, sed iudicio id ordi-
nata partem à propria conscientia, tum à diabolo in
dum prædici & alia agantur, ideo voce utitur Paulus,
quam minus violenter torquent, qui solè Dei permis-
sione in peccatum agnos putant. Idem docet lib. 2.
instit. cap. 18. & lib. 3. cap. 2. aliisque in locis,
quæ Tractatu præcedenti retulimus.

Igitur in his tribus Calvinus erravit, & ab Ec-
clesia damnatur ut hæreticus. Primum, quod do-
cuerit prædestinatos, & reprobos absque liber-
tate salvati & damnari. Secundo, quod dixerit
Deum esse autorem peccati, & necessitate mi-
seros mortales ad omnia flagitiorum genera
perpetranda. Tertio, eò quod asseruerit, salvati
& damnari homines in executione, absque ullis
meritis & demeritis. Nam licet hoc ultimum
expresse non dixerit, colligitur tamen per evi-

dentem consequentiam ex aliis quæ asseruit.

Cum enim absque libertate meritum vel deme-
ritum esse non possit, negans expresse libera-
tem, solumque involuntate mota à Deo sponta-
neitatem admittens, ex consequenti negavit
meritum & demeritum, ac proinde cogitur dic-
cere homines in executione salvari & damnari
absque meritis, & prædestinationem nec ante-
cedenter merita supponere ut motiva divina
intentionis, nec illa consequenter inferre ut
motiva executionis: quod cum nos constanter
negemus, toto cælo à Calvinii errore distamus,
ut ingenuè fateatur Arriaga, loco supra citato,
ubi loquens de sententia Granado & Thomista-
rum, & acrem illam Herice censuram, merito
reprehendens, subdit: Ego ab his censuris abstinens,
opinor in alio longè diverso sensu ab Hæreticis fuisse
traditam, quatenus illi dicunt Deum cogere & impel-
lere ad peccatum. Ex quibus facile intelliges, He-
rice nec doctrinam Thomistarum, nec Calvinii
errorem intellexisse, sed temere ac inconsiderate
scripsisse, fugiendam esse doctrinam Thomistarum,
propter nimiam consonantiam cum Calvinii erroribus.

Certe majori attentione opus est, nec ita levi-
ter precipitandum iudicium, cum de Catholico-
rum sententiis agitur, ut hæreticorum errore
notentur, cum tam longè absint ab hæreticorum
sensu. Quomodo id Christianæ charitati, mode-
stiaque conveniat, fateor me ignorare, nec vi-
deo quâ fronte disputationes, quæ inter Catho-
licos & Religiosos viros, sine contentione, ut
Apostolus monet, sine amaritudine & felle, io-
lius indagandæ veritatis causâ tractandæ sunt,
ad tam amara verba, imò gravissimam contumeliam
reducantur. Sed hujus Authoris consuetudo
est, dum rationum pondere destituitur, ver-
borum aculeos in Thomistarum scholam infi-
gere, & contumeliarum spicula in eos vibrare,
cum sagittis argumentorum, ejus pharetra eva-
cuata est, atque Sepiarum more, arramentum
ante se vomere, ut piscatoris effugiat manum.
Nec mirum quod conetur Thomistis fidem eri-
pere, cum etiam Deo, qui, ut ait D. Joannes, cha-
ritas est, abstulerit charitatem: docuit enim amo-
rem Deo cum proprietate non competere:
quam sententiam ut singularem, & temerariam
communiter rejiciunt Theologi, & nos illam
Tractatu præcedenti confutavimus.

S. IV.

Solvuntur objectiones.

Objicies primò: D. Prosper in resp. ad 2. ob-
jectionem Gallorum ait: Quia Dei præscien-
tiam non latuit nec sese fecit sine dubio talem nunquam
elegit. Et in responsionibus ad objectiones Vin-
cent. resp. 12. Quia, inquit, præsciti sunt Casari, non
sunt prædestinati. Idem habet Fulgentius lib. 1. ad
Monimum cap. 24. his verbis: Prædestinavit illos
ad supplicium, quos à se præscivit, voluntatis mala vi-
tio discessuros.

Respondeo in primo & secundo testimonio,
particulam quia, non sumi in sensu causali, sed il-
lativo, ex præscientia enim peccati nunquam re-
mittendi, ad reprobationem negativam bona est
illatio & consequentia, quamvis talis præscien-
tia non sit illius causa. Eodem modo explicat D.
Thomas quæst. 2. de verit. art. 14. verba Orige-
nis dicentis: Quia futurum est aliquid, ideo scitur
à Deo antequam fiat, & dicit, Hoc esse intelligen-
dum secundum causam consequentiam, non secundum
causam essendi: id est in sensu tantum illativo,

non

non causali. Quod si aliquis velit hanc particulam, *Quia*, in sensu causali usurpari, secundò poterit respondere. S. Prosperus in his locis loqui de præscientia peccati originalis, quam fuisse causam reprobationis negativæ, ostendimus articulo sequenti. Quantum verò ad locum Fulgentij, nulla in eo est difficultas: ex ipso enim textu manifestum est, illum loqui de reprobatione, ut dicit voluntatem puniendi & infligendi penam, sub qua ratione demeritorum præscientiâ supponit, ut in secunda conclusione ostendimus.

53 Objicies secundò ex Tridentino sess. 6. cap. 11. & Augustino de natura & gratia cap. 26. *Deus sua gratiâ semel justificatos non deserit, nisi prius ab eis deseratur. At si esset in Deo efficax voluntas excludendi reprobos à gloria, ante illorum prævisâ demerita, prius Deus desereret hominem, quam desereretur ab illo: Ergo &c.*

54 Hoc argumentum petit explicationem illius dicti, *Deus neminem deserit, nisi prius deseratur.* Multi diversa dicunt, vera tamen intelligentia est de desertione per subtractionem gratiæ habitualis, per quam justificamur, quam semel datam Deus nulli subtrahit, vel denegat, nisi in penam præcedentis peccati. Possunt etiam, ut infra dicemus, hæc verba Concilij interpretari de gratia auxiliante sufficienti, quam Deus in executione non negat, nisi ob culpam præcedentem. Aliqui etiam hoc dictum extendunt ad denegationem gratiæ efficacis: quia licet culpa & denegatio gratiæ efficacis sint eodem instanti temporis, culpa tamen præcedit gratiæ denegationem, prioritate instantis à quo, seu naturæ, in genere causa materialis dispositivæ, sicut corruptio generationem, vel apertio fenestræ ingressum venti in aulam, ut alibi fusè expendimus. Unde Augustinus: *Diabolus suggerit, homo consentit, Deus deserit.*

55 Objicies tertio: In Deo est voluntas antecedens salvandi omnes homines: *Vult enim omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire*, ut dicitur 1. ad Tim. 2. At hæc voluntas superflua esset, & prorsus irritoria, si simul cum illa Deus vellet efficaciter aliquos à gloria excludere non prævisâ illorum demeritis. Imò hæc duæ voluntates videntur impossibiles: sunt enim de eodè objecto, nullâ circumstantiâ imutato: Ergo &c.

56 Confirmatur primò Magis opponitur voluntati inefficaci salvandi omnes homines, voluntas efficax negandi alicui salutem, quam simplex voluntas ac complacentia de negatione illius: At cum voluntate illa simplicis complacentiæ inefficaci de omnium salute, non stat simplex complacentiæ opposita de negatione salutis, ante hominum prævisâ demerita: Ergo minus poterit cum illa componi voluntas efficax aliquos à gloria excludendi, ante peccata illorum prævisâ.

57 Confirmatur ampliùs: Voluntas illa salvandi omnes homines est conditionata, dandi scilicet omnibus gloriam, si ipsi velint: At voluntas hoc modo conditionata, seu à consensu & determinatione liberi arbitrij ut à conditione dependens, itare non potest cum voluntate absoluta & efficaci denegandi gloriam ante prævisâ demerita: Ergo idem quòd prius.

58 Hoc argumentum cui potissimum confidunt Adversarij, manifestam patitur instantiam in denegatione gratiæ cõgruæ, vel efficacis, ut supra annotavimus. Deus enim homini dans auxilium sufficiens ad aliquem actum, simplici complacentiæ & voluntate antecedenti illi desiderat

A gratiam congruam, vel de se efficacem: & tamen ante ullam culpam prævisâ, vult efficaciter illam denegare, cum primæ gratiæ negatio, seu prima peccati permissio, pena præcedens peccati non sit, sed ex simplici Dei voluntate procedat. Sicut ergo voluntas illa antecedens de gratiâ efficaci vel congrua omnibus concedenda, in sententia Adversariorum, est vera & sincera, nec opponitur cum alia voluntate absoluta, gratiam congruam & efficacem pluribus denegandi ante prævisâ peccata. Ita & voluntas antecedens quæ Deus omnibus salutem desiderat, erit vera & sincera, & componibilis cum voluntate efficaci excludendi reprobos à regno celorum, ante prævisâ illorum demerita. Unde ad argumentum, nego Minorem. Sicut enim voluntas projicere merces in mare, tempore suboritur, ad vitam salvandam, non simulatoriè, sed verè illas vult servare, voluntate tamen inefficaci, & simplicis complacentiæ. Ita Deus occasione defectibilitatis naturæ, & ut magis ostendat attributa sua, volens efficaciter aliquos excludere à gloria, non simulatoriè, sed verè omnibus salutem exoptat; desiderio tamen inefficaci, & simplici complacentiæ, cadente super illorum salutem, secundum se consideratam, & ut prævisâ à circumstantiis. Unde falsum est quòd additur, illas scilicet voluntates esse de eodem objecto, nullâ circumstantiâ variato. Prima enim est de salute hominis secundum se, altera verò attendit in homine defectibilitate naturæ, & in denegatione gloriæ majorem conducentiam ad ostensionem gloriæ Dei, seu attributorum ejus, aliæque circumstantias, sub quibus per voluntatem simplicem non attingitur. Unde

* Ad primam confirmationem, nego Majorem, nam voluntas antecedens salvandi omnes homines, & simplex complacentia de negatione salutis, tendunt ad gloriam secundum eandem rationem, & sub iisdem circumstantiis, ideoque opponuntur: secus autem voluntas efficax negandi salutem alicuius, & voluntas antecedens de salute omnium, quæ attingunt gloriam & ejus negationem, sub diversitate jam explicata. Sicut in projiciente merces in mare, non potest cum voluntate antecedenti illas projicendi componi, bene tamen voluntas consequens quia illæ sunt de objecto eodè, sub eadè ratione, secus autem voluntas consequens & antecedens.

Ad secundam nego etiam Majorem: cum enim homines non possint velle salutem, nisi Deus velit eos velle, & nisi in eis operetur ipsum velle, ut docet Apostolus ad Philip. 2. & Augustinus in Solil. cap. 24. ubi ait: *Velle quod bonum non possum, nisi tu velis*, implicat quòd in Deo decretum aut volitio salvandi homines, dependens tanquam à conditione, à consensu & volitione hominum, illamque ab humana voluntate expectans: ut Tractatu præcedenti disp. 4. fusè ostendimus. Et manifestè patet in parvulis in baptismo decedentibus, cum enim illi non habeant usum rationis & liberi arbitrij, voluntas antecedens salvandi omnes homines, quæ non solum ad adultos, sed etiam ad parvulos se extendit, non potest dici conditionata, si ipsi velint, & ab ipsorum consensu & volitione, tanquam à conditione pendere. Quo argumento utitur Augustinus in Enchirid. cap. 27. ubi sic ait: *Multi salvi non sunt, non quia ipsi nolunt, sed quia Deus non vult, quod absque ulla controversia manifestè*

E. Denique manifestè patet in parvulis in baptismo decedentibus, cum enim illi non habeant usum rationis & liberi arbitrij, voluntas antecedens salvandi omnes homines, quæ non solum ad adultos, sed etiam ad parvulos se extendit, non potest dici conditionata, si ipsi velint, & ab ipsorum consensu & volitione, tanquam à conditione pendere. Quo argumento utitur Augustinus in Enchirid. cap. 27. ubi sic ait: *Multi salvi non sunt, non quia ipsi nolunt, sed quia Deus non vult, quod absque ulla controversia manifestè*

in parvulis. Et libro 4. contra Julianum cap. 8. A
 Sic contra illum arguit: Sed ponis Apostolicum re-
 sponsum, & ab eo dicit pulsantibus aperiri, qui om-
 nes homines vult salvos fieri, & in agnitionem verita-
 tis venire, quia ipsi nolunt petere, cum Deus velit dare:
 in venire, quia ipsi nolunt petere, cum Deus velit dare:
 nolunt querere, cum Deus velit ostendere: nolunt pul-
 sari, cum Deus velit aperire. Sed hunc sensum vestrum
 infantes illi ipsa sua taciturnitate convincunt, qui nec
 volunt, nec querunt, nec pulsant, imò etiam cum bap-
 tizantur, reclamant, respuunt, relinuntur; & acci-
 piunt tamen, & inveniunt, & aperitur eis, & intrant
 in regnum Dei, ubi sit eis eternitatis salus, & agnitio
 veritatis, longe pluribus infantibus in istam gratiam
 non adaptatis ad eos, qui vult omnes homines salvos fie-
 ri, & in agnitionem veritatis venire. Quibus dicere
 non potest, voluit & noluisse, quia si voluisset, quis eo-
 rum qui nondum habent voluntatis sue arbitrium,
 voluntati ejus omnipotentissime resistisset? Et infra:
 si Deus vult omnes homines salvos fieri, & ad agni-
 tionem veritatis venire, sed ided non veniunt, quia ipsi
 nolunt: cur tamen parvulorum qui non percepto
 baptizantur, non veniunt in regnum Dei,
 ubi certa est agnitio veritatis? Nunquid aut homines
 non sent, ut non pertineat ad id quod dictum est om-
 nes homines? Aut aliquis poterit dicere, Deus quidem
 vult, sed ipsi nolunt, qui nondum velle seu nolle ista no-
 verunt, quando nec hi qui parvuli baptizantur, atque
 moriuntur, & per illam gratiam ad agnitionem ve-
 ritatis, quae in regno Dei est, certissimam veniunt, ideo
 veniunt, quia ipsi renovari Christi baptizantur, & in agni-
 tionem veritatis venire, tam multos in re-
 gnum suum, ubi est certa veritatis agnitio, qui nullo ei
 resistunt voluntatis arbitrio patitur non venire?

Voluntas ergo Dei antecedens, quae vult om-
 nes homines salvos, solum potest dici condi-
 tionata virtualiter, quia virtualiter in voluit has
 conditiones: vellem omnibus gloriam, nisi natu-
 rae defectibilitas obstaret, suaviter guber-
 nanda; & nisi ad majus bonum universi, &
 meorum attributorum majori manifestationi,
 eandem denegare aliquibus, esset conveniens.
 Ita colligitur ex S. Thoma in 1. dist. 46. quaest. 1.
 art. 1. ad 2. ubi ait: *Voluntas antecedens potest dici
 conditionata, nec tamen est imperfectio ex parte vo-
 luntatis divinae, sed ex parte voliti, quod non accipitur
 cum omnibus circumstantiis quae exiguntur ad rectum
 ordinem in salutem. Quibus verbis aperte docet,
 voluntatem antecedentem non dici condi-
 tionatam, eo quod dependeat tanquam à conditio-
 ne, à consensu seu determinatione liberi arbi-
 trii, ut docent Adversarii, sed ex eo quod attingit
 suum objectum, scilicet salutem hominum,
 ut praesiam à circumstantiis particularibus, de-
 fectibilitatis scilicet naturae humanae, manife-
 stationis suorum attributorum &c. Et quia il-
 lam vellet, nisi tales considerationes obstarent.*

Dices, Ex hac doctrina & solutione, sequi,
 Deum non solum non voluisse omnibus homi-
 nibus gloriam efficaciter, sed nec illam omni-
 bus velle potuisse: Sed hoc est absurdum: Ergo
 &c. Sequela probatur: Bonum particulare, cum
 detrimento boni universalis, non est appetibile
 à Deo, cum ut sic induat rationem mali: Sed
 juxta doctrinam traditam, si omnes homines
 salvarentur, impediretur bonum universale,
 major scilicet perfectio universi, & major divi-
 norum attributorum manifestatio: Ergo si hæc
 doctrina sit vera, sequitur quod non solum non

voluit Deus omnibus hominibus efficaciter
 gloriam, sed quod nec etiam eam velle potuit.

Sic arguit quidam Modernus adversus no-
 strum Alvarem, ineffaciter tamen. Nemo enim
 negare potest, plura in universo accidere
 in detrimentum particularium, propter bonum
 commune universi, & ostensionem attributo-
 rum Dei, quae de potentia absoluta potuerunt
 non evenire, id Deo efficaciter volente & dis-
 ponente: ut rerum corruptibilium corruptio-
 nes, monstra, & alia quae sunt particularia ma-
 la, ad pulchritudinem universi conducentia:
 Ergo ex eo quod in electione efficaci aliquo-
 rum ad gloriam, & aliorum exclusionem, magis
 bonum universi resplendat, & elucescant
 magis divina attributa quam si omnes, salva-
 rentur, non licet colligere, non potuisse Deum,
 de potentia absoluta, omnes salvare, sed solum
 inferitur, id fuisse convenientius suavitati divi-
 nae providentiae, & sapienti modo operandi:
 Deus autem non tenetur id quod melius est ef-
 ficere, & majori bono universi consulere, licet
 nunquam possit male operari; quia bonum par-
 ticulare, cum detrimento boni universalis, non
 est malum morale, nisi solum respectu illius, qui
 aliqua lege tenetur ad consulendum bono uni-
 versi.

Objicies quarto: In praedestinandis & repro-
 bandis hominibus & Angelis debemus Deo
 concedere connaturaliorem modum operandi,
 nisi oppositum nobis ex revelatione constiterit:
 Sed modus connaturalior operandi in repro-
 bandis hominibus & Angelis est, ut Deus ne-
 minem velit efficaciter à gloria excludere ante
 provisionem demeritorum, & aliunde opposi-
 tum in Scriptura revelatum non est: Ergo in
 Deo debemus admittere reprobationem suppo-
 nentem praescientiam demeritorum, & ab illa
 tanquam à causa motiva dependentem.

Respondeo concessa Majori, negando Mi-
 norem. Nam, ut supra arguebamus, licet in præ-
 parando media consecutiva finis, connaturalius
 proceditur, incipiendo ab intentione finis,
 quam ab electione mediorum; ita in præparan-
 do media defectiva à fine connaturalior modus
 operandi, est incipere à voluntate defectus à
 fine, quam à voluntate mediorum conducen-
 tium ad deficiendum à fine.

Objicies quinto cum Herice, loco supra cita-
 to. Deus nullum adultum decrevit à felicitate
 aeterna rejicere, nisi simul etiam statuerit illum
 aeternis cruciatibus mancipare: Ergo si voluit
 illum à gloria excludere ante provisionem
 eum damnare, & supplicii aeterni addicere.
 Unde praefatus auctor contendit duas conclusio-
 nes supra nobis positas, quas etiam statuit Alva-
 rez disp. 60. de auxiliis, esse inter se pugnantes,
 & contradictionem involvere.

Sed facile responderetur, distinguendo Ante-
 cedens. Quin simul etiam statuerit &c. Si ly simul
 designet simultatem durationis, vel instantis in
 quo, concedo Antecedens. Si ly simul excludat
 prioritatem naturae & instantis à quo, nego An-
 tececedens, & Consequentiam. Itaque in negotio
 reprobationis, ut infra latius exponemus, duo
 signa seu instantia rationis vel naturae distingu-
 enda sunt, in quorum primo Deus ante provisionem
 culpae saltem actualis (de originali enim di-
 cemus articulo sequenti) vult aliquibus dene-
 gare gloriam, ut beneficium indebitum, & per-

mittere quod incidant in culpam, & in ea finaliter perseverent: tum ob fines occultos suæ providentiæ: tum etiam ad ostendendum supremum & absolutum dominium quod habet in dona supernaturalia gratiæ & gloriæ. Quæ permissione supposita, in illa tanquam in medio certo & infallibili videt futura peccata reprobatorum, & decernit ea punire poenâ æternâ damni & sensûs: in quo nulla repugnantia vel contradictionis umbra apparet, ut imaginatur Herice.

67 Dices: Saltem crudelitatem sapit aliquem excludere è regno cœlesti, sine aliqua culpa præsupposita; cum talis exclusio sit maximum malum quod homini inferri potest: Ergo hoc non debet Deo attribui: dicitur enim Sapientiæ 1. *Sentite de Domino in bonitate.*

Respondeo primò, hoc argumentum & similia facile solvi, juxta dicenda articulo sequenti, ubi ostendemus probationem negativam, seu voluntatem excludendi reprobos à gloria, supponere culpam originalem prævisam, & ab illa ut à causa motiva dependere. Sed abstrahendo pro nunc ab hac sententia,

Respondeo secundò, negando absolute Antecedens: non enim dedecet divinam bonitatem, nec præ se fert aliquam crudelitatis notam, alicui non velle conferre beneficium indebitum: ut patet in Rege, denegante alicui Episcopatum, vel aliam dignitatem ei non debitam. Quod ut fiat evidentiùs, hoc argumentum, cui potissimum confidunt Adversarij, in illos retorqueo. Illi enim existimant denegationem primæ gratiæ congruæ, seu primam peccati permissionem, esse omnino gratuitam, & in solum divinam voluntatis beneplacitum referendam, cum illa nullam culpam præcedentem supponat; & tamen talis carentia gratiæ congruæ, talisque permissio peccandi, ex maximum malum, & majus quavis poenâ præsertim si peccatum nunquam sit remittendum, ut contingit in malis Angelis. Si ergo nihil est ibi crudelitatis, nihil iniustitiæ, nihil contra divinam bonitatem, & viscera divinæ misericordiæ: similiter etiam in illa prima exclusione, seu non electione ad gloriam, ut beneficium indebitum, nulla est iniustitiæ, aut crudelitatis nota: purificantur enim permissio peccati nunquam remittendi, & exclusio à gloria, & ex prima, secundâ infallibiliter sequitur. Ergo in omni sententia, querela illa diluenda est, nec cessare potest, nisi considerando quòd ad Deum ut supremum Dominum, & universalem Providorem pertinet de omnibus disponere, & unicuique dare locum suum, nec indifferenter omnes ad gratiam & gloriam efficaciter eligere, sed permittere quòd aliqui ab illa deficiant, ut suæ justitiæ detur locus, & magis splendescat magnitudo suæ misericordiæ circa electos, & pulchritudo universi magis reluceat, ut egregiè explicat D. Thomas hic art. 5. ad 3. ubi legendus est.

68 Opponunt ultimò Adversarij quædam inconvenientia, quæ dicunt sequi ex nostra sententia. Ex illa enim, inquirunt, sequitur primò, Deum æquali curâ hominum perditionem inquirere ac desiderat & querit illorum salutem: Consequens est absurdum, ut patet: Ergo &c. Probatur sequela: Sicut enim Deus ex intentione gloriæ, media procurat electis, nempe vocatione & gratias efficaces, ut disp. 3. ostendimus, ita ex intentione exclusionis à gloria, media reprobis procurat,

A scilicet peccatorum permissiones: Ergo æquali curâ perditionem istorum, ac salutem illorum desiderat.

Sequitur secundò, tolli à reprobis & electis solum licitudinem ad bene operandum: unusquisque enim poterit apud se ita discurre: & ratio citari. Si antecedenter ad prævisionem operum suum ad gloriam electus, vel ab ea exclusus, cum tale decretum sit efficax, & non possit frustrari, quid postea faciam, infallibiliter gloriam consequar, si sim electus; vel ab ea decidam, si electus non sim. Unde tertio addit Lessius de prædest. sect. 2. num. 27. ex hac sententia homines in quandâ veluti desperationem suæ salutis adducit.

B Ad primum nego sequela Majoris: ad cuius probationem dicatur esse manifestum discrimen inter prædestinationem & probationem, consistens in eo quòd merita & omnia quibus prædestinatus consequitur gloriam, sunt positivè causata à Deo, & speciali affectu illi volita: demerita autem quibus reprobustendit in perditionem, à Deo positivè procurata, volita, aut causata non sunt, sed tantum permilla; & idè non eodem modo Deus se habet in ordine ad prædestinationem, ac in ordine ad perditionem & probationem.

C Ad secundum inconveniens quòd Semipelagiani adversus doctrinam Augustini opponebant, ut constat ex Epistolis Prosperi & Hilarii, similiter negandum est illud sequi ex nostra sententia. Nam licet voluntas intentiva gloriæ, aut exclusionis ab illa, sit purè gratuita, nec merita aut demerita ut motiva supponat: decretum tamen executivum illa supponit, & ab illis ut à causa motiva dependet, ut suprâ declaravimus.

D Ad tertium quòd opponit Lessius, & quòd etiam Semipelagiani Augustino objiciebant, respondet ipsemet S. Doctor de prædest. Sancti cap. 1. his verbis: Sanè cum Apostolus dicat, *ideo ex fide, ut secundum gratiam firma sit promissio: mirum homines infirmitati suæ se male committere, quam firmitati promissionis Dei. Sed incerta est nobis inquit de me ipso voluntas Dei: quid ergo? Tua ne tibi voluntas de te ipso certa est, nec times? Cum igitur aut incerta sit, cur non homo firmiter quàm infirmiter se dem suam, spem, charitatemque committit? Et de dono per se, cap. 6. Tutoris igitur vivimus, si ratione Deo damus, non autem nos illi ex parte & nobis ex parte committimus. Et rursus cap. 22. An tremendum est ne tunc de se homo desperet, quando spes ejus pendenda demonstratur in Deo: non autem desperat, si eum in seipso superbissimus & infelicitissimus poneret. Firmitas ergo & certitudo spei nostræ, in Deo ipso, & in virtute gratiæ, & non in nobis, ac in virtutibus liberi arbitrii fundari debet: juxta illud Jerem. 17. *Maledictus homo qui confidit in homine, & ponit carnem brachium suum, & à Domino recedit cor ejus.**

Unde Apostolus ad Hebræos 6. merito comparat spem anchoræ navis, dicens: *Quam velut anchoram habemus animæ tuæ ac firmam. Sicut enim anchora, dum per aquam descendit, non firmatur navim, quoniam aqua elementum est liquidum & instabile; ac dum terræ adhæret, firmatur navim retinet. Sic spes nostra, dum humanæ industria & viribus liberi arbitrii adhæret, non potest non semper nutare & fluctuare, sed cum Dei omnipotentia, & infinita divinæ voluntatis efficacitæ nititur, firmissima & tutissima permanet, nec hujus mundi turbines ac procellas timet. Unde Ecclesia in quadam collecta sic Deum exorat: *Familiam tuam qua sumus Domine**

certissima pietate custodi, ut qua IN SOLA SPE A
GRATIA CAELESTIS INNITUR, sua
semper protectione gubernetur.

Viginti quinque alia inconvenientia apponit
Catharinus contra eandem gratuita predesti-
nationis & reprobationis doctrinam. Sed ista vi-
ginti quinque objectiones (inquit Pererius)
non sumenovz, nec recens inventa à Catharino,
vel alio hujus temporis. Sed ista ipsa olim, vi-
viente etiam Augustino, à Massiliensibus, aliis
que Gallie Episcopis, adversus ipsum objecta
sunt. Et tamen non moverunt Augustinum, quo-
minus sententiam suam constanter tueretur, &
peffeveranter teneret usque ad mortem; neque
scandala, si quæ ob id oriebantur, & nonnullis
accidebant curanda esse putavit, judicans esse
passiva, ut que ex incertitia veritatis, & imperitia
Scripturarum nascerentur. Beatus quoque Tho-
mas non minori pietate ac religione, quam in-
genio & doctrinâ prædictus, istiusmodi objectio-
nes, atque offensionibus, & scandalis, nihil
perturbatus aut motus est, nec ab Augustini
sententia abduci potuit. Quin etiam ipsemet A-
postolus, qui tam religiose curabat & cavebat,
ne cui scandalum daret, ut affirmaret se nun-
quam carnes manducaturum, si ob id quisquam
scandalizandus esset: hanc tamen do-
ctrinam predestinationis & reprobationis ho-
minum, licet videret offensionis & scandalo fore
multis veritatis & Scripturæ ignavis; eam tamen
& aperte, & affirmatè, & enucleatè tradere vo-
luit, nec dubitavit illas sententias scriptas in hac
Epistola relinquere: *Miserebor cui miserebor. Non
est volentis, neque currentis, sed miserentis Dei. Cuius
vult miserebor, & quem vult indurat. An non habet
potestatem sequis lutri ex eadem massa facere aliud
quidem vas in honorem, aliud in contumeliam?*

Concludamus ergo hunc articulum cum
Magistro sententiarum, libro 1. sent. dist. 41.
cap. 4. *Elegit ergo eos quos voluit, gratia nisi miseri-
cordia, non quis fideles futuri erant, sed ut fideles ef-
ferret, et ipse gratiam dedit, non quia fideles erant, sed
ut fierent. Ita etiam reprobovit quos voluit, non
propter futura merita que prævideret, veritate tamen
realissimâ, & anstru sensibus remotâ.*

ARTICULUS III.

An peccatum originale sit causa repro-
bationis?

Stendimus articulo præcedenti, demerita
personalia, seu peccata actualia, non fuisse
motivum reprobationis negativæ, seu volonta-
tis divine efficacis excludendi reprobos à glo-
ria, nunc breviter discutendum est, an saltem
originalis culpa fuerit causa motiva illius?

Partem negativam tenent plures ex nostris:
affirmativa tamen videtur probabilior, & do-
ctrinæ D. Augustini & S. Thomæ conformior,
eampque docent plures docti Thomistæ, inter
quos est P. Thomas de Lemos, vir eximie eru-
ditionis & sapientia, & in Augustini doctrinam
insigniter versatus, qui olim contra Gregorium
de Valentia, & Ferdinandum de Valsidia, in
Congregatione de auxiliis, feliciter disputavit,
& ingeni sui monumenta Sole ipso clariora re-
liquit, nimirum Tractatum de auxiliis manu-
scriptum, in tres tomos divisum, in quo hanc
sententiam disertè tradit, & variis utriusque S.
Tom. II.

Doctores, Augustini & Thomæ, testimoniis illu-
strat. Hanc etiam se 1. p. quæst. 23. docuisse ait
Cypullus in Tract. de Incarn. quæst. 1. art. 3. du-
bio 1. §. 10. Illi quoque ut probabiliori adhæret
illustrius Dominus Godoy, Episcopus Oxonien-
sis, in manuscriptis Tractatibus de reprobatione.
Horum inharens vestigiis, illam pariter
ut probabiliozem sequar, præcipue propter illu-
strata & expressa D. Augustini & S. Thomæ testi-
monia: *Ab his enim duabus columnis (ut de Augu-
stino & Ambrosio ait Bernardus) crede mihi, dis-
ficile avellor, cum his me aut errare aut sapore fateor.*

§. I.

Mens Augustini aperitur.

Dico primò, juxta Augustini doctrinam, pri-
ma causa reprobationis hominum fuit ori-
ginale peccatum.

Probatum primò ex Augustino de dono per-
sever. cap. 8. ubi ait: *Qui liberatur à massa perditionis,
gratiam diligit; qui verò non liberatur, debitum
agnoscat: nimirum suæ perditionis. Et Epist. 105.
Querimus meritum obdurationis, & invenimus. Me-
rito namque peccati, universa massa damnata est, nec
obdurat Deus impertiendo malitiam, sed non imper-
tendo misericordiam. Querimus autem meritum mi-
sericordie, nec invenimus.*

Secundò, Augustinus, & alii SS. Patres, nomi-
ne dilectionis & odii Dei, predestinationem &
reprobationem intelligunt: juxta illud Apосто-
li, *Iacob dilexi, Esau autem odio habui.* Sed juxta
eundem Augustinum, causa odii Dei erga Esau,
& consequenter erga omnes reprobos, qui per
illum designantur, fuit originale peccatum:
Ergo ex Augustino originalis culpa fuit causa
motiva reprobationis. Major patet, Minor pro-
batur ex eodem Augustino, libro 1. ad Simplic.
quæst. 2. ubi explicans locum illum Apосто-
li, *Iacob dilexi, Esau autem odio habui, ait: Deum odio ha-
bere, non Esau hominem, sed Esau peccatorem. Et ad-
dit, Cur ergo Iacob dilexit, nunquid peccator non
erat? Sed dilexit in eo non culpam quam debebat, sed
gratiam quam donabat. Et Epist. 105. Quis oderat
in Esau antequam secisset aliquid mali, nisi originale
peccatum?*

Tertiò, Idem S. Doctor variis in locis asserit
Deum derelinquere reprobos in massa perdi-
tionis, & non liberare eos (quod est eos repro-
bare, & à gloria excludere) propter peccatum
originale. Celebris est locus in Enchir. cap. 98.
ubi loquens de Jacob & Esau, qui omnium ele-
ctorum & reproborum fuisse typus & figura, sic
ait: *Ambo itaque gemini, natura filij ire nascebantur,
nullis quidem operibus propriis, sed originaliter ex
Adam vinculo damnationis obstricti: sed qui dixit mi-
serebor cui misertus ero, & misericordiam prestabo
cui misericors fuero, Iacob dilexit per misericordiam
gratuitam, Esau autem odio habuit per iudicium de-
bitum. Et libro 2. ad Bonifacium cap. 7. hæc scri-
bit: Vocato datur gratuitum bonum, cuius boni
est vocatio ipsa principium: non vocato redditur ma-
lum, quia omnes rei sunt, ex eo quod per unum homi-
nem peccatum intravit in mundum. Et paulò post.
Vbi autem dicitur: Ergo cui vult miserebor, & quem
vult obdurat, qui facit aliud vas in honorem, aliud in
contumeliam: bonum quidem in merito & gratis da-
tur, quia ex eadem massa est cui datur: malum verò
merito & debitum redditur, quia in massa perditionis,
malum malo non male redditur.*

Quarto, Voluntas reprobandi, ex eodem Au-
gustino,

gustino, libro 4. contra Julian. cap. 8. & libro 5. cap. 4. & libro 6. cap. 10. est iudicium Dei, & actus iustitiæ vindicativæ: Sed in instanti quo fit reprobatio, Deus nihil potest iudicare & vindicare, nisi solum peccatum originale; fit enim reprobatio eodem modo, & in eodem instanti pro omnibus: in nullo autem conveniunt omnes, nisi in solo originali peccato: Ergo reprobatio hominum, secundum Augustinum, fit ratione culpæ originalis.

- 79 Denique, secundum eundem Augustinum libro 4. contra Julian. cap. 8. libro 2. ad Bonifacium cap. 6. & libro de dono perseverantiæ, cap. 9. 11. & 12. eodem modo fit reprobatio adultorum, ac parvulorum: Sed reprobatio parvulorum fit propter solum originale peccatum, ut constat: Ergo & adultorum, loquendo saltem de reprobatione, prout dicit voluntatem efficacem excludendi à gloria.

§. II.

Quid de Divo Thoma?

Dico secundò, etiam D. Thomam apertissime favere huic sententiæ.

- 80 Probatur multipliciter. In primis enim est expressa autoritas D. Thomæ quæst. 6. de verit. art. 2. ad 9. ubi ait: *Electio Dei quæ unum elegit, & alium reprobat, rationalis est; nec tamen oportet quod ratio electionis sit meritum, sed in ipsa electione ratio est divina bonitas, ratio autem reprobationis est in hominibus PECCATUM ORIGINALE, ut Augustinus dicit. Quo nihil clarius & expressius dici potest.*

- 81 Secundò, Idem S. Doctor illud clarissime docet in cap. 9. ad Rom. tota lect. 3. *Cum omnes homines (inquit) propter peccatum primi parentis damnationi nascantur obnoxii, quos Deus per suam gratiam liberat, solâ misericordiâ liberat, & sic quibusdam est misericors quos liberat, quibusdam autem iustus quos non liberat, neutris autem iniquis. Loquitur autem ibi de liberatione à miseria æterna, seu de prædestinatione ad vitam æternam, ut patet ex verbis antecedentibus: Sic igitur (inquit) non potest esse quod meritum consequentia gratiam fiat ratio miserendi aut prædestinandi, sed sola Dei voluntas, secundum quam misericorditer, aliquos liberat. Ergo juxta S. Thomam causa reprobationis, seu non liberationis à miseria æterna, in iis qui non sunt prædestinati, inter quos sunt aliqui per Baptismum regenerati, alia non est quam peccatum originale, propter quod omnes homines damnationi nascuntur obnoxii.*

- 82 Tertio, Idem Sanctus ibidem lect. 4. exponens cur homo luto comparetur, ait: *Humana natura vilitatem habet ex sua materia, quia, ut dicitur Genes. 2. fecit Deus hominem de limo: sed majorem vilitatem habet ex corruptione peccati, quæ per unum hominem in hunc mundum intravit, & ideo homo luto merito comparatur.... Similiter & Deus liberam habet potestatem ex eadem corrupta massa generis humani, sicut ex quodam luto, nulli faciendo injuriam, quosdam homines facere preparatos in gloriam, quosdam autem in miseria (peccati scilicet originalis) derelictos: Ergo ex D. Thoma, prima causa ob quam Deus quosdam in miseria derelinquit, seu reprobat, & ad gloriam æternam non preparat, est peccatum originale.*

- 83 Denique, Ne quis dicat D. Thomam hanc mutasse sententiam, & oppositum docuisse in summa Theologica, quæ est veluti ultimum ejus testamentum, ex illa etiam in confirmationem ejusdem sententiæ, tria testimonia deprimam.

A Primum sumitur ex hac quæst. art. 1. ad 3. ubi docet quod prædestinatio hominum in vitam æternam, est à statu miseriæ, non vero Angelorum. Hinc enim evidenter sequitur, reprobationem hominum esse eorum relictionem in miseriæ, in quam per peccatum originale incidunt, proindeque causam reprobationis hominum esse peccatum originale.

Secundum habetur in eadem quæst. art. 5. his verbis: *Voluit igitur Deus hominibus quantum ad aliquos quos prædestinat, representare suam bonitatem, per modum misericordiæ, parcendo, & quantum ad alios quos reprobat, per modum iustitiæ, puniendo. Et hæc est ratio quare Deus quosdam eligit, & quosdam reprobat. Et hanc causam assignat Apostolus ad Roman. 9. dicens, Volens Deus ostendere iram, id est vindictam iustitiæ, & notam facere potentiam suam, sustinuit, id est permisit, in multa patientia vas iræ aptum in interitum &c. Ex qua S. Thomæ doctrina, Apostoli autoritate confirmata, evidenter patet, quod Deus homines non reprobat, nisi ex iustitiâ, iramque seu vindictam iustitiæ ostendere volens, ac proinde supponendo aliquam culpam ex parte hominis: Sed non culpam actualem, ut ex eodem S. Doctoris articulo præcedenti offendimus: Ergo saltem culpam originale.*

Confirmatur: D. Thomas ibidem ait, *Quod Deus voluit quantum ad aliquos quos prædestinat, suam representare bonitatem, per modum misericordiæ, parcendo. Parcere autem significat alicuius debiti condonationem: ex quo sequitur quod aliquos reprobat, non parcendo, hoc est eis aliquod debitum per peccatum originale contractum non condonando.*

Dices forte, D. Thomam nomine reprobationis intelligere non voluntatem intentivam exclusionis à gloria, sed executivam, quæ ad illam terminatur ut penam, & ex motivo puniendi.

Sed contra: In eodem sensu loquitur ibi de reprobatione, ac de prædestinatione: Sed loquitur ibi de prædestinatione, ut est in ordine intentionis: nam illo testimonio utuntur Thomistæ ad probandum voluntatem gloriæ intentivam, esse purè gratuitam, & à meritorum prævisione independentem: Ergo etiam ibidem loquitur de reprobatione, ut est in ordine intentionis, seu de voluntate efficaci excludendi reprobos à gloria.

Tertium testimonium sumitur ex 2. 2. quæst. 1. art. 5. ad 1. ubi S. Thomas docet, auxilium gratiæ ad diligendum Deum & proximum, & ad credendum articulos fidei, quibusdam denegari in poenam peccati originalis. Hoc (inquit) auxilium quibuscumque divinitus datur, misericorditer datur: quibus autem non datur, ex iniustitia non datur, in poenam præcedentis peccati, & saltem ORIGINALIS PECCATI, ut Augustinus dicit in libro

E de corrept. & gratis. Ex quo loco hoc potest argumentum desumi. Illud est causa reprobationis, quod est causa primi effectus illius; prædestinatio enim & reprobatio, ex parte actuum divini intellectus & voluntatis, nullam possunt habere causam, sed solum ex parte effectuum qui ad illos consequuntur. Unde S. Thomas ibi art. 5. in corp. ait: *Nullus fuit etiam in sane mentis qui diceret meriti esse causam divini prædestinationis ex parte actus prædestinantis. Sed peccatum originale, juxta S. Thomam, est causa primi effectus reprobationis, scilicet denegationis primæ gratiæ, ad credendum & diligendum Deum: Ergo ex S. Thoma, peccatum originale est prima causa reprobationis.*

§. III.

Eadem veritas rationibus suadetur.

Prima petitur ex eo quod in Scriptura voluntas reprobativa nomine odii significatur, ut patet ex illo, *Iacob dilexi, Esau autem odio habui*: in quibus verbis, ut supra annotavimus, prædestinatio & reprobatio omnium designantur: At talis voluntas pro motivo habeat peccatum, saltem originale, nequit nomine odii significari: Ergo illud respicit pro motivo. Minor probatur primò ex D. Thoma supra quaest. 20. art. 2. ad 4. afferente Deum solum odio habere peccatores, in quantum tales: Ergo voluntas significata nomine odii, pro motivo habet peccatum, saltem originale. Secundò, Odio habere, non est quomodo cumque velle malum, sed velle malum alicui ex displicentia illius: Ergo Deus illa voluntate quæ Esau odio habebat, volebat ei malum ex displicentia ejus: At non ex displicentia ejus secundum esse naturalem, juxta illud Sapientie 11. *Nihil odisti eorum que fecisti, nec ex displicentia illius ut infestis peccatis personibus, secundum illud Apostoli ad Roman. 9. Antequam quidquam boni vel mali fecissent, &c.* Ergo ex displicentia illius, ut infestis peccato originali, orta fuit illa voluntas excludiva à gloria.

Secunda ratio potest sic proponi. Peccatum originale est vera & sufficiens causa reprobationis, si ante illam prævideatur à Deo: Sed peccatum originale fuit revera ante hominum reprobationem à Deo prævisum: Ergo fuit vera & sufficiens causa reprobationis. Major patet: quia peccatum originale ponit in hominibus indignitatem, & positivam Dei inimicitiam, redditque eorum genus humanum Deo exosum, ac proinde illi exhibet sufficiens motivum ut velit efficaciter aliquos homines à gloria excludere: Ergo si ante hominum reprobationem prævideatur à Deo, illud erit vera & sufficiens causa reprobationis. Minor autem probatur: Peccatum originale, ut docent S. Thomas, ejusque discipuli, p. quaest. 1. art. 3. antecessit Christi prædestinationem: Ergo & nostram, & consequenter reprobationem, quæ vel fuit prædestinatione posterior, vel simul cum illa. Hæc ultima consequentia patet, prima verò probatur. Prædestinatio nostra supponit prædestinationem Christi, & est effectus illius: Ergo quidquid supponitur ad prædestinationem Christi, debet supponi ad nostram.

Respondent Adversarij: culpam originalem fuisse quidem prævisam à Deo ante reprobationem hominum, ut si sufficientem causam reprobationis illorum, eam tamen de facto Deum noluisse ut causam reprobationis illorum assumere. Sed hoc gratis omninò & sine fundamento dicitur. Nam licet si homines prævisi essent in gratia, ante prædestinationem illorum ad gloriam, optime sequeretur quod propter illam essent ad gloriam prædestinati; nec dici posset in tali casu non esse homines prædestinatos ad gloriam, propter præcedentem gratiam. Ita per oppositum, si homines provideantur cum peccato originali, & positiva macula ac inimicitia, ante reprobationem, dici non potest, si consequenter loquamur, quod non fuerint de facto reprobandi propter illud. Et sic ut sine fundamento in priori casu diceretur, quod licet gratia sit sufficiens causa prædestinationis ad gloriam, tamen de facto Deus non eos propter illam prædestinare: Tom. II.

A ita & sine fundamento asseritur, quòd licet originale peccatum sit prævisum ante reprobationem, & sit secundum se sufficiens reprobationis causa, de facto tamen noluit Deus propter illud homines reprobare.

Adde quod hæc responsio adversatur doctrinæ D. Augustini & S. Thomæ, qui locis supra relatis docent homines fuisse reprobatos in penam peccati originalis, & consequenter Deum de facto illud acceptasse ut causam reprobationis illorum.

Accedit quod ista sententia magis suavem ostendit Dei prædestinationem & reprobationem, magisque misericordiam erga prædestinatos: & justitiam erga reprobos manifestat: dum illi à massa perditionis ex sola misericordia extrahuntur, & isti justè in eadem massa relinquuntur. Unde D. Augustinus supra relatus: *Qui liberatur à massa perditionis, gratiam diligit: qui non liberatur, debitum agnoscat.* Splendet etiam in reprobatione comparativa ratio supremi dominij, quatenus è duobus in æquali damnatione existentibus, uni vult dare gloriam, & alterum ab ea excludere: & in absoluta, pulchritudo divinæ justitiæ, quatenus ex motivo puniendi culpam originalem, vult exclusionem reprobatorum à regno; & sic plura D. Thomæ testimonia, quæ primà fronte videntur pugnancia, facillè conciliantur, ut constabit ex infra dicendis.

Denique hic modus dicendi magis distat à sententia Calvinij, qui tam prædestinationem quam reprobationem ante peccatum tam originale quam actualem constituit: licet in hoc præcise non sit hæreticus, sed in aliis quæ huic doctrinæ adjunt, ut antea exposuimus.

Quod vero aliquis Thomæ Discipuli docent, fieri quidem reprobationem propter originale peccatum, at non in omnibus reprobatis, sed in his solum quibus originale peccatum remissum non fuit, non vero in illis quibus fuit remissum, sustineri non potest: Primo, quia D. Augustinus & S. Thomas, locis supra relatis, simpliciter & absolute docent hominum reprobationem fieri in penam peccati originalis: Sed propositio indefinita, in materia doctrinali, æquivalere universali. Ergo universaliter id asserunt de omnibus reprobatis, & non solum de illis quibus non est remissum originale peccatum.

Secundò, D. Thomas supra relatus docet quòd *In electione ratio est divina bonitas: ratio autem reprobationis est in hominibus peccatum originale*: Sed divina bonitas in omnibus prædestinatis est ratio electionis, ut fatentur illi Authores contra quos disputamus: Ergo in omnibus reprobis peccatum originale est causa reprobationis.

Tertio, Idem S. Doctor hic art. 5. ad 3. docet, quod sicut prædestinatio est actus divinæ misericordiae, ita & reprobatio est actus divinæ justitiæ punitivæ seu vindicativæ: Sed prædestinatio ut sic, & respectu omnium electorum, est actus divinæ misericordiae: Ergo & reprobatio actus justitiæ vindicativæ, & consequenter in omnibus hominibus reprobis Deus vindicat & punit aliquod peccatum: non actualem, quia hoc non est causa reprobationis, in aperta sententia S. Thomæ, ut sup. a vidimus: Ergo originale. Nullius ergo hominis reprobatio fit nisi propter originale peccatum, alias falsum esset reprobationem ut sic esse actum justitiæ punitivæ.

Denique, D. Augustinus locis supra adductis docet Esau odio habitum fuisse à Deo, & repro-

batum, propter originale peccatū: Quid, inquit, oderat in Esau antequam fecisset aliquid mali, nisi originale peccatum? & tamen extra dubium est, Esau sicut & Jacob fuisse applicatum circumcissionis remedium, ac proinde in utroque delectam culpam originalem: Ergo juxta S. Augustinum, peccatum originale, etiam in illis quibus fuit demissum, est causa reprobationis.

96 Adde quod, ut supra annotavimus, omnis reprobatus per Esau figurabatur, sicut omnis predestinatus per Jacob: unde si causa reprobationis in Esau fuit originale peccatum, idem dicendum est de omnibus aliis reprobis, five illis remissa fuerit culpa originalis, five non. Idem conflat ex verbis Gregorii Magni, articulo sequenti, §. 3. in fine referendis.

§. IV.

Exponuntur & conciliantur quedam Testimonia
D. Thomæ.

97 Recentes Thomistæ, qui hanc sententiam veluti S. Thomæ contrariam impugnant, hoc præcipue fundamento nituntur, quod S. ille Doctor hic art. 5. ad 3. & tertio contra Gentes cap. 161. & alibi sæpe, hominum reprobationem, seu aliquorum à gloria exclusionem, soli Dei beneplacito ac mera voluntati attribuit, & ad universi complementum & suavem rerum dispositionem, alios à Deo eligi, alios reprobari, docet. Ex quo concludunt reprobationis, seu exclusionis aliquorum à gloria, causam esse meram Dei voluntatem, non verò peccatum originale. Itaque exponendum est, quis sit S. Thomæ hac in re sensus, & quomodo sententiæ à nobis posite non repugnet. Pro quo

98 Observandum est, reprobationem duplici modo spectari posse: absolute scilicet & comparative. Absolute, cum queritur simpliciter, seu ut loquitur S. Thomas, IN GENERALI, cur aliqui à Deo reprobentur, & quæ sit aliquorum reprobationis causa, nullâ comparatione factâ cum eis qui eliguntur. Comparative verò, cum queritur IN SPECIALI, ut ait idem Sanctus, cur Deus hunc potius quam istum reprobet, cur cum omnibus hominibus per peccatum primi parentis eidem damnationi nascantur obnoxii, aliquos ab hac massa & conspersione liberet, & ad vitam æternam eligat; alios verò in eadem massa derelinquat, & non eligat ad vitam æternam.

99 Hoc posito, facilis est S. Thomæ sensus: cum enim causam reprobationis aliquorum ad solum Dei beneplacitum, & meram voluntatem refert, de ea loquitur comparative, & in speciali: absolute verò & generali de ea loquendo, eam non solum Dei voluntati, sed justitiæ, aliquam ex parte hominis causam semper supponenti, attribuit.

Et ne quis id à temerè & sine fundamento dictum existimet: duo expressa, eisdem S. Doctoris testimonia subjiciam, in quibus suam mentem ita aperte declarat, ut nullus dubitationi relinquantur locus. Primum habetur ad Roman. 9. lect. 4. ubi hæc scripsit: *Circa electionem bonorum & reprobationem malorum, duplex questio moveri potest. Una quidem IN GENERALI, quare Deus velit quosdam inducere, & quorundam misereri. Alia verò IN SPECIALI, quare velit hujus misereri, & hunc vel illum inducere. Et potest quidem ratio hujus questionis assignari, secunde autem questionis non potest assignari ratio, nisi simplex Dei voluntas. Cujus exem-*

plum patet in rebus humanis &c. Deinde ostendit rationem, cur vult quosdam reprobare & inducere, esse justitiam, quæ meritum ex parte hominis supponit, quod ad peccatū originale refertur.

Idem docet in cap. 6. Joan. his verbis: *Quæ autem non omnes averfos trahit, sed aliquos, sicut sint omnes equaliter averfi, ratio quidem IN GENERALI potest assignari, ut scilicet in illis qui non trahuntur, appareat & resurgat ORDO DIVINE JUSTITIÆ: In illis autem qui trahuntur, immensitas divine misericordie. Quare autem IN SPECIALI trahat hunc, & illum non trahat, non est ratio aliqua, nisi beneplacitum voluntatis divine: unde dicit Augustinus, quem trahit, & quem non trahit, quare illum trahat, & illum non trahat, nolite velle judicare, si non vis errare. Et infra. Sic ergo Deus ad complementum universi quosdam quidem trahit, ut in eis appareat sua misericordia; quosdam verò non trahit, ut ostendatur in eis sua justitia; sed hos trahit, illos non trahit, secundum sue beneplacitum voluntatis. Ex quibus verbis manifestam relinquitur, quod licet Deus ad complementum universi, quod requirit ut multiformitas graduum conservetur in rebus, quosdam eligat, & quosdam relinquat, seu reprobet, quosdam trahat & quosdam non trahat; tamen cum quosdam relinquit, & quosdam non trahit, hoc facit ex justitia, proindeque causa est ex parte hominis cur hoc faciat, licet ad complementum universi hoc faciat. Sic ergo (inquit) Deus ad complementum universi quosdam quidem trahit, ut in eis appareat sua misericordia; quosdam verò non trahit, ut ostendatur in eis sua justitia.*

Idem omnino docet loco ex prima parte citato. Nam ibi primò loquens de reprobatione absolute & in generali, sic ait: *Voluit igitur Deus in hominibus, quantum ad aliquos quos predestinat, suam representare bonitatem, per modum misericordie, PARCENDO, & quantum ad aliquos quos reprobat, per modum justitiæ, PUNIENDO; & hæc ratio quare Deus quosdam eligit, & quosdam reprobat. Quibus verbis docet reprobationem absolutam non fieri nisi ex justitia, ac proinde supponere ex parte hominis aliquam causam, scilicet culpam originalem. Postea verò agens de eadem reprobatione in speciali, & comparative, & quaerens quare Deus hos reprobat, istos verò eligit, nullam aliam rationem vel causam assignat, nisi divinam voluntatem. Sed quare (inquit) hos eligit & illos reprobat, non habet rationem, nisi divinam voluntatem.*

§. V.

Alia ejusdem S. Doctoris testimonia exponuntur.

PRæter hæc Doctoris Angelici testimonia, alia adduci possunt ad probandum peccatum originale non esse causam reprobationis hominum. Nam D. Thomas hic art. 3. agens de reprobatione, docet illam esse actum divine providentiæ: At si reprobatio facta ponatur ob originale peccatum, non providentiæ, sed vindictivæ justitiæ actus erit, ut constat ex supra dictis: Ergo juxta S. Thomam reprobatio hominum non est ex peccato originali.

Deinde, idem S. Doctor ibidem aperte docet, voluntatem permittendi cadere in culpam includi in reprobatione. Verba ejus sunt: *Reprobatio includit voluntatem permittendi aliquem cadere in culpam, & inserendi damnationis penam pro culpa: Ergo ex S. Thomæ permisso cadendi in culpam*

pan originalē, est effectus & non causa reprobationis hominum.

Tertio, Doctor Angelicus ibidem in resp. ad 1. docet quod cum in Scriptura Deus dicitur odio habere reprobos, hoc non debet intelligi in proprietate sermonis, de vero odio strictē sumpto, sed Deum odio habere reprobos, exponit per hoc quod est indebitum beneficium illis non conferre: At si reprobatio fieret in pena peccati originalis, illa haberet rationem odii strictē sumpti, ut constat ex dictis §. Ergo ex D. Thomae reprobatio non fit in penam originalis peccati.

Ad primum non est difficile respondere, atque salvare quod reprobatio hominum sit actus divinae providentiae, & simul quod fiat in penam originalis peccati: bene enim utrumque cohaeret, & utrumque simul S. Thomas in hac quaestione edocuit. Sicut enim articulo 3. allegato dixit reprobationem esse actum divinae providentiae, ita art. 1. ad 3. & art. 5. etiam ad 3. docuit Deum ex hominibus aequalibus & in natura & in peccato originali, quosdam praedestinasse per modum misericordiae, parcendo, & quosdam reprobasse per modum iustitiae, puniendo, ut antea exposuimus. Quantum ad hoc ergo S. Thomas docet reprobationem esse actum divinae providentiae, quia ex hominibus aequalibus in natura, & in peccato originali, non omnes praedestinavit, sed quosdam permisit deficere à praedestinationis fine, eos reprobando: cum quo tamen optime stat, quod qui in particulari reprobi manserunt, in penam peccati originalis reprobi manserunt. Sicut si duo eodem modo offenderent Regem, & ipse vellet providentiā suā ostendere & misericordiam & iustitiam in illis duobus, & uni offensam remittere, ab altero vero debitam penam exigere: hic inveniremus & actum providentiae, quantum ad hoc quod est non velle utrumque punire, sed simul suam misericordiam & iustitiam ostendere, & actum misericordiae erga illum cui offensam dimittit, & iustitiae erga illum à quo debitum exigit. Est

manifestius dicere, esse actum divinae providentiae, quod in genere aliqui homines sint reprobi, & non omnes praedestinati: quod autem illi homines qui reprobandur, ex culpa sua reprobandur non tam ad providentiam pertinet, quam ad vindictivam iustitiam. Sicut per oppositum, licet actus sit divinae providentiae, quosdam praedestinare & non omnes reprobare, tamen quod isti in particulari sint praedestinati, actus est divinae misericordiae. Et ratio huius est, quia dummodo aliqui sint reprobi, & non omnes praedestinati, facti sunt divinae providentiae, sive illi qui reprobandur, ex peccato originali reprobandur, sive non.

Vel secundo dicatur, & ut crediderim melius: actum esse divinae providentiae quosdam permittere à fine deficere propter originale peccatum, sicut S. Thomas docet citato art. 3. Sed includere ex parte subiecti, & quasi materialiter, actum iustitiae excludētis illos à regno, propter originale peccatum: ita quod ille actus iustitiae, qui est reprobare propter originale peccatum, habeat se ut materiale, respectu actus divinae providentiae, qui est permittere aliquos deficere à fine. Accedit enim, & materialiter se habet ad actum divinae providentiae, qui est permittere quod aliqui à fine deficiant, quod illi qui sic deficere permittuntur, permittantur de ficere ex sola divina voluntate, sine aliqua causa ex parte ipsorum, sicut fuit in Angelis: vel quod permit-

tantur deficere ob originalem culpam, ut fit in hominibus. Quare S. Thomas secundum id quod formale est in illo actu, & non materiale, dixit illum esse actum divinae providentiae.

Nec est novum quod in uno & eodem actu, in quo est duplex bonitas vel malitia, ad diversas virtutes vel vitia spectans, una se habeat materialiter respectu alterius. Sicut in isto actu qui est furari propter mœchiam, deformitas furti, & eius formalis malitia contra iustitiam exercita, se habet materialiter respectu mœchiae, quae est finis à quo formaliter specificatur actus ille. Sic ergo permittere aliquos deficere à fine, etiam ob originale peccatum, est formaliter actus providentiae, ut S. Thomas docet illo art. 3. sed iustitia quae ibi intervenit, excludens illos à regno, propter originalem culpam, materialiter se habet ad specificationem actus providentiae. Quae etiam ratione in actu opposito praedestinationis, qui etiam est formaliter actus divinae providentiae ordinantis homines in vitam aeternam, materialiter se habet magna illa misericordia quae à massa damnationis extrahuntur. Solutio est S. Thomae hic art. 1. ad 3. docentis quod non à termino à quo, sed à termino ad quem, actus specificatur; quia non specificatur ex eo quod se tenet ex parte subiecti & materialiter.

Denique responderi potest, idē S. Thomam dixisse reprobationem esse actum providentiae, & non iustitiae vindictivae, quia loquebatur de reprobatione ut sic, & prout se extendit etiam ad Angelos, qui ex praesupposita culpa reprobi non fuerunt. Quando verò agit in particulari de reprobatione hominum, expressē docet illam esse actum iustitiae punitivae, ut constat ex locis supra adductis.

Ad secundum testimonium dicendum, quod quando S. Thomas docet reprobationem includere voluntatem permittendi cadere in culpam, hoc debet intelligi de permissione cadendi in culpam actualem, non remittendam, quae, ut dicemus articulo sequenti, est reprobationis effectus, non verò de permissione cadendi in culpam originalem, quae non est effectus, sed causa reprobationis.

Vel etiam dici potest, D. Thomam, per voluntatem permittendi reprobum cadere in culpam, intelligere lapsum in culpam, sive in illam primò cadere permittatur, sive in illa derelinquatur, ut sic reprobationem tam Angelorum quam hominum comprehendat. Et hanc esse ejus mentem, testimonia supra inducta, quibus dicit homines à Deo reprobari, nihil esse aliud, quam eos in peccato originali, & in massa perditionis relinqui, satis aperte declarant. Nec est faciendum vis in his verbis, *permissio cadendi in culpam*: nam haec verba non significant semper quod in culpam primò aliquis cadere permittatur, sed etiam quod in praesistente derelinquatur. Sic enim Ecclesia in missa pro defunctis jam in Purgatorio existentibus, Dominum exorans precatur, *ne cadant in obscura*: per quae verba non intendit quod de novo non cadant in illa obscura, vel alia, quia hoc impossibile est, sed tantum quod in illis obscuris in quibus jam sunt, non derelinquantur, vel diu remanere sinantur. Sic etiam S. Thomas per haec verba, *permissio cadendi in culpam*, intelligere potuit non solum permissionem de novo cadendi in culpam, sed permissionem derelictionis in ipsa. Imò ut omnis difficultas tollatur, ipsemet Doctor Angelicus in eodē articulo

culo suam mentem exposuit, & quod in corpore dixerat, voluntatem permittendi cadere in culpam, in solutione ad secundum vocavit derelictionem à Deo, dicens: *Reprobatio verò non est causa eius quod est in presenti, scilicet culpa, sed est causa derelictionis à Deo. Est tamen causa eius quod redditur in futuro, scilicet pena aeterna.* Quibus verbis manifestum est, quod per permissionem cadendi in culpam, intelligit derelictionem à Deo, sive quâ de novo in culpam cadere permittitur, sive quâ derelinquitur in ipsa jâ commissa.

111 Ad tertium respondeo D. Thomam loco citato, loca Scripturâ, in quibus Deus dicitur odio habere reprobos, non explicasse de odio Dei strictè, sed latè sumpto, prout scilicet importat voluntatem denegandi beneficium indebitum: tum quia ad solvendum argumentum hoc satis erat: tum etiam quia ibi generalem doctrinam, quæ etiam ad reprobationem Angelorum extendi possit, tradere intendebat. Quando verò super cap. 9. Epist. ad Roman. agit specialiter de reprobatione hominum, explicat hæc verba de odio propriè & strictè sumpto.

112 Præter hæc testimonia ex summa Theologica desumpta, potest objici aliud ex quæstionibus disputatis, quæst. 6. de verit. art. 2. ad 9. ubi S. Doctor ait: *Sufficientem causam ad volendum hominibus exclusionem à regno esse, gloriam illis non deberi.* Ergo juxta D. Thomam, talis voluntas non habuit pro motivo culpam originalem.

113 Respondeo primò, D. Thomam duplicem solutionem argumento adhibere. In una asseruit motivum exclusionis à gloria fuisse originalem culpam: in alia gloriam hominibus non deberi, pro causa assignavit, ac proinde utramque sententiam ut probabilem nobis reliquit.

Respondeo secundò, quod licet voluntas excludendi homines à gloria, de facto habuerit pro motivo peccatum originale, nos tamen defendimus potuisse Deum velle hominibus exclusionem à gloria, absque eo quod ab illo, aut quovis alio peccato moveretur. Unde D. Thomas primam solutionem assignavit pro eo quod de facto contigit: attendens verò ad id quod poterat evenire, dedit secundam. Quasi dixerit, etsi de facto Deus peccatum originale habuerit pro motivo ad volendam exclusionem reproborum à gloria, potuit tamen non motus ab illo, dictam exclusionem velle, quia ad hoc sufficit, gloriam hominibus non deberi.

S. VI.

Solvuntur argumenta ex ratione petita.

114 Objicies primò: Ut voluntas excludendi homines à gloria, esset pena peccati originalis, necessarium esset quod Deus vellet illos excludere à gloria, propter originale peccatum: Sed non potest dici, saltem respectu reproborum, quibus originale peccatum fuit remissum: Ergo in illis saltem talis voluntas non fuit pena originalis peccati. Major videtur manifesta, Minor verò probatur. Velle aliquem efficaciter excludere à gloria, propter originale peccatum, & velle illud efficaciter remittere, sunt impossibiles voluntates: Ergo Deus non voluit, nec velle potuit, à gloria efficaciter excludere propter originale peccatum eos, quibus voluit efficaciter peccatum originale remittere.

115 Confirmatur: Si peccatum originale esset prima causa ob quam Deus vellet efficaciter reprobos à gloria excludere, esset etiam prima causa propter quam vellet efficaciter permittere, ut

A illi inciderent in peccatum actuale propter quod damnantur, eisque denegare gratiam efficacem ad illud evitandum: Sed hanc permissionem, & gratiam denegationem, peccatum originale causare non potest, saltem in reprobis baptizatis, quibus fuit remissum: Ergo peccatum originale non potest esse causa saltem reprobationis illorum. Major est evidens, voluntas enim excludendi reprobos à gloria, debet esse causa mediotorum quæ ad illam conducunt, inter quæ permissio peccandi, seu gratiæ denegatio computantur, ut infra dicemus. Minor verò probatur: quia ex Apostolo ad Rom. 6. & ex Tridentino Sess. 5. can. 5. *Nihil damnationis remanet in*

B *qui per baptismum renovantur: maneret autem, si propter peccatum originale remissum, Deus permitteret ut reprobi baptizati in peccatum actuale propter quod damnantur incidere, eisque gratiam efficacem ad illud evitandum & ad perseverandum in accepta iustitia denegaret: omnino peccatum originale jam remissum, esset prima veluti radix & causa damnationis illorum, & punitionis aeternæ. Quod manifestum erit, si ascendamus usque ad investigandam primam reprobationis radicem, dicendo: id est ille baptizatus damnatur, quia in peccato actuali mortuus est: id est autem in peccato actuali mortuus est, quia iuste à Deo in illo derelictus est: id est autem in illo fuit derelictus, & non ab eo mundatus, sicut alii, quia permissus fuit in illud cadere, permissione quæ fuit primus reprobationis effectus: id est autem permissus fuit cadere, quia absolutâ & efficaci voluntate decreverat Deus illum à regno excludere: id est autem voluit Deus illum à regno efficaciter excludere, quia peccatum originale habebat: Ergo de primò ad ultimum, prima radix ob quam Deus induxit super baptismum omnem effectum reprobationis, fuit originale peccatum, quod cum perfecta remissione illius coherere non potest.*

C Respondeo concessa Majori, negando Minorem: ad cuius probationem, distinguo Antecedens: Si *ly propter peccatum originale, se teneat ex parte objecti, ita ut sensus fiat: volo excludere hunc hominem à gloria, exclusionem exequenti propter originale peccatum, non comparatur cum hac alia voluntate, volo efficaciter remittere peccatum originale, concedo Antecedens quia non stat Deum culpam remittere, & in æternum illam punire. Si autem *ly propter, non ex parte objecti se teneat, sed ex parte actûs, tanquam ejus motivum; ita ut sensus fiat, propter peccatum originale volo hunc hominem à gloria excludere: exclusionem exequenti à gloria excludere: exclusionem exequenti à gloria excludere, sed propter alia peccata actualia committenda, nego Antecedens. Nam hæc voluntas rectè comparatur cum alia voluntate efficaci remittendi culpam originalem: sicut diximus in 2. disp. has duas voluntates: gratiæ volo dare gloriam, & volo eam dare ut coronam, & consequenter per merita ut in executione ponenda, rectè inter se coherere.**

D E Instabis: Non stat voluntatem efficacem excludendi à gloria esse penam peccati originalis, seu ab illo ut à motivo procedere, nisi etiam in executione ipsa exclusio à gloria fiat in penam culpæ originalis: Ergo si hoc secundum non possit stare cum hac voluntate, volo efficaciter remittere peccatum originale, primum etiam cum eadem voluntate componi non poterit. Consequentia pater, Antecedens probatur

tripliciter. Primo quia eodem modo executioni A
mandatur exclusio reprobatorum à gloria in tem-
pore quo ab aeterno fuit volita à Deo: Ergo eo
ipso quod fuit volita ab aeterno, ex motivo pu-
nienti peccatum originale, debet in tempore
executioni mandari ex eodem motivo, & in
penam ejusdem peccati inferri.

Secundo, Actus exterior imperatus, & inter-
ior imperans, spectant ad eandem virtutem, &
ex eodem motivo procedunt: At temporalis
exclusio reprobatorum à gloria, comparatur ad
voluntatem divinam exclusivam ab illa, ut actus
exterior ad interiorem imperantem: Ergo pro-
cedit ex eodem motivo, & consequenter eo ipso
quod voluntas efficax exclusionis à gloria ha-
beat pro motivo culpam originalem, & sit pena il-
lius, non potest actualis exclusio non respicere
pro motivo culpam originalem, & non esse pana-
illum.

Tertio. Si Deus praevisis meritis intenderet ho-
mini dare gloriam, motus ex illis meritis debe-
ret in executione propter talia merita gloriam
conferre: Ergo si praevisio peccati originalis, Deus
motus ex illo voluit efficaciter exclusionem re-
probatorum à gloria, non potest non esse talis ex-
clusio in executione pena peccati originalis.

Respondeo negando Antecedens. Ad cujus
primam probationem, distinguo Antecedens. C
Eodem modo executioni mandatur exclusio repro-
batorum à gloria in tempore, quo ab aeterno fuit
volita à Deo: per decretum exequentis, concedo
Antecedens. Per intentivum, nego Antecedens,
& distinguo Consequens eodem modo. Pro cu-
jus intelligentia recolenda sunt quae in prima &
secunda disputatione diximus, de duplici decre-
to intentivo & executivo, ad negotium praedesti-
nationis concurrente. Itaque sicut ibi diximus,
decretum executivum gloriae commensurari cum
ipsa executione, & ex eodem motivo procedere,
secus autem intentivum: ita dicimus in praesenti,
decretum executivum exclusionis à gloria, ex
eodem motivo procedere ex quo gloria in exe-
cutione denegatur; non est tamen necessarium
quod decretum intentivum eodem gaudeat moti-
vo quo temporalis exclusio, sed potest diversum
habere: unde bene stat quod habeat pro motivo
peccatum originale, & quod in tempore non ex-
cludantur reprobi à gloria propter illud, sed
propter peccata actualia quae commiserunt.

Ad secundam probationem, distinguo majo-
rem illamque concedo de actu interiori imme-
diatè imperante exteriori; nego autem de in-
teriori solum mediatè imperante exteriori.
Unde etiam distinguo Minorem. Temporalis ex-
clusio reprobatorum à gloria, comparatur ad vo-
luntatem divinam exclusivam ab illa ut actus
exterior ad interiorem imperantem mediatè,
concedo Minorem; in immediatè, nego minorem,
& Consequentiam. Itaque hoc argumentum so-
lum probat decretum executivum exclusionis à
gloria, & temporalem exclusionem ab illa, eod-
em motivo gaudere, quia hoc decretum est a-
ctus interior immediatè imperans illam: secus
autem de intentivo, quod solum mediatè impe-
rat talem exclusionem. Unde

Ad tertiam probationem dicatur, quod si me-
rita illius hominis solum essent motivum inte-
ndendi, non autem exequenti gloriam, posset
Deus talia merita in executione non remunerare
per gloriam; nam ut modò dicebamus, ipsa
temporalis executio tam gloriae quam poenae,
Tam. II.

cum decreto executivo, non verò cum intentivo
debet commensurari.

Ad confirmationem argumento principali sub-
junctam, cui potissimum confidunt Adversarii,
multipliciter responderi solet. In primis aliqui
dicunt, quod licet peccatum originale per sacra-
mentum baptismi deletum, non possit in repro-
bis baptizatis esse causa privationis gloriae aut
gratiae justificantis, bene tamè denegationis gra-
tiae auxiliantis, & consequenter permissionis
peccandi. Neque hoc derogare perfectae remis-
sioni illius, sicut illi non derogat, quod in homi-
ne baptizato remaneant concupiscentia & for-
mes peccati, & alia vulnera ex peccato origina-
li relicta, de quibus S. Thomas 2. quæst. 87. art. 3.

Ad definitionem verò Tridentini supra addu-
ctam, respondent Concilium præallegatis verbis
definire contra quosdam hæreticos, qui dicebant
peccatum originale post baptismum quoad cul-
pam remanere, & per ejus applicationem solum
effici quod non imputetur ad poenā. Unde quan-
do dicit, in renatis, seu baptizatis, nihil damna-
tionis remanere, solum intendit, applicato bap-
tismo, non manere culpam, nec reatum poenae,
non tamen negat quod ablatā per baptismum
originali culpā, plures ejus effectus remaneant,
inter quos est debitum carenti auxiliis efficacibus
ad perseverandum in accepta justitia, ut pa-
tebit ex verbis D. Gregorij infra referendis.

Secundò alij respondent, quod licet in reprobis
baptizatis nihil damnationis remaneat, secundū
præsentem justitiam, & statum temporalem, sub
quo sunt statim post baptismum, remanet tamen
in eis damnatio finaliter, & secundum æternam
Dei prædestinationem. Potest enim homo consi-
derari, ut continetur in massa perditionis, in qua
cum Adamo peccavit virtualiter, vel ut postmo-
dum nascitur, & actu ac formaliter in propria per-
sona contrahit & re habet maculam peccati origi-
nalis. Inter quos status multiplex est differentia:
nam ille prior est, iste posterior, secundum illū
non est adhuc homo in se formaliter, sed in alio;
secundum istum, est in se formaliter, & non est in
alio. Primus est status ordinis innocentiae, secun-
dus naturæ lapsæ: ille intentionis, iste executionis:
ille dicit debitum incurrendi originalem cul-
pam, & incursum in alio, scilicet primo parente;
iste dicit actualem ejus in hærentiam in se, & non
solum in alio. Quæ cum ita sint, nihil mirum
quod eidem homini, secundum diversos illos sta-
tus, diversa quoque prædicata conveniant, &
quod secundum unum dicatur reus, secundum
alium innocens: secundum unum habens aliquid
damnationis, non vero secundum alterum; ratione
unius reprobari, non verò ratione alterius. De
secundo ergo statu hominis baptizati, dicunt lo-
qui Tridentinum, quando definit in renatis seu
baptizatis nihil esse damnationis, quia ut supra
dicebamus, hic solum intendit proscribere er-
rorem Calvinistarum asserentium per bap-
tisma peccatum originale de facto & re ipsa non
deleberi, tolli, aut delui, sed extrinsecè tantum, &
per meram non imputationem remitti.

His tamen solutionibus prætermissis, ac in sua
probabilitate relictis: duplici aliā responsione ar-
gumento proposito, quod est omnium in hac mate-
ria difficillimū, ac veluti Adversariorum Achyl-
les, occurri potest. Prima & facilior, ut existimo,
est, si Major absolute negetur. Licet enim pecca-
tum originale sit causa ob quam Deus velit effica-
citer reprobos à gloria excludere, non est tamen

sola & adæquata causa illius volitionis: quia ex duplici titulo Deus homines reprobavit, ut supra insinuavimus: titulo scilicet indebitæ gratiæ, sicut Angelos; & titulo etiam debitæ justitiæ punitivæ, propter originale peccatum. Cum autem post primum actum reprobationis, dimissum est aliquibus reprobis peccatum originale, jam tota demeritoria ejus causalitas finita est, unde primi effectus reprobationis, qui est permissio in actuale peccatum, originalis culpa causa non est, sed hujus effectus est causa, alius titulus indebitæ gratiæ, qui sicut à principio etiam causa fuit reprobationis, pariter causa est permissionis in peccatum, sive negationis auxilij efficacis, quod utique etiam debitum non est.

127 Itaque cū utraque causa simul concurreret ad reprobandum, & indebita gratia, & debita justitia per originale peccatum: utraque immediata causa fuit tenens se ex parte hominis, ad hoc ut Deus primum actum habuerit circa reprobos, quo illos à regno excludit, & utraque erat ex se ipsa prima & radicalis causa respectu subsequentium omnium effectuum reprobationis, sed dimisso per baptismum postea peccato originali in aliquibus reprobis jam peccatum originale non mansit, nec aliqua ejus causalitas, nec virtus ob quam Deus inducat super illos reliquos effectus reprobationis. Unde permissio in peccatum actuale, propter quod reprobis baptizatus damnatur, non fit propter primam causam aut radicem, sed propter aliam causam & alium titulum indebitæ gratiæ. Quoties enim ad aliquem effectum duplex causa, quarum qualibet est sufficiens ad illum producendum, concurrat, si unâ ablata, altera remaneat, talis effectus produci potest. Unde juxta hanc solutionem dicendum est, quod in reprobis baptizatis peccatum originale fuit immediata & proxima causa ex parte ipsorum, ut Deus illos à regno excluderet, qui est primus actus reprobationis; & rursus ex se dicebat ordinem, sicut prima & radicalis causa ad ceteros omnes reprobationis effectus, sed quia postea totaliter dimissum fuit per baptismum, nullo modo causavit, etiã ut prima & radicalis causa, reliquos effectus reprobationis, sed ex alia causa jam explicata, illi effectus consequuntur.

128 Aliter hoc explicat P. Lemos in Tractatu de Auxiliis cap. 36. ubi ait, quod originale peccatum esse in baptizatis primam radicem & causam permissionis peccati, & ceterorum effectuum reprobationis, potest intelligi dupliciter. Uno modo formaliter, ita quod originale peccatum remissum, influxum aliquem formalem aut virtuales habeat in homine baptizato, in ordine ad permissionem peccandi, & incidendi in peccata actualia, aliosque reprobationis effectus. Et hoc modo non concedit originale peccatum in baptizatis esse primam radicem seu primam causam permissionis peccati; quia cū totaliter & omnibus modis dimissum sit, nihil damnationis affert baptizato, nec aliquem influxum etiam virtuale habet supra primum reprobationis effectum. Secundo peccatum originale potest dici prima radix & causa permissionis peccati, & aliorum effectuum reprobationis, quodammodo materialiter, absque ullo prorsus influxu in talera permissionem, vel in aliquem alium reprobationis effectum, sed præcisè per hoc quod proxima causa demeritoria fuit, ob quam Deus formavit illud decretum de exclusione à regno, & postea tale decretum, ex vi suæ immutabilitatis, vel ut antea diceba-

mus, quatenus in eo permaneret titulus indebitæ gratiæ, causa est permissionis in actuale peccatum, & ceterorum effectuum reprobationis.

Itaque decretum illud immutabiliter causat permissionem peccandi in reprobis baptizatis, non secundum quod habitum fuit ex originali peccato, nec secundum quod originalis culpa ibi virtualiter exilens operatur, sed tantum ratione suæ immutabilitatis, quia ob quamcumque rationem semel habeatur, ex propria immutabilitate tantum, & non secundum quod occasionem ab hac vel alia causa sumit, habet quod permissionem in peccatum actuale causet. Est manifestius dicere, quod licet peccatum originale vera causa demeritoria fuerit ut illud decretum circa reprobos haberetur, tamen ad hoc quod illud decretum firmitatem habeat & infallibiliter impleatur, & permissionem peccati actualis causet; omnino per accidens se habet, demerè materialiter, quod peccatum originale præcessit. Quod ex eo constare potest, quod non minus id haberet, etiam si peccatum originale non præcederet, sed ex mera Dei voluntate, sicut in Angelis, habitum esset. Non sequitur ergo, quod si peccatum originale est prima causa ob quam voluit Deus excludere à regno, & illud decretum sit causa permissionis in peccatum, quod peccatum originale in reprobis baptizatis sit prima radix permissionis in peccatum. Et est exemplum accommodatum huius materie, quod magis quietabit intellectum. Nam peccatum originale fuit prima causa radicalis, vel saltem occasio, ut Christus prædestinaretur, & incarnaretur, ut frequentius docent Theologi cum S. Thoma 3. p. quest. 1. art. 3. & tamen hæc supposita Majori, non sequitur. Sed Christi prædestinatio & incarnatio est causa nostra prædestinationis & gratiæ: Ergo peccatum originale est prima causa nostre prædestinationis & gratiæ. Nec hic tenet argumentum de primo ad ultimum, quia permissio in peccatum originale, cum nostra prædestinatione & justificatione ordinem non habet, ut illius causa vel ratio sit. Sic ergo etiam non sequitur: Peccatum originale fuit prima causa ut Deus hoc decretum haberet, *Volo hos à regno excludere*: Sed hoc decretum est causa permissionis in peccatum actuale, ob quod quis damnatur: Ergo peccatum originale est causa talis permissionis & damnationis. Non inquam hoc sequitur, quia licet peccatum originale fuerit causa prima & radicalis ut Deus hoc decretum habuerit, *Volo hos à regno excludere*: ibi tamen totaliter quævit, & postea ex sua propria firmitate & immobilitate, vel secundum quod in illo permanet titulus indebitæ gratiæ, habet permittere quod reprobi baptizati in actuale peccatum cadant, propter quod damnandi sunt. Unde juxta hanc doctrinam & solutionem, neganda est etiam Major argumenti propositi. Ut enim aliquid sit causa reprobationis, modo explicato, non requiritur quod causet primam permissionem peccandi, & ceteros reprobationis effectus, sed sufficit quod divinam voluntatem moveat ad formandum decretum absolutum & efficax excludendi aliquos à gloria, quod decretum postea, ratione suæ firmitatis & efficacis, vel quatenus in eo virtualiter permanet titulus indebitæ gratiæ, erit prima radix & causa permissionis peccandi, & aliorum reprobationis effectuum.

Secundo responderet idem Auctor, ubi supra, concessa

concessa Majori, negando Minorem: quod scilicet peccatum originale non causet in reprobis baptizatis permissionem peccandi, & denegationem auxiliorum efficacium. Etsi enim culpationem auxiliorum efficacium non sit causa originalis in reprobis baptismi in peccato per se & immediata permissionis in peccato actuali, quia talis culpa est jam totaliter remissa, est tamen causa illius mediata & virtualiter, ratione alicujus effectus ex illa relicti: sicut homo mortuus dicitur pater filii posthumi, ratione seminis ab eo decisi, & in utero matris, ratione seminis ab eo relicti. Præcipuus enim peccati originalis effectus est, quod homines iustificati, in accepta iustitia stabiles esse non possint, nisi ex fortiori dono gratiæ conferrentur, quod quibus datur, misericorditer datur: quibus autem non datur, ex iustitia non datur, quia hoc provenit ex primi parentis peccato. Quæ est expressa D. Gregorii sententia in expositione Psalmi 101. ad illum versiculum: *Quia cinerem tanquam panem manducabam: Sicut enim ibi habet: Et cum iuxta apostoli sententiam, neque volentis, neque currentis, sed miserentis sit Dei: alios qui corruerant, misericorditer erigit, alios qui stare videbantur, cadere iuxta meritum. Ex peccato namque primi parentis accepimus, ut ne in ipsa iustitia stabiles esse possimus. Quod & S. P. Augustinus magis exponit lib. de corrept. & gratia c. 12. loquens enim de hominibus post naturæ lapsum reparatis per gratiam, ait: Nam si in tanta infirmitate vitæ huius ipsis remperetur voluntas sua, ut in adiutorio Dei, sine quo perseverare non possent, manerent si vellet, nec Deus in eis operaretur ut vellet: inter tot & tantas tentationes, infirmitate sua voluntas ipsa succumberet, & ideo perseverare non possent, quia deficientes infirmitate nec vellet, aut non ita vellet infirmitate voluntatis, ut possent.*

Patet ergo ex utroque S. Doctore effectum esse in hominibus baptizatis & iustis ex peccato primi parentis relicto, quod in accepta iustitia sine speciali gratiæ dono perseverare non possint, sed quantum in ipsis est ab illa cadant: quod homo in natura integra non habebat, ut docetur in Tractatu de gratia. Quare cum Deus reprobus baptizatus cadere in actuale peccatum permittit, & auxilia efficaciam ad perseverandum in accepta iustitia illis denegat, iuste eis tribuit quod ipsi ex infirmitate ex peccato primi parentis derivata postulant. Unde hæc auxilia duplici titulo eis denegantur: primo quia non sunt illis debita, quo etiam titulo negata fuere malis Angelis. Secundo, quia homines in statu naturæ lapsæ, ex corruptione & infirmitate ex peccato originali relicta, hoc habent quod in accepta iustitia sine minus stabiles, quam in statu naturæ integræ; & sic peccatum originale, non in seipso, sed in suo effectu, manens in homine baptizato & iustificato, causa est permissionis in actuale.

ARTICULUS IV.

Qui sint effectus reprobationis?

S. I.

Quibusdam præmissis difficultas resolvitur.

Notandum primo, quod cum eadem sit oppositorum scientia, de effectibus reprobationis eodem proportionali modo philosophandum est, ac de effectibus prædestinationis. Unde sicut tres requiruntur conditiones ut aliquid sit prædestinationis effectus, scilicet quod causetur

Tom. II.

A à Deo, quod efficaciter ad finem vitæ æternæ ducat, & quod ex intentione talis finis sit à Deo volitum ac præparatum. Ita etiam ut aliquid sit effectus reprobationis, oportet quod sit à Deo quod cum effectu conducatur ad finem reprobationis, qui est divinæ iustitiæ manifestatio, & quod ex intentione talis finis sit à Deo volitum ac præparatum.

Notandum secundò, sive potius supponendum, ut certum de fide: quod licet peccatum, quantum ad formale, ad finem reprobationis conducatur, non tamen potest esse effectus illius, sicut nec divinæ providentiæ; quia sub hac ratione, cum avertat à Deo ut ultimo fine, non potest esse ab ipso volitum, nec causatum, ut fuse ostendimus Tractatu præcedenti contra Calvinum, & alios huius temporis Hæreticos, qui impiè contra Deum blasphemantes, illum faciunt autorem peccati, & non solum permissorem, & dicunt illum, non sinendo tantum & connivendo permittere homines prolabi in peccatum, sed, ut loquitur Calvinus supra relatus, *iudicio ac decreto suo id ordinare & necessitare miseros mortales ad omnia flagitiorum genera perpetranda. Quem errorem damnavit Tridentinum sess. 6. can. 6. & longè ante Araucanicum 2. can. ultimo his verbis: Aliquos verò ad malum divinâ potestate prædestinatos esse, non solum non credimus, sed etiam si sunt qui tantum malum credere velint, cum omni detestatione illis anathema dicimus. Ubi consultò additur illa conditionalis, si sunt, quia tunc temporis Pelagiani & Massilienses, Augustino & ejus Discipulis hunc errorem falso imponebant, eos sub nomine prædestinatorum infamando: à cujus infamiæ suspitione Augustinum post ejus obitum vindicavit Prosper lib. ad capita Gallorum cap. 1. & 6. & ad responsiones Vincentianas resp. 20. & 14. Dixi autem peccatum, quantum ad formale, quia si loquamur de materiali peccati, seu de entitate physica quæ malitiam moralem sustentat, probabile est illam in reprobis esse reprobationis effectum, cum sit volita & causata à Deo, & ad finem reprobationis, divina scilicet iustitiæ manifestationem, conducatur, quemadmodum diximus disp. 3. art. 7. in electis illam esse posse prædestinationis effectum; quia similiter ad eum finem potest conducere, & ex ejus intentione à Deo præparari. His præsuppositis, de tribus tantum superest difficultas, an sint reprobationis effectus: scilicet de permissione peccati originalis & actualis, de induratione & excæcatione peccatoris, & tandem de æterna damnatione. Pro resolutione,*

Dico primo: permissionem peccati originalis non esse reprobationis effectum. Hæc conclusio patet ex dictis articulo præcedenti, ubi ex D. Augustino & S. Thoma ostensum est, peccatum originale fuisse causam reprobationis in hominibus, ex quo clarè deducitur ejus permissionem non esse effectum reprobationis: aliàs peccatum seipsum præcederet, & esset causa suæ permissionis, quod implicat.

Præterea, ut ibidem ostendimus, permissio peccati originalis ordine rationis in mente divina antecedit in genere causæ materialis prædestinationem Christi. Ergo à fortiori antecedit prædestinationem nostram, quæ præsupponit prædestinationem Christi, & est illius effectus; & ex consequenti etiam antecedit reprobationem, quæ vel fit simul cum prædestinatione, vel est illa posterior.

M 2

Dico

135 Dico secundò: Permissio peccati actualis per penitentiam non deleti, est effectus reprobationis; secus autem permissio illius quod per penitentiam remittitur.

Prima pars est contra Suarem, & alios Recentiores, existimantes permissionem peccati non debere numerari inter reprobationis effectus, sed reduci ad providentiam generalem ordinis supernaturalis. Est tamen manifestè D. Thomæ hic art. 3. in corp. ubi ait: *Sicut prædestinatio includit voluntatem conferendi gratiam & gloriam, ita reprobatio includit voluntatem permittendi aliquem cadere in culpam &c.* Sed voluntas conferendi gratiam est effectus prædestinationis, ut disp. 3. ostensum est. Ergo etiam voluntas permittendi culpam, seu denegandi gratiam efficacem ad illam evitandam, erit effectus reprobationis.

136 Confirmatur: Electio mediæ efficaciter conducentis ad finem, est effectus intentionis ipsius finis: Sed permissio peccati nunquam remittendi, est mediæ efficaciter conducentis ad finem reprobationis, scilicet exclusionem reprobatorum à gloria, ob manifestationem divinæ justitiæ, sicut collatio gratiæ efficacis est mediæ efficaciter conducentis ad finem prædestinationis, videlicet consecutionem gloriæ, & divinæ misericordiæ ostensionem: Ergo sicut collatio gratiæ est effectus prædestinationis, ita permissio culpæ est reprobationis effectus. Unde Apostolus ad Roman. 9. ait: *Deus volens ostendere iram suam, & notam facere potentiam suam, sustinuit in multa patientia vasa iræ apta in interitum*: id est peccare permisit, ut ibidem exponit S. Thomas.

137 Confirmatur amplius: Ut aliquid sit reprobationis effectus, tres tantum condiciones requiruntur: scilicet quòd causetur à Deo, quòd cum effectu conducat ad finem reprobationis, & ex ejus intentione à Deo præparetur, ut diximus in 1. notabili: Sed hæc condiciones reperiuntur in permissione peccati nunquam remittendi; illa enim causatur à Deo, eo modo quo privatio vel negatio gratiæ causari potest, conducat de facto ad finem reprobationis, & ex ejus intentione procedit, cum illam supponat: Ergo habet quidquid requiritur ut sit reprobationis effectus.

138 Probatur etiam secunda pars: Omnis effectus reprobationis, de facto debet ad reprobationis finem, qui est æterna damnatio, conducere: At permissiones peccatorum quæ aliquando remittuntur, ad æternam damnationem de facto non conducent, cum peccata semel dimissa, per subsequenter culpam non redeant, ut docet Theologus cum S. Thomæ 3. p. quæst. 22. art. 1. Ergo tales permissiones effectus reprobationis non sunt.

139 Dico tertio: indurationem & excacationem, in peccatoribus reprobis, esse effectum reprobationis. Ita D. Thomas hic art. 3. ad 2. ubi ait: *Reprobatio est causa derelictionis à Deo.* Et 1. 2. quæst. 79. art. 4. *Excacatio ex sui natura ordinatur ad damnationem ejus qui excacatur, propter quod ponitur etiam reprobationis effectus.* Quibus verbis nostram conclusionem & docuit, & probavit. Nam id omne quod est à Deo, & de facto ad finem reprobationis conducat & ordinatur, est effectus illius: Sed obduratio & excacatio peccatoris à Deo est, juxta illud ad Roman. 9. *Cujus vult miseretur, & quem vult indurat* (non impertiendo malitiam, sed denegando gratiam, ut explicat Augustinus Epist. 1. 06. & docet D. Thomas loco citato art. 3.) & aliunde illa in reprobis de facto

A conducat ad damnationem æternam, & divinæ justitiæ manifestationem, ac ex intentione hujus finis à Deo procedit: Ergo in reprobis est reprobationis effectus. Econtra vero in prædestinatione est effectus prædestinationis: quia ut ait D. Thomas ubi supra: *Ex divina misericordiæ excacatio ad tempus, ordinatur medicinaliter ad salutem eorum qui excacantur, sed hæc misericordia non omnibus impenditur excacatis, sed prædestinatis solum, quibus omnia cooperantur in bonum, sicut dicitur ad Roman. 8.*

De hoc reprobationis effectu eleganter distulserit D. Bernardus lib. 1. de consider. cap. 2. ubi cordis duritiem sic describit: *Queris à me quid cur durum? ipsum est quod nec compunctione scinditur, nec pietate molitur, nec movetur precibus, minus nec cadit, flagellis duratur. Ingratum ad beneficia est, ad consilia infidum, ad judicia sævum, inverecundum ad verba, impavidum ad pericula, inhumanum ad humanam, temerarium ad divina: præteritorum oblitiscens præsentium negligens, futura non providens. ipsum est cui præteritum, præter solas injurias, nihil omnino non præterit, præsentium nihil non perit, futurorum nulla nisi forte ad ulciscendum prospectio seu præparatio est, & ut in brevi cuncta horribilis mali mala complectar, ipsum est quod nec Deum rimet, nec homines reveretur.* Jam ante dixerat, Pontificem Eugenium alloquens: *Ne pergas adhuc querere quid sit, si non expavisti, tuum est. Solum est cor durum quod semetipsum non exhorret, quia nec sentit.*

C Dico ultimo: æternam peccatoris damnationem esse ultimum ac præcipuum reprobationis effectum. Ita D. Thomas hic art. 3. ad 2. ubi ait: *Reprobatio non est causa ejus quod est in presentibus, scilicet culpa; est tamen causa ejus quod redditur in futuro, scilicet pena æterna.* Ratio etiam id suadet: Nam prædestinatio & reprobatio inter se oppositæ, & habent terminos seu effectus inter se oppositos: unde sicut ultimus prædestinationis effectus est consecutio gloriæ; ita ultimus effectus reprobationis, est exclusio à gloria, & æterna damnatio.

Quærent hic aliqui, an etiam substantia reprobis sit effectus reprobationis, sicut substantia prædestinati est effectus prædestinationis, ut in 1. disp. ostendimus.

D Respondeo negativè: quamvis plures, etiam ex nostris, partem affirmativam sequantur. Ratio discriminis est, quia gloria electorum est finis superexcedens & perficiens illorum substantiam, unde ejus productionem ex intentione talis finis imperari maximè congruit exclusio autem à regno non est finis perficiens substantiam reprobatorum: quare nullum argumentum seu congruentiam habemus, ut asseramus Deum ex intentione excludendi reprobos à regno produxisse illorum substantiam. Quamvis ergo substantia reprobatorum, ad finem reprobationis de facto conducat, quia tamen ejus productio ex illius intentione non fit nec imperatur à Deo, non debet computari inter reprobationis effectus. Ut enim supra dicebamus, ut aliquid sit effectus reprobationis, tres requiruntur conditiones: scilicet quòd sit à Deo, quòd conducat ad finem reprobationis, & quòd ex ejus intentione producat, vel saltem imperetur.

Huic sententiæ favet D. Prosper in resp. ad 3. object. Vincent. ubi ait: *Nemo à Deo ideò creatus est ut periret: ut enim nascantur homines, conditurus est beneficium, ut autem pereant, prævaricatoris est meritum.*

Neque obstat id quod dicitur Proverb. 16. 14.

veritas propter semetipsum operatus est Dominus: im-
pium quæque ad diem malum. Sensus enim horum
verborum non est, quod Deus impiorum sub-
stantiam seu naturam eo sine condiderit, ut eos
à gloria excluderet, & penis æternis addiceret:
sed ut explicant Estius & Salazar ibidem, in tan-
tum Deus dicitur impium ad diem malum fecis-
se, in quantum peccata quæ impij ex propria ma-
litiâ & defectibilitate committunt, ad suam glo-
riam ordinat, quia supplicium de illis sumens,
justitiæ suæ severitatem ostendit. Unde in ver-
sione Septuaginta sic legitur: *Omnia operatus est
Dominus propter semetipsum: impij autem in die mala
peribunt. Vel ut habetur in paraphrasi Chaldaica:
Impius servatur in diem malum.*

Alij hunc locum aliter interpretantur, & vo-
lunt ideo Deum dici creasse impium ad diem
malum, quia illum condidit, ut per illum diem
malum, hoc est diem afflictionis, ad pios exer-
cendos, aut puniendos, immitat. Multi enim di-
vina permissione semper suis malis moribus exer-
citiis bonorum sunt. Est malus homo quidam
malleus Dei, quo sculpsit in lapidibus vivis & e-
lectis imaginem filij sui, ut electi mereantur in
caelesti edificio colloari, quem tamen malleum
post opus perfectum artifex frangit. Ne igitur
putes gratis esse malos in mundo, & nihil boni
de illis agere Deum: *Omnis enim malus* (inquit Au-
gustinus) *aut ideo vivit ut corrigatur, aut ut per il-
lum bonus exercetur.*

§. II.

Solvuntur objectiones.

Obijcies primo contra primam conclusio-
nem. Permissio peccati originalis est effe-
ctus divinæ providentiæ, cum non sit à Deo tem-
erariè & fortuito: Sed illa in reprobis non est
effectus prædestinationis, ut patet: Ergo effectus
reprobationis est. Consequentia videtur manife-
sta, quia providentiæ divinæ ad quæ dividitur
in prædestinationem & reprobationem; unde si
talis permissio non sit effectus prædestinationis,
oportet quod sit effectus reprobationis.

Respondeo distinguendo Majorem: Est effe-
ctus divinæ providentiæ generalis, concedo Ma-
jorem. Specialis nego Majorem, & concessa Mi-
norem, nego Consequentiam. Itaque præter præ-
destinationem & reprobationem, quæ sunt pro-
videntiæ speciales ordinis supernaturalis, datur
intra illum ordinem providentiæ aliqua gene-
ralis, ad quam pertinent aliqui effectus superna-
turales, cujusmodi est gratia, & justitia origina-
lis collata Adamo in statu innocentie, & conse-
quenter permissio peccati originalis.

Obijcies secundo contra eandem conclusio-
nem. Quidquid conducit ad finem reprobationis,
est effectus illius: Sed peccatum originale, &
consequenter ejus permissio, in reprobis, ad fi-
nem reprobationis, qui est exclusio à gloria, vel
divinæ justitiæ manifestatio, de facto conducit:
Ergo est ejus effectus.

Respondeo primo distinguendo Majorem. Si
ex intentione illius producat, vel imperetur,
concedo Majorem. Secus, nego Majorem. Pec-
catum autem originale non fuit à Deo permis-
sum ex intentione finis reprobationis, sed ex in-
tentione incarnationis & prædestinationis Chri-
sti, ut supra annotavimus. Vel secundo distinguo
eandem Majorem. Quidquid conducit &c. ut
mediū, concedo Majorem, ut causā, nego Ma-
jorem. Similiter distinguo Minorem. Peccatum

Tom. II.

A originale ad finem reprobationis conducit, ut
ejus causā motiva concedo Minorem. Ut me-
diū ad illum ordinatum, nego Minorem, &
Consequentiam. Solutio patet ex dictis articu-
lo precedenti.

Advertendum tamen est, quod originale pec-
catum potest dupliciter considerari. Primò, ut
præcessit in Adamo tanquam in capite totius ge-
neris humani, & hoc peccatum primariò fuit
peccatum personæ, & secundariò peccatum na-
turæ, convenienterque appellari potest pec-
catum originans; nam ab illo derivantur singula o-
riginalia peccata, quæ singulis filijs Adæ ab eo
simul cum natura communicantur. Et secundum
hanc considerationem, peccatum Adæ, & ejus
permissio, non dicit ordinem ad reprobationem
alicujus, sed solum consideratur illud peccatum
tanquam morbus totius naturæ humanæ, in cu-
jus remedium venit Christus. Secundo conside-
rari potest ut contrahitur per carnalem propa-
gationem à singulis filijs Adæ, & ut illis inest; &
in hac consideratione, permissio seu derelictio
in peccato originali quod inest reprobis, perti-
net ad reprobationem, saltem quando non re-
mittitur, sed in illo perseverat reprobis usque
ad mortem. Quod ut magis declaratur,

Advertendum est secundo, peccatum origi-
nale, etiam ut contractum in posteris, posse ad-
huc spectari duobus modis. Primò secundum suā
primam contractionem, & primum esse. Secun-
dò quantum ad suam permanentiam, & veluti
continuationem vel permissionem perma-
nendi, sicut dicitur de alijs peccatis, quantum
ad commissionem eorum, & indurationem, vel
permanentiam in illis. Primò modo dicendum
est, permissionem originalis non esse effectum
reprobationis, sed eam antecedere, & esse illius
causam, ut supra explicatum est. Secundo verò
modo est reprobationis effectus. Videatur Alva-
rez disp. 40. & 110. de auxilijs.

Obijces tertio contra secundam conclusio-
nem. Reprobatio est actus justitiæ punitivæ: Sed per-
missio primi peccati actualis non potest esse actus
punitivæ justitiæ, cum nullam culpam præce-
dentem supponat: Ergo non potest esse reproba-
tionis effectus.

Respondeo primò distinguendo Majorem.
Reprobatio est actus justitiæ punitivæ, quantum
ad ultimum ejus effectum, qui est æterna dam-
natio, concedo Majorem. Quantum ad primum,
qui est prima permissio peccandi, nego Majoré.

Vel secundo distinguo eandem Majorem. Re-
probatio pro materiali est actus justitiæ vindic-
ativæ, concedo Majorem. Pro formali, nego
Majorem. Nam sub hac ratione est actus divinæ
providentiæ, cujus est permittere non solum
mala naturæ, qualia sunt monstra, corruptiones,
& ægritudines, sed etiam mala opposita gratiæ,
qualia sunt peccata, quæ sunt veluti monstra or-
dinis gratiæ, & defectus seu corruptiones illius.

Tertio data Majori, nego Minorem: licet e-
nim prima permissio peccandi non supponat
culpam præcedentem actualem, supponit tamen
culpam originalem, & sit in penam illius, &
consequenter est actus justitiæ punitivæ. Solutio
est D. Thomæ 2. 2. quæst. 2. art. 7. ad 2. ejus verba
supra retulimus.

Obijcies quarto contra eandem conclusio-
nem. Voluntas permittendi reprobo peccatum nun-
quam remittendum, est prior in Deo secundum
rationem voluntate reprobandi illum: Ergo per-
missio

missio peccati non ex effectus reprobationis. A
Consequencia videtur manifesta, nullus enim
effectus potest suam causam præcedere. Antecedens
verò probatur: nam, ut supra ostendimus,
voluntas damnandi aliquem, supponit prævisionem
peccati numquam remittendi, & consequenter
ejus permissionem.

533 Respondeo primò, distinguendo Antecedens.
Est prior voluntate reprobandi, reprobatione
positivà, quæ importat voluntatem damnandi
& infligendi pœnam æternam damni & sensûs,
concedo Antecedens, Reprobatione negativà,
quæ dicit solum voluntatem excludendi à gloria,
ut beneficio indebito, nego Antecedens. Hæc
enim voluntas prius in Deo concipitur, quam
voluntas permittendi peccatum: quia, ut supra
dicebamus, sicut in consequendo finem, connaturalis
agens incipit ab intentione illius, & postea
procedit ad eligenda media consecutiva illius:
ita in deficiendo à fine, connaturalis incipit
ad voluntate defectus ab illo, quam à voluntate
defectus à mediis. Unde sicut in prædestinatione
prior est in Deo voluntas glorificandi electos,
quam voluntas dandi gratiâ & merita, quæ
sunt media ad vitam æternam conducentia. Ita
in reprobatione, prius in Deo concipitur voluntas
excludendi reprobum à gloria, quam voluntas
permittendi peccatum actu, quia talis
permissio habet rationem mediæ ad illum finem
conducentis.

534 Secundo respondent aliqui cum Capreolo: etiam
voluntatem damnandi, & infligendi pœnam
damni & sensûs, esse in Deo priorem voluntate
permittendi peccatum. Quam responsionem
explicant, prænotando ex D. Thoma supra
quæst. 19. art. 9. in corpore: quod pœna potest
considerari dupliciter, vel per se, ut pœna est, &
malum ejus cui infligitur, vel ratione adjuncti,
& quatenus est manifestativa iustitiæ vindicativæ
Dei, qualiter de illa gaudent beati, & Deus
illam vult, absque eo quod dicatur odio habere
homines. Quæ doctrinâ supposita dicunt, quod
licet pœna, ut pœna est, non sit volita & intenta
à Deo antecedenter ad prævisionem culpæ, ejusque
permissionem, bene tamen quatenus est utilis
ad manifestationem vindicativæ iustitiæ, seu
quatenus in eo relucet bonum divinæ iustitiæ,
quod est per se volitum & intentum à Deo. Hæc
solutio sustineri potest, dummodo addatur quod
voluntas damnandi, seu infligendi pœnam, quatenus
in ea relucet bonum iustitiæ divinæ, est
prior in genere causæ finalis prævisione & permissione
culpæ: ab ea tamen dependet & est illa
posterior in genere causæ materialis seu occasio-
nalis. Nam, ut supra ostendimus, cum posterioritate
in genere causæ materialis stare potest prioritas
in genere causæ finalis, eò quod causæ sint
sibi invicem causæ, & quod est prius in uno genere,
potest esse posterius in alio.

S. III.

Duo corollaria notatu digna.

535 EX dictis in hac disputatione inferes primò,
hunc ordinem esse statuendum in actibus
divini intellectus & voluntatis, ad reprobationem
negotium concurrentibus. Primò Deus voluit
voluntate antecedente, omnes homines salvos
fieri, & simul decrevit dare omnibus hominibus
in suo capite iusticiam originalem, cum
hac conditione, quod si illam conservaret, etiam
in posteros eam transfunderet; simulque voluit

ipsi dare auxilia sufficientia ad illius conservationem. Postea in alio signo rationis, propter aliquem
occultum finem, vel propter finem generalis providentiæ,
quæ unamquamque creaturam secundum suam naturæ conditionem gubernat,
voluit Adamo denegare auxilium efficax, cujus subtractione prævidit quod deficeret ab originali iustitia,
& ex permisso ac præviso originali peccato, sumpsit occasionem ostendendi suam
misericordiam in Christi Incarnatione, quem decrevit in tertio signo mittere pro redemptione
humani generis à peccato originali, & ab aliis actualibus, quæ in illo pro tunc, ut in causa,
& veluti in radice, prævidit. Deinde in quarto signo rationis, ex omnibus hominibus quos infectos originali peccato prævidit,
efficaciter ex meritis Christi venturi quosdam elegit ad gloriam, & alios in pœnam ejusdem originalis peccati,
& ad ostensionem suæ iustitiæ erga illos, & majoris misericordiæ erga electos, voluit
permitti esse ut deficerent à consecutione gloriæ, seu positive eis non voluit gloriam. In quinto
autem signo rationis, ex vi hujus intentionis, excogitavit media apta ad consecutionem talis finis,
& videns in aliquibus hominibus esse aptum medium in solo originali peccato eos relinquere,
in alijs vero permittere ut cadant in hæc vel illa peccata actualia, ac in illis perseverent, hæc
permissiones per subsequenter electionem approbavit. Et tandem in sexto signo, per actum imperij
sui intellectus, hæc media ad prædictum finem ordinavit: in qua ordinatione mediæ, formaliter
consistit reprobatio, ut supra ostendimus.

Inferes secundo: Voluntatem antecedentem quæ Deus vult omnes homines salvos fieri, posse
dici conditionatam, non solum in sensu supra nobis art. 2. expolito, quia scilicet Deus vellet efficaciter
omnes homines salvos fieri, si hoc pateretur naturæ defectibus suavitè gubernanda, sed etiam
quia Deus vellet illos salvare, & efficaciter ad vitam æternam perducere, nisi eos videret
peccato originali infectos, & nisi illos primi culpa parentis odiosos & execrabiles fecisset. Patet hoc ex dictis articulo præcedenti, ubi ex doctrina
D. Augustini & S. Thomæ ostendimus, causam motivam reprobationis in hominibus fuisse peccatum originale.
Cui sententiæ favet etiam D. Gregorius libro 4. Moral. ubi ait: *Si primum nullam peccati purgationem haberet, nequaquam ex se filios gehennæ generaret, sed in quo nunc per Redemptorem salvandi sunt, soli ab illo electi nascerentur.* Quod Gregorius dicitur explicat S. Thomas quodlibet 5. art. 8. his verbis: *Quod verum Gregorius dicit, quod si primus homo non peccasset, nequaquam ex se filios gehennæ generaret, sed verum est; non enim in filios transfunderet peccatum originale, secundum quod homines filij iræ nascerentur, quod autem subdit, quod hi soli qui nunc salvandi sunt nascerentur, intelligendum est quod pronomen facti simplicem demonstrationem, quia videlicet soli electi nascerentur, quantum est ex ratione originis, non autem demonstrationem personalem, quia alia persona essent hominum qui salvarentur.* Hæc S. Thomas, quibus Gregorius exponit, quod si primus peccator non peccasset, soli electi generarentur, licet non essent iidem qui modo salvantur, ex qua doctrina clarè convincitur, quod de facto quotquot reprobatii sunt, propter peccatum originale reprobatii fuerunt.

ARTICULUS V.

An Deus det omnibus reprobis media ad salutem sufficientia?

§. I.

Referuntur sententia, & prima conclusio statuitur.

Hanc questionem hic inserimus, tum quia de illa hic tractant omnes ferè Theologi, tam domestici, quam extranei: tum etiam, quia eius resolutio necessaria est ad omnes reprobationis effectus perfectè intelligendos.

Tres autem circa illam reperio Authorum sententias. Prima docet omnibus reprobis dari à Deo media ad salutem sufficientia. Ita Suarez libro de providentia circa reprobos cap. 1. & sequentibus, & alii Recentiores communiter.

Secunda distinguit inter adultos & parvulos, & asserit illis media sufficientia ad salutem conferri, se his autem istis. Hanc tenet Vazquez hic disp. 96. & 97. asserens illam docere omnes Theologos alicuius notæ.

Tertia verò non omnibus reprobis, etiam adultis, media ad salutem sufficientia conferri, sed quosdam adultos & parvulos in pœnam peccati mortalis, actualis, vel originalis, illis privari existimat. Hanc docent Bannez hic art. 3. dub. 3. Zumel art. 4. concl. 7. Gonzalez disp. 77. sect. 3. Joannes à S. Thoma disp. 10. art. 3. Alvarez de auxiliis disp. 112. concl. 3. Aravius 3. p. quaest. 86. & eruditus Episcopus Oxoniensis, in manuscriptis Tractatibus de reprobatione, dubio 2. eamque probabiliorē reputatione Ledesma quaest. unica de auxiliis art. 16. dicto 4.

Ex extraneis verò illam tenent Abulensis in cap. 4. Exodi quaest. 12. & in 2. cap. Deuteron. quaest. 10. Gregorius Arimianensis in 1. dist. 46. quaest. unica post medium. Adrianus quaest. 3. de pœnit. Henricus quodlib. 8. quaest. 5. Rossensis in refutatione art. 36. Lutheri. Michael Medina lib. 3. de recta fide in Deum. Villegas 1. p. contr. 1. 6. cap. 2. & 3. Denique Ruardus Taper, licet asserat oppositam sententiam videri magis piam, hanc tamen putat esse doctrinam Patrum magis conformem; ipseque Vazquez 1. p. disp. 97. cap. 3. agnoscit eam esse apertè sententiam Augustini, cujus autoritate nollit suam sententiam confirmare. Et cum pro se quadam Prosperi & Fulgentii testimonia protulisset, fatetur tamen sibi esse suspecta, quod diligentissimi & exactissimi Augustini Discipuli sint, & oppositam videntur sequi sententiam, ut ex testimonio superiori capite in prima classe relatis constat. Et quod annotatione singulari dignissimum est, cum loca quæ in illo capite asserit ex duobus illis SS. Patribus, nihil aliud contineant, quàm quod ex primis definitionibus Tridentini sess. 6. cap. 11. nimirum quod Deus sua gratia iustificatos non deserit, nisi ab eis deseratur: Si ea illi suspecta sint, debet consequenter Tridentini definitio illi reddi suspecta. Subiit idem Author in fine eiusdem capitis, quod temere affirmabimus, auxilium sufficiens alicui denegari. Atque (inquit) ab Augustino, & aliis qui id docuerunt, petere possumus, videntur huius voluntatis Dei certiores fuerint effecti? Loca enim Scriptura, si qua sunt qua priori sententia favere videantur, cap. 6.

A facile declarabimus. Quamvis verò Vazquez Scripturæ sensum Augustino certius vel profundius penetraverit? Vel sola huius S. Patris autoritas, magis nobis sufficere non valeat, quàm quacumque ratiuncula Vazquez? qui etiam 1. 2. disp. 193. cap. 4. num. 39. sibi etiam conformis, hanc eandem sententiam, omnibus auxilia sufficientia dari negantem, profiteretur esse Augustini & Discipulorum eius doctrinam. *Mihi verò (inquit) in hac parte non probatur doctrina Beati Augustini, sed existimo esse aliter philosophandum.* Sed quomodocumque philosophetur Vazquez, pro resolutione huius gravissimæ difficultatis,

Notandum est cum Banne, Alvare, Zumel, & aliis Thomistis citatis, quòd quando quaritur, an Deus det omnibus reprobis media seu auxilia sufficientia, Verbum *Dare* potest accipi dupliciter. Primò ut est correlativum ad recipere, & quatenus denotat intrinsecam receptionem & applicationem divinorum auxiliorum. Secundo modo sumitur, prout significat idem quòd preparare & offerre in communi, seu paratum esse, quantum est ex parte sua, illa conferre.

Dico ergo primò: Si *ly Dare* sumatur, prout significat idem quòd preparare seu offerre in communi, Deus omnibus reprobis tam parvulis quàm adultis dat media seu auxilia ad salutem sufficientia.

C Probatur breviter: Deus habet voluntatem antecedentem de salute omnium hominum, quæ non solum est voluntas signi, sed etiam beneplaciti, ut Tractatu præcedenti ostensum est: Atqui proprius huius voluntatis effectus est preparare media seu auxilia ad salutem sufficientia, ut ibidem declaravimus; Ergo Deus omnibus hominibus dat auxilia ad salutem sufficientia, si *ly Dare* accipiat, prout significat idem quòd preparare, seu offerre in communi.

Præterea, ut ibidem contra Jansenium ostendimus, Christus pro omnibus mortuus est: At passio Christi pro omnibus oblata, causa est sufficientis salutis omnium, & veluti generalis quædam apotheca, continens omnia media, seu remedia ad salutem necessaria, & fons ille de quo dicitur Zachar. 13. *In illa die erit fons patens domus David, & habitantibus Hierusalem, in ablutionem peccatoris & menstruatæ:* Ergo idem quòd prius.

§. II.

Statuitur secunda conclusio.

Dico secundò: Si *ly dare* sumatur, prout est correlativum ad recipere, & prout significat ipsam intrinsecam receptionem auxiliorum, Deus non dat omnibus reprobis media seu auxilia ad salutem sufficientia, sed plures illis privantur in pœnam peccati mortalis, actualis, vel originalis. Ita docent Thomistæ supra citati.

E Probatur primò ex Augustino de corrept. & gratia cap. 11. ubi ait: *Si hoc adiutorium vel Angelo vel homini, quamprimum facti sunt, desuisset, quoniam non aliis natura facta erat, ut sine divino adiutorio manere posset, si vellet, non unquam sua culpa cecidissent.* Adiutorium quippe desuisset, sine quo manere non possent. Nunc autem quibus deest tale adiutorium, iam pena peccati est. Ubi Augustinum loqui de adiutorio gratiæ sufficientis, fatetur Vazquez 1. p. disp. 97. cap. 2. Et patet primò, quia loquitur de adiutorio sine quo, ut patet ex verbis immediate præcedentibus; adiutorium autem sine quo, apud

apud Augustinum, est auxilium sufficiens: sicut ad adiutorium quo, est auxilium efficax. Secundò, quia loquitur de gratia, quã deficientem non imputatur ad culpam defectus operationis, quod solum verificatur de gratia sufficiente: alias homo nunquam peccaret, cum semper quando non operatur, instante præcepto, ei auxilium efficax denegetur: Ergo sentit Augustinus, aliquando homini negari auxilium sufficiens, in pœnam peccati, saltem originalis.

162 Idem docet S. Thomas fidelissimus ejus discipulus. Nam 2. 2. quæst. 2. art. 5. ad 1. loquens de auxilio gratiæ, quo fit ut actus sit in nostra potestate, & sine quo modo non potest credere, sperare, & diligere (quod utique sufficiens est, ut patet) ait, tale *Auxilium quibuscumque datur, misericorditer datur: quibus autem non datur, ex iustitia non datur, in pœnam præcedentis peccati, saltem originalis, ut dicit Augustinus in libro de corrept. & gratia.* Quibus verbis ex Augustino cap. 5. & 6. de corrept. & gratia collectis, ut ibidem notatur in margine, S. Doctor totam Jansenij & Molinæ doctrinam funditus evertit: docet enim in primis auxilium sufficiens (de quo ibi loquitur, ut ostendimus) dari aliquibus in statu naturæ lapsæ (ut patet ex illis verbis: *Quibus autem datur &c.*) quod negat Jansenius, qui nullum auxilium sufficiens ab efficaci distinctum, in statu naturæ lapsæ agnoscit. Secundò asserit illud non dari omnibus, sed aliquibus in pœnam peccati, saltem originalis, denegari, ut colligitur ex verbis sequentibus: *Quibus autem non datur, ex iustitia non datur &c.* Et sic corrumpit doctrinam Molinæ, Suarez, & aliorum Recentiorum, qui admittunt in statu naturæ lapsæ aliquod auxilium sufficiens omnibus commune, & omnibus generaliter concessum.

163 Probatum secundò ex eodem Augustino Epist. 107. ad Vitalem, ubi inter duodecim præcipua fidei dogmata quæ recenset, hæc tria tanquam certa fide tenenda statuit contra Pelagianos. *Scimus gratiam Dei non omnibus hominibus dari. Scimus eis quibus datur, misericordiam Dei gratuita dari. Scimus eis quibus non datur, iusto Dei iudicio non dari.* Idem docet Fulgentius libro 1. de verit. prædestin. & gratiæ cap. 15. ubi ait: *Gratiam Dei non omnibus hominibus generaliter dari, gratuitum quippe donum Dei est gratia.*

164 Probatum tertio conclusio ex Augustino serm. 111. de verbis Apostoli cap. 4. ubi dicit: *Communis est omnibus natura, non gratia.* Idem docet S. Thomas de verit. quæst. 24. art. 15. his verbis: *In nullo inveniuntur omnes homines convenire, nisi in aliquo naturali.* At hæc essent falsa, si in statu naturæ lapsæ daretur aliquod auxilium sufficiens omnibus commune; nam omnes homines convenirent non solum in aliquo naturali, sed etiam in aliquo gratuito & supernaturali; & omnibus communis esset talis gratia, sicut & natura, ut patet: Ergo juxta utrumque S. Doctorem, non datur in statu naturæ lapsæ aliquod auxilium sufficiens, omnibus commune, & omnibus generaliter concessum.

165 Hæc testimonia adeò aperta sunt, & ita clarè ostendunt non dari gratiam illam sufficientem omnibus communem, & omnibus generaliter concessam, quam Recentiores admittunt, ut Vazquez 1. p. disp. 97. cap. 2. ingenuè fateatur, quòd Augustinus ejusque discipuli, omnium clarissimè id tradiderunt. Unde cap. 6. subdit: *Quocirca ego non dubitarem, Augustinum, ejusque Discipulos, Pro-*

perum & Fulgentium, illius fuisse sententia. Et ad disp. 193. cap. 4. num. 37. sic habet in margine: *Augustinus concedit lapsum hominem interdum destitutum auxilio sufficiente ad non peccandum. Quæ ingenua Adversarii confessio, non leve stabilimentum præbet nostræ sententiæ: nam ut inquit Suarez prolog. 6. de gratia cap. 6. Quidquid in materia de gratia Augustinus ut certum affirmat, & ad dogmata fidei pertinens: à quolibet sapiente & erudito Theologo tenendum ac defendendum est, nisi si certò non constet esse ab Ecclesia definitum. Sed, ut supra vidimus, Augustinus hæc propositionem: *Gratia Dei non omnibus hominibus datur*, ut omnino certam affirmat, imò & inter præcipua fidei dogmata illam reponit: Ergo illa à quolibet sapiente & erudito Theologo tenenda est.*

§. III.

Eadem veritas exemplo parvulorum demonstratur.

Eandem veritatem sæpe demonstrat Augustinus contra Pelagianos & Semipelagianos, exemplo invincibilium parvulorum, quos ipsa sua taciturnitate omnem illorum loquelam confundere, omnesque argumentationis humana vires infringere, sæpe testatur. Sic ergo potest hoc argumentum proponi. Baptismus in nova lege est unicum medium seu remedium ad salutem parvulorum sufficiens, ut docent Theologi cum S. Thoma 3. p. quæst. 68. Sed baptismus non datur omnibus parvulis, ut patet in illis qui nascuntur apud infideles, vel qui in utero matris moriuntur: Ergo non dantur omnibus reprobis auxilia ad salutem sufficientia.

Dices: Defectum & carentiam baptismi in illis parvulis, non oriri ex divina providentia, sed ex culpa vel negligentia parentum aut ministrorum Ecclesiæ, qui hujus remedii applicationem negligunt, aut ex causis naturalibus, quæ mortem illorum parvulorum causant, vel accelerant.

Sed utrumque diserte rejicit Augustinus de dono persever. cap. 12. his verbis: *Nonquid res humanas in parvulis non divina providentia, sed fortuitè agi casibus opinabimur, cum rationales vel damnanda vel liberanda sint anima, quando quidem nec passer cadit in terram sine voluntate patris nisi qui in caelis est? Aut parentum negligentia sic tribuendum est, quòd parvuli sine baptismò moriantur, ut nihil agant superna judicium, tanquam ipsi qui hoc modo male moriuntur, parentes sibi negligentes, voluntate propria de quibus nascerentur elegerint? Quid dicam quòd parvulus aliquando antequam illi per ministrum baptizanti succurri possit, expirat? Plerumque etiam festinantibus parentibus, & paratè ministris, ut baptismus parvulo datur, Deo tamen NOLENTE non datur, qui eum paululum in baptismo tenuit ut daretur. Et de natura & gratia cap. 8. loquens de eodem parvulo sine baptismò decedente ait: *Ego autem dico parvulum natum in eo loco ubi ei non potuit per Christi baptismum subveniri morte præventum, idcirco talem fuisse, id est sine sacro regenerationis exisse, quia aliud esse NON POTUIT. . . .* Rectè ergo ea damnatione quæ per universam massam currit, non admittitur in regnum colorum, quamvis Christianus non solum non fuerit, sed NEC ESSE POTUERIT.*

Ex quibus verbis hoc argumentum conficitur.

Auxilium

Auxilium quod aliquis est Christianus, est auxiliū
efficax: auxiliū quo potest esse Christianus, est
auxilium sufficiens. Sed ex Augustino puer ille
nec fuit nec potuit esse Christianus: Ergo nec au-
xilium efficax nec sufficiens habuit ad salutem.

Confirmatur: parvulis morientibus in utero
matris, non est humanā diligentia applicabilis
baptismus: tum quia tales pueri non possunt
subijci operationi ministrorum Ecclesiæ: tum
etiam quia baptisimi non sunt capaces infantes
nondum nati; renasci enim non potest nisi na-
turaliter: At quod puer moriatur in utero, etsi possit
quandoque ex humana culpa, aut aliquo actu
humana diligentia vitabili provenire; multo-
ties tamen id provenit ex sterilitate seminis, aut
ex naturali matris aut fœtus infirmitate, quæ ex
libero actu hominis non dependet: Ergo in his
casibus non est provifus parvulis baptisimus hu-
mana diligentia applicabilis. Unde inquit Prof-
per in carmine de ingratis.

Multos, sancti genitoribus ortos,

Nullo salvari studio potuisse fuerum.

Dices: Deum habere voluntatem antecedentē
liberandi omnes homines, quam voluntatem etsi
Vaquez neget parvulos comprehendere, id ta-
men affirmat Augustinus libro 4. cont. Julian.
cap. 8. & constat ex eo quod alius Christus om-
nium parvulorum redemptor non esset, cum il-
lus redemptio non excedat objectivē volunta-
tem generalem quam Deus habet de salute ho-
minum, ut pote ex illa imperata: At ex vi hujus
voluntatis, etsi efficacia media ad salutem omni-
bus non conferantur, bene tamen sufficientia,
et ob id est Tractatu præcedenti: Ergo ex vi
illius præparat Deus parvulis media sufficientia
ad salutem, & consequenter baptismum ut hu-
mana diligentia applicabilem, cum ille sit unicū
remedium à Christo pro parvulis institutum.

Huius argumenti quod est præcipuum funda-
mentum Adversariorum, patet solutio ex dictis
in præcedenti conclusione: ubi ostendimus
quod si ly *Dare* accipiatur prout significat idem
quod præparare seu offerre in communi, Deus
per voluntatem antecedentem quæ desiderat
omnium salutem, omnibus reprobis tam parvu-
lis quam adultis dat media seu auxilia ad salutē
sufficientia. In forma igitur, concessa Majori, di-
stinguo Minorem. Per voluntatem antecedentē
conferuntur auxilia sufficientia: id est offeruntur,
& pro omnibus absque ullius exceptione in-
stituantur, concedo Minorem. Conferuntur, id
est applicantur, & intrinsecè in omnibus reci-
piuntur, nego Minorem & Consequentiam.

Itaque ex vi illius voluntatis necessarium non
est, ut eodem modo exhibeantur omnibus me-
dia sufficientia ad salutem, quod Adversarii ne-
gare non possunt, cum fateantur aliquibus par-
vulis applicari de facto baptismum, aliis autem
non applicari, sed solum ut applicabilem per hu-
manam diligentiam fuisse relictum. Non ergo
eodem modo omnibus exhibentur media suffi-
cientia ad salutem, ex vi illius voluntatis antece-
dentis, sed diversimodè. Nos autem diversita-
tem istam taliter extendimus, quod aliquibus de
facto applicandus provideatur baptismus, illis
sufficit qui de facto lavacro regenerationis ab-
luuntur: aliis solum ut proximè applicabilis per
humanam diligentiam, illis videlicet quibus ob
negligentiam hominum non fuit applicatus. Ali-
is denique, nec ut applicatus, nec ut aliqua di-
ligentia applicabilis, sed ut pro illis quantum est

Tom. II.

A ex parte Dei institutus, eisque oblati, & per
merita Christi quoad sufficientiam obtentus.
Quem providentiæ modum sufficientem concipi-
mus, ut parvuli quibus baptismus, nec appli-
candus, nec proximè applicabilis fuit relictus, a-
liter divini providentiæ supernaturali subja-
ceant, ac subjaceret homo in puris naturalibus
constitutus, & quàm ad illam comparatur
damnati, cum istis nec conferatur nec offeratur
baptismus, nec pro ipsis fuerit institutus, ut eru-
ditè ait illustrissimus D. Godoy, in manuscrip-
tis Tractatus de reprobatione.

Patet ergo ex jam dictis, Deum non dare
omnibus parvulis media seu remedia ad salu-
tem sufficientia, sed aliquos de facto illis priva-
ri in pœnam peccati originalis. Ex quo potest
desumi ratio efficax ad probandum etiam plures
adultos carere mediis & auxiliis ad salutem
sufficientibus. Ut enim discurret Augustinus. 4.
cont. Julianum cap. 8. *Deus non est benevolentior
scelestissimis & impiissimis hominibus, propriâ volun-
tate repugnantibus, quam innocentissimis parvulis, qui
propriâ voluntate non repugnant salutem, etsi originali
culpâ sint coinquinati* Ergo si Deus in pœnam pec-
cati originalis, aliquando neget parvulis reme-
dia ad salutem sufficientia pro illis instituta, cur
non dicemus etiam adultis aliquando in pœnam
tantæ multitudinis peccatorum, quæ ab illis
committuntur, negari à Deo auxilia quibus pos-
sint adipisci salutem?

Adde quod, Deus non solum adultis, sed etiam
parvulis, salutem desiderat per voluntatem an-
tecedentem, ut ibidem docet Augustinus; & ta-
men, ut ex eodem Sancto Doctore ostendimus,
illis aliquando negat remedia sufficientia ad sa-
lutem: Ergo licet Deus omnibus adultis æternā
salutem desideret, aliquando tamen eis dene-
gat auxilia sufficientia ad ejus acquisitionem.

Hoc argumentum multoties urget Augusti-
nus contra Semipelagianos, qui asserbant om-
nes quotquot in mundo sunt adultos, esse suffi-
cienter ad credendum per gratiam illuminatos:
Cur (inquit) causam parvulorum ad exemplum ma-
jorum non patiuntur afferri homines qui contra Pella-
gianos non dubitant esse originale peccatum, quod per
unum hominem in omnes intravit &c. Sicut autem
parvulis quibus vult subvenit, quibus non vult
non subvenit: sic & in majoribus non dubite-
mus fieri, ex ore quippe infantium & stultentium
perfecit laudem, ut ibidem S. Doctor discurret.
Et libro 4. contra Julian. cap. 8. *Si dixeris mihi, cur
ergo non convertit omnium nolentium voluntates?
Respondebo: cur non omnes morituros adoptat lava-
cro regenerationis infantes? Et alibi alloquens Pe-
lagianos, ait: Volis ora obstruunt, & linguas præ-
munt, qui loqui nondum valent.*

§. IV.

Idem ostenditur exemplo infidelium.

E Adem veritas exemplo infidelium potest de-
monstrari. Fides enim supernaturalium my-
steriorum necessaria est ad salutem, ut docent
Theologi cum S. Thoma 2. 2. qu. 2. At pluribus
reprobis negat Deus auxilia ad credendum suf-
ficientia: Ergo illis negat auxilia sufficientia ad
salutem. Major est certa, Minor probatur ex
communi sententia Theologorum, qui docent
cum D. Thoma eadem parte qu. 10. art. 2. dari
in illis hominibus ad quorum aures prædicatio

N E van-

Evangelii non pervenit, infidelitatem negativam, seu ignorantiam invincibilem mysteriorum fidei: At nisi istis hominibus neget Deus auxilia sufficientia ad credendum, infideles negativi non erunt, sed culpabiliter mysteria supernaturalia ignorabunt, quia poterunt credere, & ad id tenebuntur, & consequenter in non credendo peccabunt: Ergo illis negat Deus auxilia ad salutem sufficientia.

177 Confirmatur: Ad credendum duo sunt necessaria, sufficiens scilicet propositio veritatum divinarum & supernaturalium, & submissio (seu pia motio voluntatis ad earum assensum): Sed non datur omnibus hominibus duplex hæc gratia: Ergo nec auxilia ad credendum sufficientia omnibus conferuntur. Major patet, Minor probatur. Propositio veritatum supernaturalium fieri potest tantum, vel viâ ordinariâ, dum mittuntur prædicatores & ministri Ecclesiæ, vel extraordinariâ, dum immediatè per Angelos, vel per seipsum Deus homines instruit, sicut olim docebat Prophetas per internas revelationes & visiones: Sed miracula rara sunt, nec omnibus communiter exhibentur, ut patet: constat etiam prædicatores non omnibus & singulis hominibus missos fuisse, nec mitti: Ergo non omnibus auxilium sufficiens ad cognoscenda mysteria fidei datur. Multominus illud quod requiritur ex parte voluntatis ad illis assentiendum: nam sæpe asserit D. Augustinus ex his quibus prædicatur Evangelium, alios quidem in-
 tus à Deo doceri, illorum voluntatem tangi, & cor eorum aperiri, ut dicitur Actuum 16. de Lidia quadam purpuraria; alios autem non tangi, nec aperiri cor eorum ad assentiendum veritatibus propositis: Multi (inquit) audiunt verbum veritatis, sed alii credunt, alii contradicunt. Volunt ergo isti credere, nolunt autem illi: Quis hoc ignoret? quis hoc neget? sed cum aliis præparetur, aliis non præparetur voluntas à Domino, discernendum est utriusque quid veniat de misericordia eius, quid de iudicio.

De prædest. sanct. cap. 6.

Hanc rationem tangit Epistola Synodalis Episcoporum Affricanorum in Sardinia exulum, his verbis: De gratia non dignè sentit quisquis eam putat omnibus hominibus dari, cum non solum non omnium sit fides, sed adhuc gentes nonnullæ reperiuntur ad quas fidei prædicatio non pervenit: beatus autem Apostolus dicit, quomodo invocabunt in quem non crediderunt? aut quomodo credent ei quem non audierunt? quomodo autem audient sine prædicante? Non itaque gratia omnibus datur, quandoquidem ipsius gratia participes esse non possunt qui fideles non sunt, nec possunt credere ad quos invenitur ipse fidei auditus minime pervenisse. Similia habet Prosper ad caput 16. responsionis ad capitula Gallorum, sent. 4. ubi ait: Scimus quidem in omnes fines terræ Evangelium destinatum, sed non putamus jam omnibus terræ finibus prædicatum; nec possumus dicere, quòd ibi sit gratia vocatio, ubi matris Ecclesiæ adhuc nulla est regeneratio.

Huic argumento quod in hac materia potissimum est, respondent Adversarii, quòd licet infidelibus negativis non dentur auxilia proxima sufficientia ad credendum, & ideo in non credendo non peccent; dantur tamen illis auxilia sufficientia remota, quibus si bene utantur, infallibiliter Deus etiam ulteriora ad credendum necessaria donabit: ex quo solum sequitur, aliquibus reprobis negari auxilia sufficientia proxima ad consecutionem salutis, non autem sufficientia remota.

Sed contra primò: Habenti auxilium sufficienti remotum ad aliquem actum, est carere proximo, imputatur ad culpam omisso actus: Ergo si hominibus ad quorum aures Evangelii prædicatio non pervenit, dentur auxilia sufficientia remota ad credendum, est negentur proxima, imputabitur eis ad culpam non credere, & consequenter infideles negativè non erunt, sed privativè & contrariè. Consequenter patet, Antecedens autem docent plures Theologi, quos refert & sequitur Ledelma, qu. univ. de auxiliis art. 16. conclusione; eà ductus ratione: quia nempe habentes auxilium remotum, habent in sua libera potestate proximum, ac proinde etiam ipsum actum, & consequenter liberè & imputabiliter illum omittunt.

Secundò impugnatur hæc responsio. Primus actus in ordine supernaturali est actus fidei. Ergo primum auxilium sufficientis ordinis supernaturalis, est auxilium sufficiens ad credendum, & consequenter carentes hoc auxilio, carent omni auxilio supernaturali, ac proinde etiam sufficienti remoto ad salutem. Omnes consequentia sunt notæ: Antecedens autem probatur ex Tridentino sess. 6. cap. 8. ubi explicans verba Pauli ad Romanos 3. & 5. asserentis homines justificari ex fide, ait: *Intelligenda esse in sensu quem perpetuus Ecclesiæ Catholica consensus tenuit & expressit, ut scilicet per fidem id est justificationem dicamur, quia fides est humana salutis initium, fundamentum, & radix omnis justificationis.* At primus actus supernaturalis, est primum justificationis initium, quandoquidem omnis actus supernaturalis aliquâ ratione ad justificationem disponit: Ergo primus actus supernaturalis est actus fidei.

Idem probatur ex Augustino Epistola 107. ubi dicit: *Restat igitur ut ipsam fidem unde omnia iustitia sumit initium, non humano tribuamus arbitrio, sed gratuitum donum Dei esse fateamur.* Et de prædest. Sanctorum cap. 2. sic habet: *Etiam unde pietatis exordium sumitur, donum Dei esse monstratur.* Idem docet cap. 3. & 7. & alibi passim. Et quibus sic ostendo Antecedens. Solum primum actus supernaturalis potest esse id unde omnia nostra iustitia sumit initium: Sed actus fidei est id unde omnis nostra iustitia initiat: Ergo est primus actus in ordine supernaturali, & consequenter primum auxilium sufficientis ordinis supernaturalis, est primum auxilium sufficientis ad credendum.

§. V.

Idem probatur exemplo amentium.

EX amentibus etiam desumi potest argumentum non leve, ad probandum Deum interdum in pœnam peccatorum præcedentium denegare reprobis auxilia ad salutem sufficientia. Non magis enim demeretur peccatù quòd homo naturalis rationis usu privetur, quàm quòd negentur ei auxilia ad salutem sufficientia, nec magis hæc debentur homini rationis compositi, quàm homini existentem debeat expeditio usus rationis naturalis, imò multò minus: At Deus potest hominem existentem privare expeditioe & usu rationis naturalis, & de facto interdum hoc facit in pœnam præcedentium peccatorum.

peccatorum, ut constat in Nabuchodonozor : A
Ergo a fortiori poterit hominem rationis natu-
ralis compotem, privare usu supernaturalis ra-
tionalis, & gratiâ sufficienti ad salutem, & ali-
quando de facto privat in pœnam peccatorum
precedentium.

Respondet esse disparitatem, consistentem
in eo quod expeditio usus rationis homini non
debetur titulo connaturalitatis, auxilium tamen
sufficiens est illi debitum, ratione obligationis
quâ tenetur inexcusabiliter præcepta legis su-
pernaturalis adimplere : hæc enim obligatio sta-
re non potest sine potentia adimplendi præcep-
ta supernaturalia, sicut nec talis potentia reperi-
tur absque auxilio supernaturali, saltem sufficienti.

Sed contra : In fideles negativi ad nullius præ-
cepti supernaturalis observantiam sunt inexcusa-
biliter obligati : Ergo in illis saltem, ex obliga-
tione inexcusabili legis supernaturalis, probari
potest præsentia gratiæ supernaturalis ad salu-
tem sufficientis. Consequentia patet. Antece-
dens probatur dupliciter. Primò à priori : Non
enim stat obligatio legis siue naturalis siue su-
pernaturalis, absque promulgatione, ut ostendi-
tur in Tractatu de legibus : At in fidelebus nega-
tivis lex supernaturalis promulgata non est : Er-
go ad legis supernaturalis observationem non
tenentur saltem inexcusabiliter.

Secundò probatur inductione. In primis C
non ad credendum non obligantur, alias pecca-
rent non credendo, & infideles negativi non
essent, cum in hoc consistat negativa infidelitas,
prout à privativa aut contraria distinguitur.
Unde ait Augustinus Epist. 105. *Ipsa ignorantia
in eo qui intelligere noluerunt, sine dubitatione pecca-
tum est, in eis autem qui non potuerunt, pœna peccati.* I-
dem docet D. Thomas 2. 2. quæst. 10. art. 1. his
verbis : *Infidelitas purè negativa non est peccatum,
sed pœna peccati, quia talis ignorantia divinarum ex-
plicito primis parentis consecuta est.* Item infideles
negativi non obligantur inexcusabiliter ad dili-
gendum Deum dilectione supernaturali, neque
ad sperandum in ipso prout est auctor superna-
turalis, cum tam amor quam spes Dei auctoris
supernaturalis, ejus cognitionem supponant,
quâ infideles negativi non gaudent : Ergo ad
nullius præcepti supernaturalis observantiam
inexcusabiliter sunt obligati. Patet Consequen-
tia nam vel non datur aliud supernaturalis præ-
ceptum legis divinæ supernaturalis, vel cujusvis
supernaturalis præcepti obligatio, spei & chari-
tatis obligationem supponit. Obligatio autem
legis supernaturalis positivæ, v. g. susceptionis
sacramentorum, non habet locum in infidelibus
negativis, ut patet : Ergo nullius supernaturalis
præcepti obligatione inexcusabiliter tenentur.

S. VI.

In peccatoribus excæcatis & induratis eadem ve-
ritas declaratur.

Deum peccatoribus excæcatis ac induratis
lubrè habere interdum in pœnam præceden-
tium peccatorum omnia auxilia supernatura-
lia, & sui desertores ita deserere ; ut omni tam
sufficiens quam efficaci gratiâ, saltem per aliquod
tempus & spatium vitæ, priventur, docent plu-
res graves Scriptores & insignes Theologi, inter
quos sunt duo illustrissimi Cardinales : Cajeta-
nus scilicet in quæst. Jentaculi 3. & Bellarmi-
nus in 11.

nus libro 2. de gratia & lib. arbit. cap. 6 ubi illam
variis Scripturæ & Patrum testimoniis firmat.

In primis adducit illud Eccl. 7. *Considera opera* 187
Dei, quod nemo potest corrigere, quem ille desepit.
Certe (inquit Bellarminus) qui hoc dixit, pro com-
perto videtur habere, aliquos à Deo interdum ita de-
spici ac deseri, ut converti nequeant. Unde Isidorus
libro 2. de summo Bono cap. 15. *Nonnulli ita de-
spiciuntur à Deo, ut deplorare mala sua non possint,
etiam si velint.* Et Augustinus serm. de verbis Do-
mini, loquens de peccatore obdurato, ait : *Cum
vult non potest, quia quando potuit non voluit : ideo per
malum velle, perdidit bonum posse.*

Favet etiam Gregorius Magnus 11. Moral. 188
cap. 5. ubi docet interdum Deum ita derelin-
quere hominem, propter ejus culpam, ut licet
vox sonet exterius, interius tamen non tanga-
tur. *Hinc est enim (inquit) quod Cain & divinâ vo-
ce admoneri potuit, & mutari non potuit ; quia exi-
gente culpâ malitia, jam intus Deus cor reliquerat,
cui foris ad testimonium verba faciebat.* Item D.
Thomas 3. cont. Gen. cap. 62. asserit peccato-
res interdum privari in pœnam peccati, non so-
lum in infusione gratiæ, sed etiam exteriori custodia, per
quam occasiones peccandi homini ex divina providen-
tia tolluntur, & provocantia ad peccatum compri-
muntur : Ergo ex Scriptura & SS. Patribus, Deus
peccatores excæcatis & induratos, in pœnam
delictorum precedentium, interdum omni au-
xilio gratiæ, etiam sufficientis, privat, saltem per
aliquod tempus.

Ratio etiam quam ibidem insinuat Bellarmi- 189
nus, id suadet. Nam gratia sufficiens, ut docent
Recentiores, in quibusdam sanctis cogitationi-
bus intellectus & piis affectionibus voluntatis
consistit, vel, ut volunt Thomistæ, in motione
quadam seu qualitate supernaturali, ad actus il-
los potentias animæ applicante : Sed manife-
stum est, & ipsâ experientia constat, quod multi
peccatores excæcati & obdurati, quando pec-
cant & transgrediuntur præcepta, non semper
sentiunt, nec habent bonas illas cogitationes in
mente, & piis illos affectus in corde, nec con-
scientiæ moribus ac stimulis semper excitantur ; imò
potius in peccato sibi complacent, & vulneribus
suis, quæ intensissimè diligunt, sæpissimè gloriantur :
Ergo tunc gratiâ sufficienti carent.

Ridicula autem & perabsurda est quorundâ 190
Recentiorum responsio, qui ut ab hoc argu-
mento sese expediunt, eò confugiunt ut dicant,
hujusmodi peccatores non carere quidem istis
cogitationibus cœlitus immisissis, nec istis bonis
desideriis, in quibus gratiam sufficientem lo-
cant, sed ad illa non advertere, nec ea percipere :
unde dicunt dari interdum in homine cogita-
tiones de quibus non cogitatur.

Hanc absurditatem & inane commentum so- 191
lidè refellit Bellarminus, ubi supra, his verbis.
*Dicunt aliqui deum quidem perpetuò pulsare ad ostium
cordis, & peccatores vocare, sed eos aliis rebus intentos
non percipere vocationem Dei. Sed hæc responsio cum
ipso experimento apertissimè pugnat, nam cum vocatio,
pulsus, tractus, excitatio illa Dei, sit actio nostra,
quamvis non libera, nimirum bona cogitatio, bonumq.
desiderium, repente ac divinitus immissum : quomodo
potest fieri ut non sentiatur à nobis, si sit non solum in
nobis, sed etiam à nobis ?*

Præterea, quamvis daretur quod quilibet pec- 192
cator, quotiescumq; peccat, has piis cogitatio-
nes haberet in mente, ad quas non adverteret,

& de quibus non cogitaret, ut illi dicunt: illa tamen essent profus inutilis, nec illis posset excitari peccator, nec de obligatione præcepti admoneri. Nam cogitatio quam homo non advertit, similis est voci quam non audit: sicut ergo vox quæ non auditur, dormientem suscitare non potest, ita & cogitatio quæ non advertitur, non potest excitare peccatorem, nec inter excitantes gratias numerari.

193 Denique, ut egregie ratiocinatur Academia Duacensis in censura, propos. 44. *Si hæc Spiritus Sancti præveniens inspiratio putatur omnibus, ubique, & semper esse communis, jam non ubi & cum vult, sed semper & ubique spirat Spiritus Sanctus. Neque orandus erit Deus ut Spiritus sui inspiratione præveniente moveat & emolliat infidelium, & induratum corda, sed illi tantum erunt monendi, ut divine inspirationi consentiant & cooperentur, quandoquidem jam satis habent ex parte Dei, unde credant & convertantur.*

§. VII.

Concilii Senonensis & Colonienfis testimonia exponuntur.

194 **C**ontra doctrinam §. præcedenti expositam Objicit Antonius Ricardus (nunc Stephanus Dechamps, Societatis Jesu) testimonia Concilii Senonensis & Colonienfis. Primum enim decreto fidei 15. agens de necessitate gratiæ hæc habet: *Neque tamen tanta gratiæ necessitas libero præjudicat arbitrio, cum illa semper sit in promptu, & ne momentum quidem prætereat, in quo Deus non stet ad ostium, & pulset.* Secundum verò in Enchiridii de sacramentis cap. 16. ait: *Deus adeo vult omnes homines salvos fieri, ut nemini, quantumlibet scelerato, gratiam suam subtrahat.* Et infra docet quòd duplex est gratia: *Vna generalior, quæ est bonus motus, bonaque cogitatio, veluti cum peccator Deo inspirante agnoscat peccatum suum, cum terrore gehenna concutitur, cum de amittenda æterna beatitudine dolet: altera specialior &c.* Et subest: *Deum nulli hominum gratiæ illa generalius accepta deesse, adeo ut nullus sit peccator tam sceleratus, cui Deus, quoad in hac vita superstes fuerit, hæc gratiam subtrahat &c.*

195 Respondent aliqui, illa Concilia esse tantum provincialia, nec fuisse à Sede Apostolica confirmata, ac proinde illorum definitiones ad dogmata fidei non pertinere, & posse sine temeritate, nota à Catholicis negari. Unde narrat Joannes à S. Thoma, quòd cum in disputationibus habitis coram Paulo V. inter Patres Societatis & Dominicanos, Concilii Senonensis auctoritas pro sententia Patrum Societatis adducta fuisset, omnino elisa est, & liquidè negata; quia illud Concilium non fuit per Sedem Apostolicam confirmatum, nullo in contrarium reclamante aut quidquam objiciente, neque ex parte suæ Sanctitatis, aut Cardinalium, neque ex parte Censorum, neque ex parte ipsorum Patrum Societatis qui objiciebant. Hac tamen prætermisâ solutione.

196 Respondeo verba Concilii Senonensis necessariò debere explicari, & cum aliqua restrictione aut modificatione intelligi. Nam ut demonstrat Cardinalis Bellarminus loco citato: auxilium Dei necessarium ad conversionem, non adest peccatoribus omnibus momentis, sed certis temporibus, prout judicat Deus munera sua esse distribuenda: *Idque (inquit) experientia ipsa restatur, non enim sentimus assidue nos illuminari à*

A Deo, aut immitti bona desideria quibus excitamur ad conversionem. Idem docet Ruardus Tappabis: *Mibi certum est, non omnibus & singulis semper adesse hujusmodi auxilium, quo opus est ut convertatur, aut converti possit peccator.* Et certè absurdum videtur dicere, peccatores, etiam quando dormiunt, aut ludunt, vel comedunt, aut ad negotia sæcularia distracti sunt, omni hora, omni que momento temporis, divinis illis motibus, & inspirationibus moveri & excitari: nam ut inquit Bellarminus ubi supra: *Si talis gratia præveniens semper adesset, semper actu bona cogitarent & vellemus.*

Quando ergo Concilium Senonense asserit, Deum gratiam ita esse in promptu, ut ne momentum quidem prætereat, in quo Deus non stet ad ostium & pulset, hoc intelligendum est, vel de quolibet momento in quo urget gravis aliqua tentatio, vel instat alicujus præcepti supernaturalis obligatio, vel etiam de præparatione ipsius gratiæ, non autem de actuali ipsius collatione. Ut enim initio hujus articuli ostendimus, Deus per voluntatem antecedentem quæ desiderat omnium salutem, semper paratus ad auxilia gratiæ conferenda, dummodo homines eorum receptioni non ponant, vel posuerint impedimentum.

C Ad Concilium Colontense facile respondetur, illud solum intendere, quòd Deus non ita deserit peccatorem, ut omnino, & toto tempore vitæ suæ, ei auxilia gratiæ subtrahat; non tamen negare, illum sui desertores interdum ita delere, ut omni gratiæ tam sufficienti quàm efficaci, saltem per aliquod tempus vel spatium vitæ priventur. Unde Concilium non dicit absolute, & sine addito, quòd Deus peccatori, quoad in hac vita superstes fuerit, hæc gratiam subtrahat, ut refert Antonius Ricardus, sed *penitus subtrahat, vel ut haberetur in margine, funditus subtrahat*: Quas particulas non debuit ille Auctor supprimere, sed fideliter ac sincerè verba Concilii referre.

D Non est etiam omnittendum, quòd idem Ricardus, seu Stephanus Dechamps, ex verbis sequentibus ejusdem Concilii probare nititur Deum, omnibus paganis ac infidelibus gratiam interioriorem ad salutem sufficientem tribuere, & tamen ex lectione textus manifestè apparet, Concilium ibi loqui solum de gratia præveniente extrinseca, seu de beneficiis gratuitis ordinis naturalis: ut sunt pluvie, fruges terræ, serenitas temporis, & pulchritudo universi, seu divinarum attributorum per creaturas manifestatio. Nam postquam Concilium docuit Deum nulli hominum gratiam funditus subtrahere, nullumque esse peccatorem tam sceleratum, cui Deus quoad in hac vita superstes fuerit, gratiam penitus subtrahat: sibi objicit illud quòd dicit Paulus ad viros Listrios Actorum 14. *Deum scilicet in præteritis generationibus dimisisse omnes gentes ingredi vias suas; quòd statim solvit, & dicit: Non sic intelligendum, quasi Deus generibus gratiæ suæ deserit. Quin imò ipse Paulus statim subiecit. Et quidem non sine testimonio semetipsum reliquit, benefaciens, de celo dans pluviam, & tempora fructifera, implens cibo & lætitiâ corda eorum.* Item Actorum cap. 17. Paulus ad viros Athenienses ait: *Deum fecisse ex uno omne genus hominum inhabitare super universam faciem terræ, definitens statuta tempora, & terminos habitatorum eorum, querere Deum, si forte attrahenti eum aut*

Lib. de ha. ref. l. sen. niana p. 180

Tom. 2. in 1. p. disp. 5. art. 6.

inveniant. Quæ omnia verba (quæ mentem Concilii clare exponunt, ipsūque loqui solūm de gratis extrinsecis, seu beneficiis gratuitis ordinis naturalis, apertè declarant) omisit etiam præfatus Auctor.

Ad quod postquam idem Concilium ex recitatis verbis Apostoli, inculcit Deum nulli genti gratiã suã deesse, & dixit: *Imputandus est ulli genti gratiam suam subtraxisse*: ut explicet quanam sit hæc gratia præveniens, statim subjungit: *Verum cum gentes id quod de Deo cognosci potest, manifestum habuerint, quod Deus illis per GRATIAM PRÆVENIENTEM MANIFESTAVERIT, nec tamen eam cognovissent Deum, sicut Deum glorificaverunt, aut gratias egerunt, sed evanuerunt in cogitationibus suis, factum est ut gentes DEI GRATIAM contempserint ac repudiantes, dimissa sint ingredi vias suas.* Ex quibus verbis; quæ etiam Richardus subtrahit, liquet Concilium nomine gratiæ prævenientis, omnibus infidelibus concessã, nihil aliud intellexisse, quàm pulchritudinem universi, in quo tanquam in speculo divina attributa relucunt, atque beneficia naturalia, quibus homines ad Dei cognitionem & amorem extrinsecè & objective moventur ac excitantur.

§. VIII.

Quæ ratio desumpta ex natura peccati mortalis breviter exponitur.

Præter argumenta jam exposita, probari potest conclusio ratione desumpta ex natura peccati mortalis, cujus essentia cum consistat in hoc quod avertat ab ultimo nostro fine supernaturali, multo magis, quantum est de se, nos avertit à mediis quibus revertatur ad illum finem: ubi enim non est jus ad finem, multo minus ad media, inter quæ potissimum gratia numeratur: Ergo homo per peccatum mortale incurrit debitum carenti omnibus mediis ad salutem conducentibus.

Præterea peccatum mortale, cum sit morbus lethalis animæ, causat ejus mortem spiritualem, ipsamque principium vitæ supernaturalis destruit, ut egregie expendit Augustinus serm. 6. de verbis Domini cap. 1. his verbis: *Sicut anima est vita corporis, sic vita animæ Deus: sicut expirat corpus, cum anima non emittit: ita expirat anima, cum Deum amittit: Deus amissus, mors animæ; anima emissã, mors corporis.* Sicut ergo mortuus non exigit quod ei datur aut debeatur principia motuum & actuum vitalium ordinis naturalis; ita homo in peccato mortali existens, nullum habet jus ad auxilia gratiæ, quæ sunt principia motuum & actuum vitalium ordinis supernaturalis, sed meretur illis privari in pœnam præcedentis peccati. Quod si Deus ex sua misericordia aliud præstet, & hæc auxilia peccatori tribuat, tunc præter ordinem in illo supernaturali ordine operatur, ut docet D. Thomas 3. con. Gentes cap. 161. his verbis: *Licet autem ille qui peccat, impediatur gratia præstet, & in quantum ordo rerum exigit, gratiam non deberet recipere; tamen quia Deus præter ordinem rebus inditum operari potest, sicut cum cæcum illuminat, vel mortuum resuscitat, impediatur gratia præstatur, auxilio suo prævenit.* Quod si Deus præter ordinem operatur, quoties gratiam homini qui est in peccato mortali largitur: ubi est lex dandi infallibiliter gratiam saltem sufficientem homini bene morali-

Tom. II.

ter operanti ex viribus naturæ, quam in Deo Adversarii fingunt?

ARTICULUS VI.

Convelluntur fundamenta adversæ sententiæ.

§. I.

Exponuntur quadam testimonia Scripturæ & SS. Patrum.

IN primis objiciunt Adversarii illud Joannis 1. *Illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum.* Quod non solūm de illuminatione rationalis luminis, sed etiam de illuminatione per gratiam, intelligunt Chrysostomus homil. 7. in Joan. Cyrillus Alexandrinus lib. in Joan. cap. 11. & D. Thomas ibi lect. 5. in medio: Ergo omnes homines supernaturalem illustrationem recipiunt, & consequenter nullus est reprobus cui negetur à Deo auxilium supernaturale sufficiens ad salutem.

Præterea, sæpè in Scriptura Deus omnes ut ad se veniant invitatur: *Matth. 11. Venite ad me omnes qui laboratis.* *Isaia 55. Omnes sitientes venite ad aquas.* *Matth. 22. Quoscumque inveneritis vocate ad nuptias.* Hæc autem generalis invitatio, & vocatio Dei, vana esset, si gratiam saltem sufficientem ad fidem & salutem omnibus non conferret: Ergo &c.

Ad primum respondeo ex D. Thoma super cap. 1. Joan. lect. 5. Illuminari per Verbum dupliciter intelligi posse: Primò de lumine cognitionis naturalis, de quo Psalmo 4. *Signatum est super nos lumen vultus tui Domine.* Secundo de lumine gratiæ, de quo *Isaia 60. Illuminare Jerusalem quia venit lumen tuum.* Priori modo intelligendo, omnes homines in hunc mundum venientes, per Verbum illuminantur: omnes enim intellectum recipiunt, qui est lumen naturalis rationis, derivatum à Verbo: intelligendo autem secundò modo, tripliciter explicari potest quod Deus illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Primò cum Origene, de omni homine veniente in hunc mundum, non per solam creationem, sed in Ecclesiam per fidem; & sic verum est omnem hominem in hunc mundum, id est in Ecclesiam per fidem venientem, per Verbum illuminari lumine gratiæ. Secundo ex Chrysostomo, accipièdo adventum in mundum, pro creatione: nam etiam in hoc sensu verum est omnem hominem venientem in hunc mundum, à Verbo illuminari, quantum est de se, id est secundum voluntatem antecedentem, ex qua non sequitur omnes in se recipere supernaturalem illustrationem, ut constat ex supra dictis. Tertio ex Augustino exponitur, ut ly *omnem* sit distributio accommodata, & sensus fiat: illuminat omnem hominem, non simpliciter, sed omnem qui illuminatur, quia nullus nisi à Verbo illuminatur lumine gratiæ. Ita D. Thomas ferè de verbo ad verbum ibidem: ex quibus patet, quàm falsò contra nostram sententiã in commentario hujus loci ab Adversariis adducatur, cum nihil pro illa expressius ibi docere potuerit.

Ad alia testimonia generalia, atem divinæ vocationis indicatã, dicatur illa intelligi de vocatione ad legem, quæ ad omnes homines aliquo modo se extendit. Nam ad legem naturæ omnes venientes ad usum rationis vocantur, Ad legem au-

tem gratia, quantum est ex parte Dei, omnes secundum voluntatem antecedentem, non autem secundum voluntatem consequentem & efficacem; cum lex gratia, seu supernaturalis, omnibus non fuerit promulgata, sed ab aliquibus invincibiliter ignorata, ut constat in infidelibus negativè, de quibus supra.

Secundò opponunt Adversarii testimonium
206 D. Prosperi, vel Authoris operis de vocatione gentium, qui inter opera D. Ambrosii tomo 4. habetur. Nam ille Author. lib. 2. cap. 10. hæc scribit: *Elaboratum est quantum Dominus adjuvit, ut non solum in novissimis diebus, sed etiam in cunctis retro seculis probaretur gratiam Dei omnibus hominibus adfuisse: providentiâ quidem pari, & bonitate generali, sed multi modo opere, diversâque mensurâ, quoniam sive occultè sive manifestè, ipse est (ut ait Apostolus) salvator omnium, maxime fidelium. Et rationem assignans subiungit: Dicendo enim quod est salvator omnium hominum, confirmavit bonitatem Dei super universos homines esse generalem; adjuvando autem, maxime fidelium, ostendit esse partem generis humani, quæ merito fidei divinitus inspiratæ, ad summam atque æternam salutem, specialibus beneficiis provehatur. Ergo ex mente D. Prosperi, Deus omnibus hominibus, etiam infidelibus, auxilia ad salutem sufficientia impertitur.*

Huic testimonio in primis responderi potest,
207 D. Prosperum, vel huius operis Authorem, loqui per distributionem accommodam temporum & hominum, & solum intendere, nullum fuisse retro seculum, in quo aliquibus hominibus gratia supernaturalis concessa non fuerit, unde ibidem ait. *Nulla pars mundi ab Evangelio vacat Christi, & licet illa generalis vocatio non quiescat, tamen etiam ista specialis, jam universis est facta communis. Ex omni genere, ex omni conditione adoptantur quotidie millia senum, millia juvenum, millia parvulorum &c.*

Vel secundò dicatur: omnibus hominibus
208 supernaturalem gratiam adfuisse, ut oblatam in communi, licet non in omnibus in particulari receptam. Sic autem intelligendum esse, constat ex eo quod præsentiam gratiæ probat, quia Deus est omnium Salvator: ex hoc autem principio non potest colligi præsentia gratiæ, ut in omnibus intrinsecè recepta, sed solum ut oblata ac preparata in communi, ut antea exposuimus.

Denique objiciunt Recentiores quædam S.
209 Thomæ testimonia, in quibus videtur admittere gratiam sufficientem omnibus communem. Nam 3. contra Gentes cap. 159. ait: *Deus quantum est in se, paratus est omnibus dare gratiam: vult enim omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. Et in caput 12. Epist. ad Hæbreos lect. 7. Gratia nulli deest, sed omnibus, quantum in se est, se communicat. Et 1. p. quæst. 49. art. 2. ad 3. Deus non desinit ab agendo quod est necessarium ad salutem.*

Respondeo hæc & similia testimonia, quæ inutiliter congerunt & accumulunt Adversarii, ne leviter quidem militare contra nostram sententiam: quoniam in his locis S. Doctor solum intendit declarare, Deum per voluntatem antecedentem omnibus hominibus offerre seu preparare auxilia seu remedia ad salutem sufficientiam; nam pro omnibus instituit sacramenta in Ecclesia, & pro omnibus Christum misit, & illius merita decrevit, quæ sunt ex se sufficientia ad salutem; non dicit tamen illa media & auxilia, per

voluntatem illam generalem omnibus esse applicata, & in omnibus intrinsecè recepta; imò fertim 2. 2. quæst. 2. art. 2. ad 1. ubi aperit docet auxilium necessarium ad credendum & diligendum Deum; quibusdam in penam peccati præcedentis, saltem originalis, in statu naturalis præse denegari.

§. II.

Solvuntur argumenta à ratione petita.

Objicies primò: Si Deus aliquibus non committit infidelibus: Sed istis auxilia sufficientia, committuntur: Ergo nulli homini talia auxilia denegantur. Major patet ex supra dictis, Minor probatur primò. Singulis gentibus sunt præficti Angeli custodes, ut docet communis sententia infra quæst. 113. At nisi Angeli excitare possent infidelibus & infidelibus illustrationes supernaturales conferentes ad salutem, inanis esset illorum præfectura & custodia: Ergo omnibus infidelibus dantur auxilia sufficientia.

Secundò probatur eadem Minor. Si Deus infidelibus auxilia ad salutem sufficientia denegaret, maxime propter peccata quæ committunt, quibus gratia impedimentum ponatur: Sed hæc ratio non obstat: Ergo &c. Minor probatur, nam multi sunt Hæretici & Catholici qui plura & graviora peccata committunt, quam Gentiles & Ethnici, ac proinde plura & majora ponunt gratiæ impedimenta, quibus non obstantibus, auxilia ad salutem sufficientia recipiunt.

Tertiò eadem Minor principalis suadet. Christus est caput omnium hominum, etiam infidelium, ut docet D. Thomas 3. p. quæst. 8. art. 1. At proprium est capitis in sua membra influere: Ergo Christus influit in omnes homines, etiam infideles, aliqua auxilia supernaturalia ad salutem sufficientia.

Respondeo concessa Majori, negando Minor.
210 rem. Ad cuius primam probationem dicendum cum D. Thoma, loco in argumento citato, art. 4. ad 3. *sicut præficti & infideles non privantur interiori auxilio rationis naturalis, ita etiam non privantur exteriori auxilio totius nature humane divinitus concessi, scilicet custodia Angelorum, per quam est non jam tantum quantum ad hoc quod vitæ æternæ bonis operibus mereantur, juvantur tamen quoad hoc quod ab aliquibus malis retrahuntur, quibus & sibi ipsis & aliis nocere possunt, nam & ipsi Demones arcentur per bonos Angelos, ne nocent quantum volunt.* Ex quibus constat, custodiam Angelorum in infidelibus non esse frustraneam, quamvis in illis non existent supernaturales illustrationes, juvantes ad operam conducentia ad salutem: sufficit enim illos ministerio Angelorum juvari ad bonum morale efficiendum, & pauciora committenda peccata, ut mitius in inferno puniantur.

Ad secundam probationem dicatur, peccati esse impedimentum sufficiens ad denegationem gratiæ sufficientis, non tamen necessitans Deum, ut eam semper peccatoribus denegat: quare aliis qui majoribus sunt irretiti peccatis, multoties conceditur; unde licet ratio sufficiens ex culpa sumatur, quæ quod sufficientiam meretur ut homines non solum supernaturali gratiâ, sed & naturalis priventur; ratio tamen efficax est divina voluntas, de qua absque ulla impietate nos credimus velle quandoque homines per negationem

omnis supernaturalis auxilii punire, sicut ipsi Adversarii, absque impietatis specie fatentur, Deum in pœnam præcedentium peccatorum, aliquando homines gratiâ proximè sufficienti privare.

Ad ultimam probationem ejusdem Minoris respondeo ex D. Thoma loco allegato in solutione ad 1. *Quod illi qui sunt infideles, etsi actu non sint de Ecclesia, sunt tamen de Ecclesia in potentia; quæ quidem potentia in duobus fundatur: primò quidem et principaliter in virtute Christi, quæ est sufficiens ad salutem totius generis humani, secundario in arbitrii libertate.* Verba sunt D. Thomæ: unde in forma, concessa Majori, distinguo Minorem. De ratione capitis est influere actu vel potentia, concedo Minorem. Actum semper, nego Minorem. Ergo sum in parvulis non baptizatis, tum in adultis reprobis, & usu rationis carentibus, quorum Christus est caput, & tamen nullam supernaturalem gratiam actu in eos influit. Unde cum Augustino merito dicere possumus, quod omnia Adversarii argumenta, vires suas perdunt in parvulis, eorumque ora obstruunt, & linguas premunt, qui loqui nondum valent.

Obijciæ secundo: Omnis homo quandiu est in hac vita potest salvari, aliàs esset extra statum salutis, sicut illi qui sunt in termino damnationis: At salus hominis non est possibilis nisi per gratiam: Ergo omni homini quandiu est in hac vita, datur gratia supernaturalis sufficiens.

Confirmatur: Nullus est peccator, quantumcumque obduratus & obstinatus in malo, qui quando vivit non possit de peccatis agere pœnitentiam: nam ut scribit S. Thomas 3. p. quæst. 86. art. 1. *Dicere quod aliquod peccatum sit in hac vita, quo quis penitere non possit, erroneum est:* At si negata sufficiens, homo non potest pœnitentia de peccatis: Ergo illa nulli peccatori, quantumcumque obdurato, vel excecato denegatur.

Ad objectionem respondeo ex Banne, ubi supra, solutione ad ultimum: concessa Majori & Minori, negando Consequentiam in sensu conclusionis. Sicut ista consequentia non valet: Omnis homo, quandiu est in hac vita, potest credere: At non potest credere nisi per gratiam: Ergo omni homini confertur gratia, ad credendum sufficiens. Et ratio est, quia ut homo dicatur potens salvari, sufficit quod licet non habeat gratiam dante potentiam, possit tamen illam recipere, & Deus possit illam conferre, quod totum verificatur de homine quandiu est in hac vita, & idè verè dicitur posse salvari.

Dices: Licet hæc doctrina sit vera, loquendo de auxilio efficaci, quod non dat potentiam, sed illam supponit, & ad actum applicat, non tamen de gratia sufficienti dante potentiam: Ergo nulla solutio. Probat Antecedens: Nam effectus formalis præsens, absque forma præsentem seu existentem præstat nequit: At posse consequi salutem, est effectus formalis gratiæ sufficientis: Ergo non stat hominem posse consequi salutem, & actu in se non habere gratiam sufficientem receptam.

Respondeo ex alia doctrina ejusdem Bannis ibidem notabili 2. ante conclusionem 6. possibile dici dupliciter. Primò extrinsecè, ab extrinseca potentia alterius: nam ut docet Aristoteles 3. Ethic. cap. 3. id quod per amicos possumus, per nos ipsos posse censetur. Secundo intrinsecè, ratione principii actu in subiecto existentis, proportionati ad id quod possibile dicitur. Quæ doctrinâ suppositâ, nego Antecedens: ad proba-

tionem distinguo Minorem. Posse consequi salutem, potentia homini intrinsecè, est effectus formalis gratiæ sufficientis, concedo Minorem. Potentiâ extrinsecè, nego Minorem, & distinguo Consequens: Ergo non stat hominem posse consequi salutem, per potentiam intrinsecam, & in se actu non habere gratiam sufficientem, concedo: per potentiam extrinsecam, nego. Et hæc solam nos damus infidelibus, & aliis peccatoribus omni auxilio destitutis, quandiu sunt in hac vita, fundatam principaliter in potentia Dei, & virtute meritum Christi, & minus principaliter in arbitrii libertate, ut docuit D. Thomas 3. p. quæst. 8. art. 3. ad 1.

Instabis: Ex hac doctrina & solutione sequi quod etiam Angeli post lapsum, & homines qui sunt in inferno, sint in statu salutis: Sed hoc est erroneum: Ergo &c. Sequela probatur: nam etiam Deus potest dæmones ad se convertere, & damnatos omnes ad pœnitentiam revocare, illosque glorificare: Ergo si hæc potentia extrinsecè sufficiat, ut infideles & alii peccatores auxilio supernaturali destituti, dicantur esse in statu salutis, sequitur quod Angeli post lapsum, & homines in inferno existentes, sint etiam in statu salutis.

Respondeo negando sequelam. Ad cujus probationem, in primis dico: potentiam ad salutem, quam infidelibus & peccatoribus omni supernaturali auxilio destitutis concedimus, non fundari solum in potentia Dei, sed insuper in arbitrii libertate ad bonum & malum, quæ Angeli post lapsum, & homines damnati non gaudent.

Secundo respondeo posse salvari ab extrinseco, se habere dupliciter. Primò de potentia assoluta: secundo de potentia ordinaria. Primo modo possunt Angeli post lapsum & homines damnati salvari, sed hoc non sufficit ut dicantur esse in statu salutis. Secundo modo possunt peccatores & infideles salvari quandiu sunt in hac vita, & hoc sufficit ut dicantur esse in statu salutis. Ita S. Prosper ad objectionem 6. Vincentianam. *Multorum (inquit) hominum malitia talis est, qualis & Daemonum: sed hoc inter malos homines distat & Dæmones, quod hominibus, etiam valde malis, superest, si Deus miseretur, reconciliatio: Dæmonibus autem nulla est in æternum servata conversio.*

Addo quod, infideles & peccatores, quandiu sunt in hac vita, possunt salvari, non solum potentia divinâ, sed etiam ratione sufficientiæ meritum Christi, quæ pro ipsis fuerunt applicata quoad sufficientiam, & ut sic à Deo acceptata, & idè verè dici esse in statu salutis: secus autè Angeli post lapsu, & homines jâ damnati, quia pro illis Christi merita applicata non fuerunt, etiam quoad sufficientiam, nec à Deo ut sic acceptata.

Ex his patet responsio ad confirmationem, principali argumento adjunctam, dicendum est enim, hominem duobus modis posse dici potentem ad agenda pœnitentiam. Primò ab intrinseco, id est per principium sufficientem intrinsecè in ipso receptum, & hoc modo regulariter loquendo peccatores sunt potentes ad agenda pœnitentiam, ratione auxilii sufficientis quod instante præcepto de agenda pœnitentia à Deo recipiunt. Secundo ab extrinseco, potentia fundatâ in virtute gratiæ conferabilis à Deo, & in virtute arbitrii nõ obstinati in malo; & hoc secundo modo peccatores indurati & excecati, quibus Deus interdum in pœnam præcedentium peccatorum auxilia sufficientia denegat, possunt dici poten-

- potentes ad pœnitendum, non autem primò. A
Unde verissimum est quod docet D. Thomas loco allegato, erroneum esse dicere, quod aliquod peccatum sit in hac vita de quo quis pœnitere non possit: potentia scilicet intrinsicâ, vel extrinsecâ jam explicatâ.
- 227 Dices: Ut quis inexcusabiliter obligetur ad aliquem actum, debet esse intrinsicè potens ad illum eliciendum: Sed peccatores obdurati & excæcati, inexcusabiliter obligantur ad agendam pœnitentiam: Ergo debent esse ab intrinsicè potentes ad pœnitendum de peccatis, per principium & auxilium sufficiens, intrinsicè in illis receptum.
- 228 Respondeo negando Majorem: potest enim quis inexcusabiliter obligari ad aliquem actum, quamvis careat potentia intrinsicâ ad illum, si talis defectus & carentia ex ejus culpa oriatur. Quod declarant Theologi variis exemplis. Primò quidem servi, qui contempto jussu domini sui, ad civitatem eum mittentis, & intimantis periculum, & foveam in via constitutam, omnibusque necessariis ad eam vitandam instruens; si tamen servus ille contra præceptum domini voluntariè se in foveam projiciat, non exiit obligatione præcepti, justèque punitur, etiam postquam fractis tibiis impotentem ad ambulandum se reddidit.
- 229 Aliud exemplum adducunt de homine ebrio, qui non definit esse reus homicidii quod committit, licet pro tunc, & ex eo quod sit expertus sensus rationis, sit impotens aliud faciendi: quia scilicet in hunc impotentia & ebrietatis statum liberè se conjecit. Hoc exemplo utitur S. Thomas 3. cont. Gent. cap. 160. his verbis: *Quamvis illi qui in peccato sunt, vi are non possint per propriam potestatem, quin impedimentum gratiæ præstent vel ponant, nisi auxilio gratiæ præventantur: nihilominus tamen hoc eis imputatur ad culpam, quia hic defectus ex culpa præcedente in eis relinquitur; sicut ebrius ab homicidio non excusatur quod per ebrietatem committit, quam sua culpa incurrit.* Idem docet Abulensis in cap. 2. Deuter. quæst. 10.
- 230 Tertium exemplum est dæmonis & damnatorum, qui tenentur ad Deum se convertere, & non peccare, licet non possint sine auxilio gratiæ quod eis non datur, quod non obstante verè mortaliter in singulis actibus peccant, ut docet S. Thomas quæst. 16. de malo art. 5. quia in hunc statum ex voluntaria culpa devenerunt. Similiter ergo quamvis aliqui peccatores indurati & excæcati careant potentia intrinsicâ, & auxilio sufficiens ad pœnitentiam, & ad evitanda omnia peccata mortalia; quia tamen in talem impotentiam ex voluntaria culpa incidunt, & auxiliis sufficientibus in pœnam præcedentium peccatorum privati sunt; ideo nec à peccatis excusantur, nec ab obligatione pœnitendi eximantur. Unde Augustinus lib. 1. operis imperfecti in Julianum pag. 155. ait: *Peccandi necessitatem, illius peccati esse pœnam, quod nulla necessitate commissum est.*
- 131 Instabis: Si impotentia proveniens ex culpa præcedenti non excuset à peccato, sequitur quod motus primò primi sensualitatis, ignorantia invincibilis, & infidelitas negatîva, erunt peccata: illa enim proveniunt ex culpa præcedenti, scilicet peccato originali, quod est nobis voluntarium in capite: Sed hoc est falsum & erroneum: Ergo & illud.
- 232 Respondeo negando sequelam. Nam ut egre-

giè docet S. Thomas in 2. dist. 10. quæst. 1. art. 1. in corp. *Oportet quod secundum hoc quod aliquid rationem culpa habet, secundum hoc ratio voluntatis in ipso reperitur. Sicut autem est quoddam bonum quod respicit naturam, & quoddam quod respicit personam; ita etiam est quoddam culpa natura, & quoddam culpa persona. Unde ad culpam personalem requiritur actum persona committitur: ad culpam vero naturalem (id est peccatum originale) non requiritur voluntas in natura illa. Quibus verbis aperte declarat, ad culpam personalem requiri voluntatem personalem, & non sufficere voluntatem naturalem. Unde cum motus primò primi sensualitatis, ignorantia invincibilis, infidelitas negatîva, & alia quæ in nobis ex peccato originali relinquantur, non sint voluntaria voluntate personalem, sed tantum voluntate naturalem, non habent rationem culpæ, sed pœnæ, ut docet idem Doctor 2. 2. quæst. 10. art. 1. ubi ait: *Infidelitas, accipitur secundum negationem puram, sicut in illis qui nihil audierunt de fide, non habet rationem peccati, sed magis pœnæ; quia talis ignorantia derivatur, ex peccato primi parentis consecuta est.**

§. III.

Solvitur argumentum de pueri ad usum rationis perveniente.

Objicies tertio: Quilibet puer ad usum rationis perveniens, tenetur ad Deum se convertere, ut docent Thomistæ cum Angelis Præceptore 1. 2. quæst. 89. art. 6. Ergo tunc recipit auxilium sufficiens ad talem conversionem, & consequenter nulli adulto auxilium sufficiens ad salutem denegatur.

Respondeo puerum ad usum rationis pervenientem non teneri se convertere in Deum ut auctorem supernaturalem (nisi forte tunc tanta detur à Deo illuminatio, quod illum ut auctorem supernaturalem agnoscat) sed solum obligari ad conversionem in Deum ut finem naturalem, & luminis naturalis ac boni honesti, quod tunc incipit cognoscere, auctorem. Quare licet quilibet homo ad usum rationis perveniens, à Deo recipiat auxilium speciale ordinis naturalis, quo fit potens ad talem conversionem, non tamen quilibet recipit auxilium supernaturalem quo possit in Deum ut auctorem & finem supernaturalem se convertere, quod tantum auxilium est ad salutem sufficiens. Unde ad Argumentum, concessio Antecedente, & prima Consequentia, neganda est secunda.

Dices: Si auxilium illud sit ordinis naturalis, sequitur hominem ex viribus nature posse ad gratiam se disponere: Sed hoc est falsum & erroneum, ut disp. 2. ostendimus: Ergo & illud. Sequela probatur. Conversio in Deum ut ultimum finem, est dispositio ad justificationem & gratiam; unde D. Thomas loco citato ait: *puer perveniens ad usum rationis, seipsum ordinat ad debitum finem, per gratiam consequetur conversionem originalis peccati.* Ergo si puer perveniens ad usum rationis, possit cum solo auxilio speciali ordinis naturalis, in Deum ut ultimum finem se convertere, poterit etiam ex viribus nature ad gratiam se disponere.

Respondeo negando sequelam Majoris, ad cuius probationem, distinguo Antecedens. Conversio in Deum ut ultimum finem naturalem &

mul & supernaturalem, est dispositio ad gratiam, concedo: ut naturalem tantum, nego. Si- militer distinguo Consequens: Ergo si puer ad ultimum rationis perveniens, possit cum solo auxilio ordinis naturalis, in Deum ut ultimum finem naturalem & supernaturalem se convertere, poterit ex viribus naturæ ad gratiam se disponere, concedo. Si possit solum se convertere in Deum ut auctorem naturæ, nego.

Instabis: In statu elevationis naturæ humanæ ad ordinem supernaturalem, homo non potest se convertere in Deum ut finem naturalem, nisi etiam se convertat in Deum ut finem supernaturalem, sicut docent nostri Thomistæ in Tractatu de gratia: Ergo si puer ad usum rationis perveniens, cum solo auxilio entitativè naturali, possit in Deum ut finem naturalem se convertere, poterit etiam cum eodem auxilio se convertere in Deum ut auctorem supernaturalem.

Respondeo distinguendo Antecedens. Non potest &c. in sensu composito, seu potènti, consequenti, & habente suum effectum, concedo Antecedens. In sensu diviso, seu potèntia antecedente & ab actu separata, nego Antecedens, & Consequentiam.

Quamvis ergo conversio actualis in Deum ut finem naturalem, sit semper conjuncta cum conversione in illum ut finem supernaturalem, potèntia tamen proxima & completa ad primam conversionem, potest esse sine potèntia proxima & completa ad alteram: unde quamvis necesse sit quòd in eodem instanti in quo datur auxilium efficax ad unam conversionem, detur etiam efficax in ordine ad aliam, non tamen requiritur quòd quicumque habet auxilium sufficiens ad conversionem naturalem, habeat etiam ad supernaturalem: in hoc enim distinguitur auxilium efficax à sufficienti, quòd tamen dat possibilitatem consequentem, seu applicatam ad actum, & cum illo indissolubiliter conjungitur; alterum verò tribuit solum possibilitatem antecedentem, carentem applicatione ad actum, & ab illo separatur.

§. IV.

Aliud argumentum solvitur.

Obijciunt ultimò quidam Recentiores, cum Antonio Richardo, seu Stephano Dechamps, Jesuita, cujus supra meminimus: Calvinus, & alii heterodoxi, gratiam sufficientem communem, seu omnibus hominibus generaliter concessam, repudiant, eamque Pelagianismum redolere, & ex fecibus Scholasticorum hauritam esse conclamant. Imò Calvinus lib. 2. instit. cap. 1. num. 6. ejus assertores, phreneticos appellat: Phreneticos (inquit) nihil moror, qui gratiam pariter & promiscuè expostam esse garrunt. Ergo qui gratiam illam communem rejiciunt, Calvinus, & alii hujus temporis hæreticis, patrocinari videntur.

Respondeo primò idem argumentum retorquendo in Adversarios. Nam olim Faustus, & alii Semipelagiani, hanc gratiam communem & omnibus generaliter concessam docebant, ut constat ex D. Prospero in Epist. ad Augustinum & in carmine de ingratia cap. 10. ubi alloquens Semipelagianos, habet hos versus.

*Gratia qua Christi populus sumus, hoc cohibetur
Limite vobiscum, & formam hanc adscribitis illi:*

Tom. II.

4 *Vt cunctos vocet illa quidem, invitetque, nec ullum
Præteriens, studeat communem afferre salutem
Omnibus, & totum peccato absolvere mundum.*

Item Faustus in libris de gratia & libero arbitrio, in eos qui hanc gratiam omnibus communem negabant, acriter invehitur, eosque Gentiles, impios, & hæreticos, insultè appellat. Nam lib. 1. cap. 3. Sic habet: *Nunc veniendum est ad illos, qui dum gratiam aliis dari, aliis negari asserunt, munus gratiæ cum Pelagio perdididerunt.* Et cap. 17. *Ille verò impius est, qui eam (scilicet gratiam) non omnibus ingeri, non omnibus restatur impendi.* Eandem gratiam omnibus communem, & voluntati humanæ subditam, & ab ea quantum ad efficaciam & usum dependentem, docent his temporibus Arminiani & Sociniani, qui (teste P. Francisco à S. Augustino Macedo, Franciscano, in libro cui titulus est: *Mens divinitus inspirata Sanctissimo Patri Domino nostro Innocentio X. super quinque propositiones Cornelii Jansenii*) à Calvinismo, ad Semipelagianismum transferunt. Ergo ut à Semipelagianorum semitis recedatur, non debet gratia illa omnibus communis admitti, sed à Christianorum scholis relegari.

Quòd si Adversarii respondeant, Faustus & alios veteres ac novos Semipelagianos, non errasse eò quòd gratiam illam communem docuerint; sed quia illam naturam subjiciebant, & assererebant eam dari intuitu bonorum operum naturalium, seu intuitu cujusdam fidei & bonæ voluntatis, quod in homine à natura, & ex viribus liberi arbitrii, esse existimabant. Similiter etiam nos respondemus, Calvinum, aliosque hujus temporis hæreticos; ab Antonio Richardo re-atos, non errare, nec aliquam promereri censuram, ex eo præcisè quòd doceant gratiam Christi non esse omnibus hominibus generaliter concessam, nec ita communem, sicut legem, vel naturam, sed in aliis quæ huic doctrinæ Catholice malitiosè permiscerent. Mos enim solemnis omnium hæreticorum est, ut falsis vera, & vera falsis misceant, miscendoque perturbent omnia, quòd venenum quasi melle circumlitum, ab incautis cum lecuritate hauriatur. Unde hæreticorum doctrina lepræ jure confertur: quia ut ait Augustinus: *Nulla falsa doctrina est, qua non aliqua vera intermiscerit. Vera ergo falsis inordinatè permixta in una disputatione vel narratione hominis, tanquam in unius corporis colore apparentia, significant lepram, tanquam veris falsisque colorum fucibus humana corpora variantem atque maculantem.* Propter hoc idem Augustinus illud Psalmi 54. *Quoniam in multis erant mecum*, explicat de hæreticis, qui non in omnibus, sed in multis cum doctrina Ecclesiæ conveniunt, & in multis ab ea discedunt. Igitur propter errores qui in libris hæreticorum continentur, non debent veritates Catholice, quæ in eisdem libris inseruntur, rejici vel abnegari, sed potius oportet verum à falso, triticum à palea, aurum à terra, & pretiosum à vili separare: juxta illud Jeremix 15. *Si separaveris pretiosum à vili, quasi os meum eris.*

241

Ut ergo Doctrina Catholica Thomistarum, ab erroribus damnatis Calvini, factè secernatur, sciendum est tria potissimum in hac materia à Calvino & aliis heterodoxis edoceri. Primum est, non dari in Deo voluntatem antecedentem de salute omnium hominum, nec generalem in Christo redemptionem, per quam omnibus hominibus media ad salutem sufficientia præ-

242

Dis. unica art. 1.

Libro 1. quæst. 6. c. 46.

præparantur. Ex quo inferunt Christum pro solis electis esse mortuum, & pro illis solum media ad salutem necessaria præparasse. Secundò docent nullam in statu naturæ lapsæ dari gratiam sufficientem, & moraliter excitantem, sed solum gratiam efficacem & physicè prævenientem: ex quo etiam deducunt, Deum in statu naturæ lapsæ jubere hominibus impossibilia, homines peccare in eo quod vitare non possunt, & iustis interdum deesse gratiam quâ possint implere præcepta. Denique asserunt gratiam non omnibus hominibus indifferenter & promiscuè esse expositam, nec illam esse ita communem sicut naturam: multisque, præsertim illis quibus nunquam annunciatus est Christus, eam denegari. Duo priora hæretica sunt, & à Concilio Tridentino proscripita: tertium verò Catholicum, nec ab Ecclesia damnatum, sed liti ac disputationi Theologorum relictum. Imò ut supra vidimus, D. Augustinus in Epistola ad Vitalem: hanc propositionem, *Scimus gratiam Dei non omnibus hominibus dari*, inter præcipuas fidei regulas collocat: Sed hoc de gratia efficaci quâ aliquis de facto operatur, non potest intelligi: hanc enim gratiam Vitalis, & alii Pelagiani, quos ibi Augustinus impugnat, non dicebant esse omnibus communem, quin imò illam, ut infra ostendemus, omnino repudiabant, quia eam cum libero arbitrio conciliare non valebant. Ergo juxta Augustinianam doctrinæ principia, nulla datur gratia sufficiens omnibus communis, & omnibus indifferenter exposita, qualem Recentiores admittunt. Unde falsum est illud quod ex Maldero Antverpiensi Episcopo refert idem Antonius Richardus in disp. de lib. arbit. libro 1. sect. 4. §. 1. sententiam scilicet illam, quæ adultis saltem omnibus, tribuit sufficientem gratiam quâ salvari queant, apud Hispanos, & ubique in Christianis Academicis adeo receptam esse, ut omnes D. Thomæ Discipuli, unanimes consensu illam doceant, & ita certam existiment, ut oppositum sine errore affirmari non valeat.

243. Non diffiteor quidem Thomistas, hæc duo tanquam certa fide tenenda unanimitè profiteri: omnibus scilicet, tam parvulis quàm adultis, media seu auxilia ad salutem sufficientia, per voluntatem Dei antecedentem, & generalem Christi redemptionem esse divinitus oblata, seu præparata, & omnibus iustis, instante aliquâ gravi tentatione, & alicujus præcepti supernaturalis obligatione, de facto collata & concessa. Cæterum quòd illa media seu auxilia omnibus indifferenter & promiscuè, etiam infidelibus & paganis, concedantur, ac in eis intrinsicè recipiantur, pauci sunt ex Schola D. Thomæ, qui huic adhærent sententiæ; imò (ut supra ostendimus) Bannez, Sumel, Gonzalez, Alvarez, Joannes à S. Thoma, Aravius, qui in Salmanticensi vel Compluteni Academia floruerunt, & Illustrissimus Dominus Godoy, qui primam Theologiæ Cathedram in eadem Salmanticensi Academia, summa cum laude nuper occupabat, & nunc, ob insignem quâ fulget eruditionem & sapientiam, Episcopali infulâ decoratus est; oppositum expressè docent, ut supra retulimus.

ARTICULUS VII.

An omnibus iustis, instante præcepti supernaturalis obligatione, semper auxilium sufficienter concedatur?

Certum & exploratum est apud omnes, auxilia sufficientia iustis, semper & quolibet momento à Deo non conferri, quia (ut supra annotavimus) auxilium sufficientis consistit, vel in bonis cogitationibus intellectus, ac passionibus voluntatis, vel in motione & qualitate supernaturali ad actus illos potentias animæ applicante: iusti autem non habent semper & singulis momentis hæc sanctas cogitationes, & pios affectus, seu divinas motiones, ut per quando dormiunt, vel etiam in vigilia, quando ad aliam negotia distracti sunt: Ergo non semper & quolibet momento auxilia sufficientia à Deo recipiunt. Quæritur ergo, an saltem pro eo tempore quo instat obligatio alicujus præcepti supernaturalis, talia auxilia semper illis à Deo concedantur? Pro resolutione.

Dico: Deum semper tribuere iustis auxilia sufficientia, pro eo tempore & loco quo instat alicujus præcepti supernaturalis obligatio.

Probatum primò ex nova Constitutione Innocentii X. hæreticos damnantis eos qui dicunt universaliter: *Aligna Dei præcepta iusti voluntatis & conantibus esse impossibilia, & deesse illis gratiam quâ possibilia sunt, id est sufficientem.* Idem definitur in Tridentino sess. 6. cap. 11. his verbis: *Nemo temerariè illa, & à Patribus sub anathemate prohibita voce uti debet: Dei præcepta hominibus sufficienter ad observandum esse impossibilia.*

Secundò probatur ex Concilio 2. Aranen. can. ultimo, sic loquente: *Hoc etiam secundum fidem Catholicam credimus, quod accepta per baptismum gratia, omnes baptizati, Christo auxiliante & cooperante, quæ ad salutem pertinent, possint & debeant, si fideliter laborare voluerint, adimplere.* Ergo nulli homini justo desunt auxilia ad salutem sufficientia.

Tertiò probatur ex Augustino de natura & gratia cap. 26. ubi exponens differentiam quæ inter medicum corpus sanantem, & Deum animam justificantem reperitur, sic ait: *Melior homo cum sanaverit hominem, jam de cætero sustentandum elementis & alimentis corporalibus, ut eodem sanitas apto subsidio convalescat atque per se Deo dimittitur, &c. Ipse autem Deus, cum ad perfectam sanitatem, hoc est ad perfectam vitam, justitiamque perduxerit, non deserit si non deserat,*

ut pie semper justèque vivatur. Sicut enim veritas corporis, etiam plenissimè sanus, nisi candere locis adjutus, non potest cernere: sic etiam homo, etiam perfectissimè justificatus, nisi æterna interposita divinitus adjuvetur, rectè non potest vivere: *Janat ergo Deus, non solum ut deleat quod peccavimus, sed ut præstet etiam ne peccemus.* Hæc verba Augustini usurpat Tridentinum ubi supra, dicens: *Semel justificatus Deus gratiâ suâ non deserit, nisi prius deseratur ab eis: quod quidem licet aliqui sic interpretentur, ut per gratiam justificantem non desinat Deus inhabitare peccatos, nisi prius ipsi per peccatum mortale, in instanti saltem naturæ, & in genere causæ materialis antecedente, deseruerint Deum: tamen*

plures ad gratiam aliquam actualem volunt de-
bere extendi, quæ in iustis superfit antequam
peccent, & cui ipsi resistant, eamque abjiciant,
penitentiam Deum ulteriorem gratiam illis sub-
ministrat. Unde ex illis Tridentini verbis hoc po-
tuit formari argumentum. Vel Deus prior defe-
rentiam in iustis, vel iustus Deum, vel saltem ju-
stus nunquam incidit in peccatum? Hoc ter-
tium est hæreticum, & contra experientiam.
Primum contra Tridentinum, & Augustinum:
Ergo secundum: Atqui si Deus subtraheret à
iusto gratiam sufficientem ad implenda divina
præcepta, jam Deus ipse prior iustum de se re-
re: Ergo ut salvetur iustum prius deserere-
ret: Deum gratiam sufficientem in eo conservare,
cum prior ipse homo iustus resistat, & sic hanc
cum prior ipse homo iustus resistat, & sic hanc
omnibus iustis ex mente Tridentini & sancti
Augustini dati. Unde ait idem Augustinus su-
per Psal. 56. *Adeffille qui præbuit exemplum, ut præ-
buit & auxilium.* Et Leo Pap. serm. 16. de passione:
*Ingere admonemur, ut dona gratia Dei non negligenti-
ter habeamus: iuste enim nobis inquit præcepto, qui
præbuit auxilio, & benigne incitat ad obedientiam,
quæ dicit ad gloriam.* Quæ verba maxime in iusti-
ficatis locum habent, & sufficientem gratiam,
quæ possint ad gloriam per obedientiam præ-
ceptorum pervenire, evidenter ostendunt.

Quarto probatur conclusio Qui dat esse &
vitam, cum præcederet mors, multo magis cen-
setur velle dare conservationem illius vitæ, &
consequenter ad illud esse: Sed Deus quando
iustificat hominem, è morte illum eripit, & dat
ei primum esse supernaturale, & vitam gratiæ:
Ergo multo magis censendus est velle dare au-
xilium sufficiens ad conservationem illius esse
& vitæ supernaturalis.

Denique duæ præcipuæ rationes quibus su-
pra ostendimus, Deum peccatoribus aliquando
denegare auxilia gratiæ ad salutem sufficientia,
cessant in iustis: prima quidem quæ petitur ex
distinctione gratiæ à natura, & quæ fundatur
in hoc quod non debeat gratia aquæ esse univer-
salis & communis ac natura. Nam licet demus
quod omnibus iustis concedatur auxilium su-
pernaturale sufficiens, quando instat obligatio
alicujus præcepti supernaturalis: tamen cum
numerus iustificatorum sit valde exiguus, sem-
per fiat quod multo pluribus communis est na-
tura, quam gratia illa sufficiens.

Altera etiam ratio quæ petitur ex motivo de-
negandi gratiam, non habet locum in iustis,
Cum enim illi sint conversi in finem supernatu-
ralem, & habeant in se principium vitæ superna-
turalis, scilicet gratiam sanctificantem, non
sunt indigni mediis quibus illum finem assequi
possint, & actus vitales supernaturales exercere,
sicut peccatores qui ab ultimo fine averfi sunt,
& carent principio vitæ supernaturalis, idque
irreparabiliter, quantum est de se, ut docet D.
Thomas supra relatus.

Obijcies: SS. Patres docent gratiam interdum
deesse hominibus iustis & sanctis, quando
peccant & transgrediuntur præcepta: Ergo sal-
vum est quod Deus semper conferat iustis auxi-
lium supernaturale sufficiens, pro eo tempore
& loco quo tenentur observare præcepta. Con-
sequenter patet, Antecedens verò probatur.
Nam D. Chrysostomus homil. 72. in Joannem,
de casu Petri loquens: *Negavit enim (inquit) frigi-
ditate, sed superbia auxilium derelictum contigit.* Et homil.

Tom. II.

A 31. in Epist. ad Hebræos: *Negatio Petri non tam
erat fortitudo ac negligentia, quam ex eo quod Deus
eum deseruerat, erudiens ut humanam sciret mensu-
ram, & non repugnaret eis quæ dicebantur à Magistro;
neque ejus quàm aliorum essent elatior spiritus, sed
sciret quod absque Deo nihil potest fieri.* Item S. Au-
gustinus serm. 124. de tempore: *Quid est homo sine
gratia Dei, nisi quod fuit Petrus cum negavit Chri-
stum? & ideo Beatum Petrum paululum Dominus
subdeseruit, ut in illo totum hominum genus posset ag-
noscere, nihil se sine Dei gratia prævalere.* Idem docet
Cajetanus in cap. 26. Matth. in illa verba: *Tunc
cepit detestari & jurare: ubi hæc scribit: Considera
& treme vir iuste. Petrus paulo ante, ipso Iesu at-
testante, mundus, ac per hoc in charitate existens, sa-
cramentis Corporis & sanguinis Christi digne com-
municans, præmonitus de futura hac tentatione, pa-
ratus potius mori, quàm negare Christum, ad unius
ancilla vocem illum negavit, & successivè addidit per-
jurium.* Quare hoc: quia magna est differentia inter
charitatis gratiam habituales, & usum illius: quia
non sumus sufficientes ex nobis ad usum charitatis &
gratiæ quam habemus in anima infusam à Deo, sed
egemus ad utendum illâ, continuo gratuito Dei auxi-
lio, quo quia Petrus caruit tunc: quia Deus reliquit
Petrum tunc sibi ipsi prædito charitate & gratiâ
habituali, ideo cecidit & perdidit charitatis gra-
tiam.

B Respondo, quod quando SS. Patres asserunt
gratiam deesse iustis & sanctis, quando pec-
cant & transgrediuntur præcepta, nolunt om-
nem gratiam tam sufficientem quàm efficacem
illis deesse, sed loquuntur specialiter de gratia
efficaci, quæ cum sit nobilissima & perfectissi-
ma species gratiæ, simpliciter & antonomasti-
cè gratia appellatur. Unde ista propositio:
Quando Petrus negavit Christum, gratia ipsi defuit:
si intelligatur universaliter de omni gratia tam
sufficienti quàm efficaci, falsa est, & erronea. Si
verò intelligatur & explicetur de denegatione
gratiæ efficaci, vera & Catholica est, nec po-
test, nisi errando, erronea appellari. Hanc enim
gratiam docent SS. Patres interdum Deum ju-
stis subtrahere vel denegare, ut eorum super-
biam & præsumptionem puniat, vel impediatur.
Unde inquit Bernardus serm. 54. in Cantica:
Argumentum superbia, privatio est gratiæ.

C Respondo, quod quando SS. Patres asserunt
gratiam deesse iustis & sanctis, quando pec-
cant & transgrediuntur præcepta, nolunt om-
nem gratiam tam sufficientem quàm efficacem
illis deesse, sed loquuntur specialiter de gratia
efficaci, quæ cum sit nobilissima & perfectissi-
ma species gratiæ, simpliciter & antonomasti-
cè gratia appellatur. Unde ista propositio:
Quando Petrus negavit Christum, gratia ipsi defuit:
si intelligatur universaliter de omni gratia tam
sufficienti quàm efficaci, falsa est, & erronea. Si
verò intelligatur & explicetur de denegatione
gratiæ efficaci, vera & Catholica est, nec po-
test, nisi errando, erronea appellari. Hanc enim
gratiam docent SS. Patres interdum Deum ju-
stis subtrahere vel denegare, ut eorum super-
biam & præsumptionem puniat, vel impediatur.
Unde inquit Bernardus serm. 54. in Cantica:
Argumentum superbia, privatio est gratiæ.

DISPUTATIO VI.

De concordia libertatis cum D. Providentia &
prædestinatione seu cum efficacia Divinorum
Decretorum.

E Nulla est in toto Theologiæ speculativæ
Oceano difficultas, quæ prolixioribus
implicetur salebris, illâ quæ divini
scientiæ, providentiæ, & prædestinationis certi-
tudinem, omnipotentis voluntatis irresistibili-
tatem, & divini auxilii efficaciam, cum humana
libertate tentat componere. Unde rectè ait
Cardinalis Sadoletus. *Magnum concursum accer-
vitarum disputationum excitare, magnumque mare
commovere, quicumque hanc difficillimam omnium
questionum, & si verum sciri volumus, pene inex-
plicabilem, tractari postulant.* Veruntamen cum
ejus explicatio ad veritates fidei propugnandas,
& hæreticorum sophismata diluenda, neces-
saria

Lib.
2. in
Epist.
ad Ro-
mam